

HRVATSKARIJEČ

SUBOTICA, 13. LISTOPADA 2006. - CIJENA 35 DINARA - BROJ 191

INTERVJU

Čuvanje našeg identiteta
osnovna nam je vodilja

PETAR BARBEK

VRIJEME BRANJA

Peti Dani Balinta Vujkova

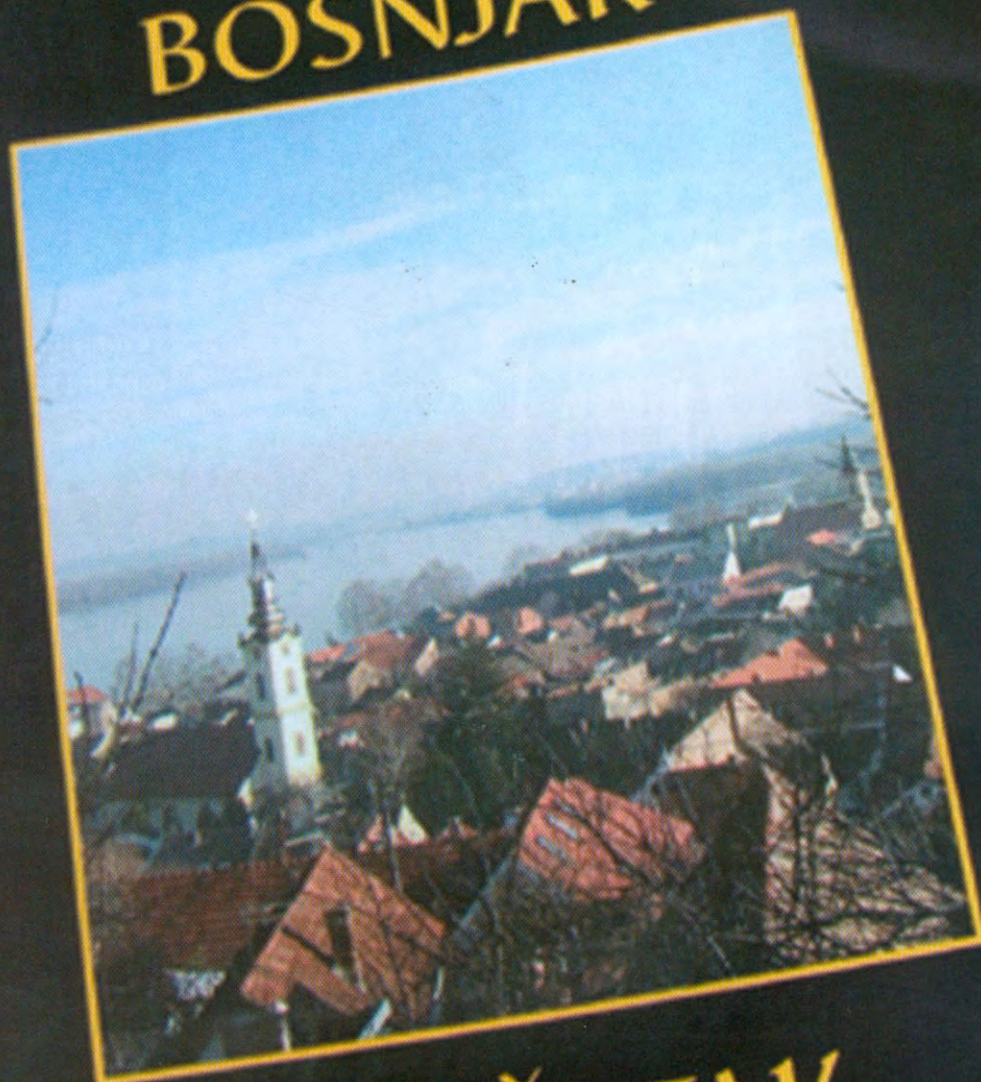
Premijer u Subotici
Lobiranje za Ustav

Izložbom u Petrovaradinu započelo
obilježavanje dana rođenja bana Jelačića

VLADIMIR
BOŠNJAK

SVRŠETAK
VRAŽJEG STOLJEĆA

HRVATSKARIJEČ

Nova knjiga u izdanju NIU "Hrvatska riječ"

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova
»Hrvatska riječ«,
Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Lazar Baraković (predsjednik),
Dušica Dulić, Zdenko Đaković,
dr. Marija P. Matarić, Pavle Pejčić,
Dražen Prčić, Zvonko Sarić,
Stipan Stantić, Zvonko Tadijan

DIREKTOR I**V. D. ODGOVORNOG UREDNIKA:**

Zvonimir Perušić

**POMOĆNIK I ZAMJENIK
ODGOVORNOG UREDNIKA:**

Zvonko Sarić

REDAKCIJA:

Ivan Andrašić (Podunavlje),
Davor Bašić Palković (kultura),
Dušica Dulić (politika),
Jasminka Dulić (politika),
Dražen Prčić (sport i zabava),
Zdenko Samaržija (povijest),
Nada Sudarević (fotografije),
Željka Vukov (društvo),

TEHNIČKI UREDNIK:

Thomas Šujić
Jelena Ademi (tehnički prijelom)

ADMINISTRACIJA:

Zdenka Sudarević
Ljubica Vujković Lamić

LEKTORICA: Katarina Vasiljčuk**KOREKTOR:** Mirko Kopunović

TELEFON: ++381 24/55-33-55
++381 24/55-15-78

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69**E-MAIL:** hrvatskarijec@tippnet.co.yu**WEB:** www.hrvatskarijec.co.yu**TISAK:** »Rotografika« doo Subotica

List je registriran kod Tajništva za
informiranje Skupštine AP Vojvodine
pod rednim brojem 73.

List je oporezovan PDV-om od 8 posto,
po Službenom glasniku broj 140
od 1. siječnja 2005.

Kampanja za Ustav

Kada je Slobodan Milošević u ljeto 1990. godine pod motom »Prvo Ustav pa izbori«, krenuo u pravno zaokruživanje svoga budućeg nastranog pothvata, podržavala ga je čitava bulumenta ambicioznih nacionalnih djelatnika, kvaziznanstvenika i drugih čankolizaca, uz svu medijsku pompu, koju je tadašnji jednopartijski režim mogao uprengnuti. Kampanja je bila do te mjere zahuktala, da je i najvećem optimistu bilo jasno kako ništa, osim usvajanja tog i takvog Ustava, ne dolazi u obzir. Razumni prijedlozi da se prvo obave izbori za Ustavotvornu skupštinu, pa da se onda konsenzualno usvoji Ustav, potpuno su ignorirani, a nerijetko i ismijavani.

Međutim, čak i takav način nametanja Ustava sadržavao je institut javne rasprave. Oni, kojima sjećanje može dobaciti do tih dana, znaju kako su se Miloševićevi promotori rastrčali širom zemlje agitirajući za Ustav, koji će do dana današnjeg zadržati pogrdni naziv – Miloševićev ustav. Bilo ih je na sve strane, na javnim tribinama, u tvrtkama, na mitinzima, književnim večerima, izložbama, TV emisijama, ribljim konzervama, sve stručnjak do stručnjaka. Naravno da nikakve primjedbe iz te javne rasprave nisu uvažene niti ugrađene u Ustav, ali je makar forma zadovoljena.

Neki od analitičara i ovo sadašnje stanje pomalo zlorado uspoređuju s onim tadašnjim i premda su razlike temeljno drugačije, sličnosti ipak ima. Redoslijed poteza je, na primjer, isti – prvo Ustav pa izbori – čime se ponovno zaobišao logički slijed – izbori za Ustavotvornu skupštinu pa Ustav. Slična je i referendumska kampanja, a i žar kojim se pristupilo uvjeravanju naroda da samo ovaj i ovakav Ustav predstavlja stvarni raskid s Miloševićevim naslijeđem. Jedino što javne rasprave nije bilo.

Ono što demokratske vlasti nakon 5. listopada 2000. godine nisu praktički niti pokušale uraditi, a bilo je jedno od glavnih predizbornih obećanja i bilo je moguće, sada te iste demokratske snage rade uz snažnu potporu radikala i socijalista, upravo onog dijela političke Srbije, koji je Miloševićev ustav svojevremeno i donio. Sama ta činjenica ukazuje da ustavni raskid s prošlošću neće biti potpun i sveobuhvatan. Ako se već stvarno nema kud, jer i ova sadašnja agresivna promidžba vrlo vjerojatno vodi uspješnome referendumu, utjeha je makar da novo ustavno rješenje predviđa lakšu proceduru promjene Ustava tamo negdje u budućnosti.

Ozbiljno zakiniti novim Ustavom svakako će biti vojvođanski autonomaši, budući da pozicija Vojvodine u Srbiji ostaje više-manje na razini onoga što su zamislili Miloševićevi ustavotvorci. U sferi manjinskih prava ostavljena je široka mogućnost za različita tumačenja, pa će u ovoj oblasti tek donošenje seta zakona pokazati je li Ustav za nacionalne manjine korak naprijed, ili dva koraka nazad.

U svakom slučaju, ni ovaj Ustav nije pisan za sva vremena, dovoljno je samo pročitati preambulu.

Z. P.

Vladina kampanja
za usvajanje Ustava
započela u
Gradskoj kući
u Subotici

ČETVRTAK, 5.10.

Preporuka Vladi

Zastupnici Hrvatskog Sabora raspravljali su o Izvješću o provedbi Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina i utrošku sredstava za potrebe nacionalnih manjina iz državnog proračuna za 2005. Saborski zastupnici nacionalnih manjina upozorili su da je izvješće nekritično spram neriješenih problema osobito glede uporabe jezika i pisma nacionalnih manjina, te da je skrb o položaju manjina u društvu formalna, a ne stvarna. U raspravi je Vladi preporučeno da te nedostatke ukloni u idućim izvješćima, kao i da ona, pored konstatacija i opisa problema, sadrže i analizu uzroka neostvarivanja pojedinih manjinskih prava i prijedloge konkretnih mjera koje se namjeravaju poduzeti.

Rezolucija je usvojena, ali...

Parlamentarna skupština Vijeća Europe donijela je Rezoluciju o osnivanju europskog memorijalnog centra za žrtve prisilnog preseljenja i etničkog čišćenja, ali je u glasovanju propala preporuka Odboru ministara o provedbi rezolucije. U rezoluciji se navodi da je u 20. stoljeću između 60 i 80 milijuna Europljana bilo prisiljeno napustiti svoje domove, a u najtežem slučaju bili su žrtve etničkog čišćenja. Radi sjećanja na njih kao i zbog toga da se zločini ne ponove europski parlamentarci smatraju da bi bilo potrebno osnovati memorijalni centar. Većina međutim nije bila zadovoljna tekстом preporuka Odboru ministara. Za donošenje preporuka bila je potrebna apsolutna većina, a budući je dokument dobio samo 42 glasa od 88 to je bilo nedovoljno da bi se Rezolucija počela provoditi u djelo.

PETAK, 6.10.

Suradnja u Podunavlju

Na konferenciji za novinare u povodu preuzimanja predsjedateljstva Vukovarsko-srijemske županije Radnom zajednicom podunavskih regija župan Božo Galić je kazao kako će za jednogodišnjeg predsjedanja Županija nastojati proširiti i produbiti podunavsku suradnju. Nakon predstavljanja u Bruxellesu, Vukovarsko-srijemska županija će, po Galićevim riječima, sudjelovati i na 3. konferenciji »Procesi suradnje u Podunavlju« 21. studenoga u Beogradu.

Radna zajednica podunavskih regija okuplja 38 članica, regija u Dunavskom slijevu, s 80 milijuna stanovnika.

Prosvjed osuđenika

Osuđenici koji kazne izdržavaju u zatvorima u Nišu, Srijemskoj Mitrovici i Požarevcu započeli su miran prosvjed, zahtijevajući da prijedlog Zakona o amnestiji u Skupštini Srbije bude usvojen prije referenduma o novom Ustavu. Prijedlog Zakona o amnestiji sredinom rujna ušao je u skupštinsku proceduru, a njime je predviđeno oslobađanje zatvorenika starijih od 70 godina, kao i to da se osuđenima - osim onima za najteža kaznena djela - kazne smanje za jednu četvrtinu.

Jugoistok Europe

Odbor političkih direktora Procesa suradnje u Jugoistočnoj Europi (SEEC) održao je u četvrtak i petak sastanak u Opatiji pod predsjedanjem državnog tajnika za politička pitanja u Ministarstvu vanjskih poslova i europskih integracija te nacionalni koordinator za SEEC Hido Bišćević.

Bišćević je u izjavi za novinare kazao da je ovo bio prvi radni sastanak na kojem su definirane buduće aktivnosti i odnosi SEEC-a i Pakta o stabilnosti za JI Europu. Prevladavajuća ideja među političkim direktorima na sastanku, rekao je Bišćević, bila je da institucionalno SEEC postane autentično mjesto suradnje država JI Europe.

SUBOTA, 7.10.

Uzročno-posljedična veza

Prvi općinski sud u Beogradu je naložio Republici Srbiji da isplati 183.300,00 dinara izbjeglici prinudno mobiliziranom 1995. godine, klijentu Međunarodne mreže pomoći, na ime naknade štete za pretrpljene duševne bolove zbog umanjavanja opće životne aktivnosti, nastale zbog oboljevanja od posttraumatskog stresnog poremećaja. Ovo je prva presuda pravosuđa u Srbiji u kojoj je utvrđeno da je oboljevanje od posttraumatskog stresnog poremećaja (PTSP) kod prinudno mobiliziranih izbjeglica uzročno-posljedično vezano s nezakonitim lišavanjem slobode i odvođenjem izbjeglica u Kamp u Erdutu gdje su bili izloženi psihičkoj i fizičkoj torturi, a zatim odvođeni na ratišta, saopćila je Međunarodna mreža pomoći.

Istina će vas osloboditi

Dokumentarni film »Istina će vas osloboditi« o stradanjima i uništavanju sakralnih objekata tijekom Domovinskoga rata na području koje je pod pastoralnom skrbi franjevac provincije Presvetoga Otkupitelja Split premijerno je prikazan u zagrebačkome kinu »Europa«. Film je ove godine proizvela Dubrovnik produkcija a obrađuje uzroke zločina počinjenih u razdoblju od 1991. do 1995. na spomenutom području. Film je svjedočanstvo o više od stotinu stradalih sakralnih objekata na području od samo 50 kilometara zračne linije u krugu oko Knina. Više od polovine stradalih sakralnih objekata potpuno je uništeno i srušeno sa zemljom dok su ostali teško oštećeni i oskvrnuti, kao i groblja koje se uz njih nalaze. Bez ikakvoga popratnog komentara film donosi činjenice i osnovne podatke o stradalim sakralnim objektima, odnosno o njihovoj lokaciji, vremenu kada su izgrađeni i kada su devastirani uz zaključak da za te zločine do danas još nitko nije odgovarao.

NEDJELJA, 8.10.

Pismo iz Sheveningena

Srpska radikalna stranka (SRS) je na kongresu u Beogradu za predsjednika ponovno jednoglasno izabrala haškog optuženika Vojislava Šešelja.

Na skupu održanom u beogradskom Domu sindikata pročitano je pismo Vojislava Šešelja, koji iz pritvora u Sheveningenu članstvu svoje stranke poručuje da je Kosovo »srce Srbije bez kojega je ona nezamisliva kao država« te poziva sve simpatizere stranke da na referendumu glasuju za novi Ustav Srbije kojim će se »spriječiti kosovizacija Vojvodine«.

Haški optuženik Šešelj ustvrdio je u svom pismu i to da su predsjednik i premijer Srbije Boris Tadić i Vojislav Koštunica »ekspONENTI zapadnjačke politike razbijanja Srbije«, a da je SRS politička snaga koja na idućim izborima treba spriječiti realizaciju takve politike, što je ponovio i Tomislav Nikolić, koji je u nedjelju ponovno izabran za Šešeljeva stranačkog zamjenika.

Dan neovisnosti

Diljem Republike Hrvatske obilježen je Dan neovisnosti. Zastupnici Hrvatskog sabora na današnji su dan 1991. godine jednoglasno donijeli Odluku o raskidu državnopravnih veza s republikama i pokrajinama u bivšoj SFRJ. Dan prije, 7. listopada 1991., kad je istekao tromjesečni moratorij na osamostaljenje koji je od Hrvatske tražila Europska zajednica, radi pokušaja da se jugoslavenska kriza mirno riješi, zrakoplovi JNA bombardirali su povijesnu jezgru Zagreba i Banske dvore, u kojima je bilo smješteno tadašnje državno vodstvo. Zbog opasnosti od novih zračnih napada, Sabor je 8. listopada povijesnu sjednicu održao u podrumu Inine zgrade u Šubićevoj ulici u Zagrebu.

Svijeće za sve stradale

Nevladina organizacija Fond za humanitarno pravo (FHP) organizirala je ispred Predsjedništva Srbije paljenje svijeća u znak sjećanja na sve one koji su stradali u ratovima u bivšoj SFRJ.

Manifestacijom je istodobno obilježena i godišnjica antiratnih prosvjeda, započetih 8. listopada 1991. godine, kada je skupina građana počela prosvjedovati ispred zgrade Predsjedništva protiv mobilizacije i prisilnog odvođenja građana Srbije u rat u Hrvatskoj.

PONEDJELJAK, 9.10.

Dnevni red

Ostavke ministara G17 izazvale su oštru polemiku na sjednici Skupštine Srbije i potisnule u drugi plan ukidanje imuniteta tužitelju Miloradu Cvijoviću. Premda je 1. listopada G17 plus službeno priopćila da članovi te stranke podnose ostavke na sva mjesta u vladi i skupštini Srbije, devet dana kasnije obavijestili su javnost da njihove ostavke stupaju na snagu tek poslije okončanja referenduma. Nakon višesatne žučne rasprave predstavnika vladajućih stranaka i oporbe zastupnici su sa 147 glasova »za« usvojili prijedlog o određivanju pritvora zamjeniku javnog tužitelja osumnjičenom za veze sa »stečajnom mafijom«.

Osuda nuklearnog pokusa

Vijeće sigurnosti UN-a je na hitnoj sjednici, sazvanoj nakon što je Sjeverna Koreja objavila da je izvela nuklearni pokus, osudilo taj potez Pjongjanga i nastavilo konzultacije o mogućim sankcijama, a osudama se pridružio i glavni tajnik UN-a upozorivši na kršenje međunarodnog moratorija na nuklearno testiranje.

Glavni tajnik istodobno je pozvao međunarodnu zajednicu na obnavljanje zajedničkih napora kako bi Sporazum o sveobuhvatnoj zabrani nuklearnih pokusa stupio na snagu.

UTORAK, 10.10.

Srbi u Srbiji i van nje

Predsjednik Liberalno-demokratske partije Čedomir Jovanović izjavio je da je Kosovo neovisno od Srbije posljednjih sedam godina. »To će biti nova država na Balkanu. U kojoj mjeri će to biti formalizirano, zavisi od političkih okolnosti i spremnosti svijeta da inzistira na novom rješenju, ali će se to vrlo brzo svesti na najbolnije teme za Srbiju«, rekao je Jovanović i objasnio kako misli na odnose Srbije s novim susjedom. Jovanović je rekao i da postoje i krivica i odgovornost i da Slobodan Milošević nije sam pokrenuo i realizirao svoju politiku, pa stoga ne treba sam ni platiti cijenu tog propalog nacionalnog projekta. »Danas Srbi u Hrvatskoj žive bolje od onih u Srbiji, Srbi u Republici Srpskoj kažu da žive bolje od Srba u Srbiji, a Srbi u Temišvaru su praktično u Evropskoj uniji«, rekao je Jovanović.

Posjet Italiji

Predsjednik Srbije Boris Tadić tijekom trodnevnog službenog posjeta Italiji, razgovarao je s najvišim dužnosnicima te zemlje u Rimu,

talijanskim predsjednikom Giorgiom Napolitanom, premijerom Romanom Prodiem i ministrom vanjskih poslova Masimom D'Aleom.

SRIJEDA, 11.10.

Glavni put Europe

Drugog dana konferencije podunavskih zemalja pod nazivom »Dunav – glavni put Europe«, u Bruxellesu zamisao o stvaranju dunavske euroregije od deset regija koje se nalaze na Dunavu, na kojoj već dugo inzistira potpredsjednik Skupštine Vojvodine i predsjednik Savjeta Dunavskog biroa u Novom Sadu Sandor Egeresi, naišla je na veliku pažnju i podršku domaćina iz Njemačke, javlja novosadski »Dnevnik«. Ovu je zamisao prvi put izravno i nedvosmisleno podržao i predsjednik Izvršnog vijeća AP Vojvodine Bojan Pajtić.

Na Konferenciji podunavskih zemalja pokraj Vojvodine, odnosno Srbije sudjeluju predstavnici Austrije, Bugarske, Hrvatske, Mađarske, Moldavije, Njemačke, Rumunjske, Slovačke i Ukrajine. Svaka od ovih zemalja je na vlastitom štandu predstavila svoje specifičnosti i kulturu, kao i karakteristične specijalitete.

SADRŽAJ

Problematika izbora nacionalnih vijeća

Kako s manjinama nakon izbora?.....8,9

Vladina kampanja za novi Ustav započela u Subotici

Raskid s Miloševićevim naslijeđem.....18,19

HKPD »Tomislav« iz Golubinaca u jeku velikog investicijskog pothvata

Na proljeće temelji Hrvatskoga doma.....21

Počeo program proslave obilježavanja rođendana bana Josipa Jelačića, blagdana hrvatske nacionalne manjine u Republici Srbiji

Izložba i promocija na početku proslave.....36,37

Mirko Kujundžić, alpinist

Uspješna priprema za alpinističku budućnost.....56

Dujizmi

- *Na mitingu se transparentno vide naše noseće snage;*
- *Samo dok narod bude u pravu vlast će štititi policija;*
- *Oni koji su danas gladni sutra neće biti žedni.*

Duje Runje

Na tribini Centra za kulturnu dekontaminaciju u Beogradu ocijenjeno

Odnosi Hrvatske i Srbije sve bolji

Veleposlanik RH u Beogradu Tonči Staničić posebice istaknuo gospodarsku suradnju, a bivši veleposlanik SiCG u Zagrebu Milan Simurdić ukazao na rast povjerenja na objema stranama * Dužnosnik Pakta za stabilnost jugoistočne Europe Goran Svilanović izjavio kako je tijekom proteklog desetljeća učinjeno jako puno i kako je uklonjen veći broj spornih pitanja koje su opterećivale odnose Beograda i Zagreba

Na tribini koju su u Centru za kulturnu dekontaminaciju u Beogradu u srijedu 4. listopada organizirali beogradski tjednik Vreme, zaklada Friedrich Ebert i Europski pokret u Srbiji u povodu 10. obljetnice srpsko-

PRIMJER ODGOVORNOG PONAŠANJA: »Izuzetno sam zadovoljan rastom gospodarske suradnje. Ona posljednjih godina strahovito raste. U ovoj se godini očekuje da bude dostignuto 800 milijuna dolara ukupne trgovinske razmjene, što je

Goran Svilanović, podsjetio je kako je tijekom proteklog desetljeća učinjeno jako puno i uklonjen veći broj spornih pitanja koje su opterećivale odnose Beograda i Zagreba, a »kao još neriješena pitanja naveo je status Srba u Hrvatskoj i

odnos između premijera Srbije i Hrvatske Vojislava Koštunice i Ive Sanadera dobar primjer za cijelu regiju. Istaknuo je kao pozitivno i najavljen regionalnu suradnju u gospodarstvu između hrvatskog Agrokora i srbijanske Delte.

SUOČAVANJE S PROŠLOŠĆU: Bivši veleposlanik SiCG u Zagrebu Milan Simurdić podsjetio je da su tijekom proteklog desetljeća potpisani sporazumi o manjinama, socijalnom osiguranju i mirovinama i Sporazum o slobodnoj trgovini, uspostavljeni vojni odnosi, kao i da policija preuzima kontrolu nad granicom što je »dokaz rasta povjerenja na obje strane«. Prema njegovim riječima, ipak, »najveći proboj u diplomatskim odnosima učinjen je ukidanjem viza«.

Sudionici tribine istaknuli su kao izuzetno važno suočavanje s vlastitom prošlošću i zato se pozdravlja suradnja pravosuđa dviju država kako bi oni koji su počinili ratne zločine, ili za njih osumnjičeni, bili procesuirani.

Svi sudionici tribine, u kojoj su još sudjelovali predsjednik Odbora za međunarodne odnose pri Socijaldemokratskoj partiji Hrvatske Zoran Milanović i predsjednik Europskog pokreta u Srbiji Živorad Kovačević, istaknuli su da ako postoje neki sporovi oko prošlosti, kada je u pitanju budućnost nema nikakvih nesuglasnosti.

Hina

Na tribini ocijenjeno: Suradnja dviju zemalja stalno se unapređuje, a u tome izuzetan doprinos daju dvije vlade, posebice ona u Zagrebu

hrvatskih diplomatskih odnosa, rečeno je da se suradnja dviju zemalja stalno unapređuje, a u ovom trenutku izuzetan doprinos tome daju dvije vlade, posebice ona u Zagrebu.

Hrvatski veleposlanik u Srbiji Tonči Staničić je, istaknuvši posebice gospodarsku suradnju, naglasio da je na političkim elitama i medijima velika odgovornost da održe pozitivan trend u ukupnim odnosima.

ranije bilo u domeni znanstvene fantastike«, rekao je Staničić.

Po njegovu mišljenju gledanje unazad može imati negativne posljedice u kretanju prema naprijed, jer bi i na ovakvom skupu, ma koliko svi bili dobronamjerni, »bilo teško postići konsenzus o pitanjima score prošlosti«.

Dužnosnik Pakta za stabilnost jugoistočne Europe i bivši ministar vanjskih poslova SiCG

povratak izbjeglica«. On i ostali sudionici tribine su kao izuzetno uspješan primjer rješavanja pitanja granice istaknuli Prevlaku, što je riješeno dogovorom vlada dviju zemalja i može biti primjerom u regiji. Veoma pozitivno je ocijenjeno i držanje Vlade Hrvatske glede pregovora o Kosovu, što je regionalni primjer odgovornog ponašanja.

Svilanović je naglasio i da je

Lokalni izbori u Republici Mađarskoj i pozicija tamošnje hrvatske nacionalne manjine

Suluda ideja neće proći

Mađarski Parlament će najvjerojatnije podržati stav Akademije da su Bunjevci jedna od etničkih skupina hrvatske manjinske zajednice * Oni podržavaju mišljenje hrvatske historiografije da su Bunjevci u vrijeme stvaranja modernih nacija po jeziku, vjeri i kulturi vezani za hrvatski narod, njegov jedinstveni dio

Piše: Zdenko Samaržija

Listopadski lokalni izbori u Mađarskoj bili su po mišljenju *Viktora Orbána*, vođe najveće mađarske oporbene stranke, plebiscit protiv socijalističkog premijera *Ferenca Gyurcsány*a.

Međutim, aktualni premijer ne obazire se previše na katastrofalan izborni rezultat – njegova je stranka izgubila u 18 od 19 županija – i izjavljuje kako ne razmišlja o povlačenju.

HRVATSKI OPTIKUM: Hrvati su u Mađarskoj značajna manjina i umalo u svim mjestima u kojima su ih ima u značajnijem broju izborili su pravo na hrvatsku samoupravu. Osim, dakle, kulturne autonomije, koju podupiru i državna vlast i lokalne zajednice, i školskoga sustava (umalo su sva hrvatska djeca obuhvaćena nekim oblikom edukacije na hrvatskome jeziku), Hrvati u Mađarskoj već godinama participiraju u političkoj autonomiji. Do sada su Hrvati organizirani u 107 naselja, a

Inicijativa za priznavanje Bunjevaca autohtonom narodnom skupinom naišla je na negativan odjek među ostalim hrvatskim korpusom – Gradišćancima, Hrvatima iz Pomurja te Šokcima. Mađarski nacionalistički mediji počeli su se naslađivati skorim političkim raskolom Hrvata, koji su po brojnosti četvrta nacionalna manjina u Mađarskoj, iza Roma, Nijemaca i Slovaka, a ispred Rusina – u Mađarskoj ima 13 službenih nacionalnih manjina.

ove godine se povećao broj naselja u kojima se politički organiziraju Hrvati.

Zastupnici hrvatskih manjinskih samouprava birani su u 115 naselja u Mađarskoj. Kandidirali su ih Savez Hrvata u Mađarskoj, KUD »Tanac«, Zemaljsko društvo hrvatsko-mađarskog prijateljstva, Društvo »Horvatov kre Mure«, Šokačka čitaonica, Hrvatsko-mađarska kulturna udruga *Andrása Dugonicsa*, Udruga Hrvatski kulturni centar »Bunjevačka čitaonica« te Hrvatsko-mađarska kulturna udruga »Szent László«. Naj snažnija politička udruga Hrvata u Mađarskoj je Savez Hrvata u Mađarskoj, koja je istaknula približno 80 posto kandidata na listopadskim izborima.

Savez Hrvata u Mađarskoj dobio je 442 mandata, Društvo »Horvatov kre Mure« dobilo je 60 mandata, KUD »Tanac« 27 mandata, Zemaljsko društvo hrvatsko-

mađarskog prijateljstva 29 mandata. Po pet mandata dobili su Hrvatsko-mađarsko kulturna udruga »Szent László«, Hrvatsko-mađarska kulturna udruga *Andrása Dugonicsa* te Hrvatski kulturni centar »Bunjevačka čitaonica«, a dva mandata dobila je Šokačka čitaonica.«

Premda postoji jasan konsenzus između hrvatskih političkih opcija te snažno lobiranje Hrvata koji su aktivni u ostalim političkim strankama, na realpolitičkoj razini postoje različita mišljenja o manjinskim pitanjima. Različite se koncepcije zrcale najčešće u žućnim diskusijama na razini Državne hrvatske samouprave.

BUNJEVAČKA ZARAŽA: Otuzna organiziranost Hrvata u mađarskom dijelu Bačke, nedovoljno aktivnosti kojima bi se podignula posrnula nacionalna svijest među bačkim Hrvatima, a još više stavljanje hrvatstva isključivo na folklornu i prigodničarsku dimenziju pogodovali su širenju bunjevačkih nacionalnih ideja. One, naravno, dolaze iz Vojvodine. Izvjesni *M. Mujić* na bajsnoj je tržnici pokupio tisuću potpisa kojima traži da se Bunjevcima u Mađarskoj prizna status nacionalne manjine. Potpise je zajedno sa formularom uputio početkom rujna ove godine, kako to nalaže procedura, predsjedniku mađarskog Parlamenta.

Inicijativa za priznavanje Bunjevaca autohtonom narodnom skupinom naišla je na negativan odjek među ostalim hrvatskim korpusom – Gradišćancima, Hrvatima iz Pomurja te Šokcima. Mađarski nacionalistički mediji počeli su se naslađivati

skorim političkim raskolom Hrvata, koji su po brojnosti četvrta nacionalna manjina u Mađarskoj, iza Roma, Nijemaca i Slovaka, a ispred Rusina – u Mađarskoj ima 13 službenih nacionalnih manjina.

Vođe Hrvata u Mađarskoj te predstavnici hrvatskih medija pojašnjavaju daljnju proceduru. Naime, predsjednica mađarskog Parlamenta *Katalin Szili* 6. rujna u svom uredu primila je zamjenika predsjednika Hrvatske državne samouprave *Stipana Karagića* i dopredsjednika HDS-a *Čabu*

Premda postoji jasan konsenzus između hrvatskih političkih opcija te snažno lobiranje Hrvata koji su aktivni u ostalim političkim strankama, na realpolitičkoj razini postoje različita mišljenja o manjinskim pitanjima.

Horvatha te se zanimala za rad HDS-a i uopće hrvatske nacionalne zajednice u Mađarskoj. Bunjevačku zamolbu predala je Mađarskoj akademiji znanosti na ekspertizu. Mađarski Parlament će najvjerojatnije podržati stav Akademije da su Bunjevci jedna od etničkih skupina hrvatske manjinske zajednice. Oni podržavaju mišljenje hrvatske historiografije da su Bunjevci u vrijeme stvaranja modernih nacija po jeziku, vjeri i kulturi vezani za hrvatski narod, njegov jedinstveni dio. Parlament u roku od tri mjeseca mora donijeti odluku o bunjevačkoj (suludoj) inicijativi. ■

Problematika izbora nacionalnih vijeća

Kako s manjinama nakon izbora?

Sadašnji ustavno-zakonsko-politički zaplet u Srbiji otvara nove mogućnosti za manjine, ali upravo te velike mogućnosti mogu zaplašiti vlasti pred snagom manjina

Piše: Nikola Perušić

Dok se u našoj zemlji otvorila debata o Ustavu Srbije, i dok se čeka na parlamentarne izbore, pitanje izbora za krovna tijela manjina su u zapečku. Iako ovo pitanje nije regulirano, nema niti naznake kako i kada će se to desiti. U ovom sazivu manjinskih nacionalnih vijeća, vijećnici su birani elektorskim sustavom, a predviđalo se da će se donijeti izborni zakon koji bi to definirao na drugačiji način, što se dezintegracijom SiCG ipak nije dogodilo. Poznato je da je na popisu stanovništva 2002. godine utvrđeno kako u

ri za krovna tijela manjina u Srbiji je putem posebnih biračkih lista za manjine. Na takav način upravo su u Mađarskoj održani izbori za manjine. Pogledajmo što je to značilo za hrvatsku manjinu koja po popisu iz 2001. godine broji 15.620 osoba.

ZADAĆE: Prema zakonu o manjinama, manjine formiraju svoje samouprave čija je zadaća odrediti svoje lokalne praznike, baviti se lokalnim medijima, obrazovanjem, čuvanjem tradicije i običaja, pisanjem projekata, stipendiranjem. Državna samouprava ima mogućnosti

Kako se ispostavilo, broj birača za manjinske samouprave dvostruko je veći od broja izjašnjenih pripadnika tih manjina. Za hrvatske samouprave glasovalo je 29.731 građana, što se objašnjava time da se mnoge osobe iz miješanih brakova ne izjašnjavaju kao »manjinci«, ali se na poziv iz manjinskih zajednica ipak odlučuju dati svoju potporu i svoje glasove.

zastupaju, nema neovisnih kandidata, jer je to ranije dovelo do raznih problema.

REZULTATI: Nakon završetka ovih izbora lokalnih predstavničkih tijela manjina, za ožujak iduće godine planirano je formiranje područnih i državnih manjinskih samouprava, elektorskim načinom. Što se tiče ovih izbora i kandidiranja, Hrvati su se pokazali kao jedna

Neposredni izbori za manjinska nacionalna vijeća, a posebnim biračkim popisima, značili bi prevrat i samoj hrvatskoj zajednici. U prvi plan bi došle osobe koje rade na konkretnim pitanjima formalnog i neformalnog obrazovanja i informiranja, čuvanja tradicije i običaja, pisanjem i ostvarivanjem projekata, stipendiranjem, a na isprazne političke priče i bajke bila bi stavljena točka.

Živa aktivnost na lokalnoj razini

Srbiji živi 70.602 Hrvata, od čega 56.546 u Vojvodini.

Ukoliko se bude tražio novi način izbora, jedan od načina kako bi se mogli održati izbo-

baviti se i kazalištem, muzejima, knjižnicama, institucijama kulture i znanosti, izdavaštvom, srednjim i višim obrazovanjem, pravnom pomoći.

No, ne treba smetnuti s uma da je prema popisu iz 1960. godine u Mađarskoj živjelo 33.014 Hrvata, što se 1970. smanjilo na 14.609.

Mađarska priznaje 13 manjina: Bugare, Rome, Grke, Hrvate, Poljake, Nijemce, Armence, Rumunje, Rusine, Srbe, Slovence, Slovence i Ukrajinke. U manjim se mjestima manjinska samouprava sastoji iz po pet članova, dok je u većim gradovima te općinama Budimpešte to 9 članova. Jasno je da građanin može glasovati samo za jednu manjinu, a da se u jednoj općini ili gradu može formirati samo jedna manjinska lokalna samouprava. Kandidate mogu dati samo nevladine udruge koje u svom statutu navode koju manjinu

od značajnijih manjina. Od ukupno 16.153 kandidata preko deset tisuća je Roma, zatim je 2440 Nijemaca, a odmah nakon toga slijede Hrvati sa 724 kandidata. Slovaci su imali 710, Rumunji 373, Rusini 340, Poljaci 272, Srbi 223, Grci 216, Bugari 207 kandidata, a ostali manje od toga.

U najvećem broju općina, 1130, natjecala se samo jedna manjinska samouprava, u 202 su bile dvije manjine, na 49 mjesta tri, na 18 mjesta 4 itd. Iako su Hrvati pripremili 170 izbornih popisa, birani su na 115 mjesta, a na ostalima nije proveden proces kandidiranja predstavnika. Najviše kandidata bilo je u županiji Baranja (213), zatim u Budimpešti (94), županiji Bač-Kiškun (80), Đer-

Šopron (67), Šomođ (65), Pešta (21), Fejer (17)... Kandidata je najviše bilo u Sombathelju 13, zatim u Barču i Bačalmašu 11. **USPOREDBA:** Pokušajmo sada ove rezultate projicirati na Vojvodinu i Srbiju. Glavno je pitanje bi li Hrvati, kao i druge manjine, imali hrabrosti ići na posebnu listu. Poznato je da je lakše boriti se za manjinska prava u većim tolerantnijim sredinama, gdje se to ne reflektira toliko na osobni život kao u malim naseljima.

Kao što ovdašnje hrvatske stranke nisu imale snage začu u

Pod svojim stijegom

mnoga mjesta gdje žive Hrvati kako bi imale kandidate za skupštine općina, vjerojatno bi to bilo još mnogo teže ukoliko bi se tako što pokušalo na razini naselja, umjesto općina.

Ukoliko bi pak to bilo na općinskim razinama, možda ne bi bilo baš toliko problematično, ali bi sigurno bilo šakljivo. Pitanje je koliko bi se Hrvata izjasnilo da žele biti na manjinskoj izbornoj listi, bi li manjine u Vojvodini imale hrabrosti izići iz sjene. Poglavitito je pitanje bi li postojalo potpore da se mnoge osobe iz miješanih brakova i oni čiji su preci bili pripadnici manjina uključe u glasovanje. Ukoliko bi se dala snažna društvena i državna potpora, na izbore manjina bi izišlo zasigurno mnogo osoba i pokazala bi se ta snaga u Vojvodini koja se krije iza njenog građanskog kursa, a ukoliko bi se sve radilo stidljivo, onda bi se ohrabрили ekstremisti pa bi zaplašenim ljudima bilo nezgodno da ih se prebrojava prema nacionalnoj pripadnosti u popisu, koji nije toliko tajan dokument kao popis. Tada bi to bio fijasko.

Naravno, neposredni izbori značili bi prevrat i samoj hrvatskoj zajednici, u prvi plan bi došle osobe koje rade na konkretnim pitanjima formalnog i neformalnog obrazovanja i informiranja, čuvanja tradicije i običaja, pisanjem i ostvarivanjem projekata, stipendiranjem, a na isprazne političke priče i bajke bila bi stavljena točka.

Koliko bi ta priča o posebnom biračkom popisu odgovarala državi ovisi o tome bi li osobe iz manjinskog popisa bile isključene iz regularnog popisa za lokalne vlasti, to jest

bi li postojala mogućnost glasovati samo za jednu vrstu lokalne samouprave – manjinsku ili onu općinsku. Kada bi to bilo

nom popisu mogli izići u velikom broju. Isto se odnosi na mnoge druge gradove istočne, zapadne i južne Srbije.

Veliki značaj međudržavnih odnosa

međusobno isključivo, za očekivati je da bi mnogi glasovali ipak za onu općinsku, izravniju vrstu vlasti, a ako bi se pak pravo glasa moglo duplirati, dakle paralelno iskoristiti i za manjinsku samoupravu, to bi bila afirmacija manjina. Takva bi afirmacija, pod povoljnim uvjetima mogla dovesti do pojave golemog broja birača manjina čak i u većim gradovima Srbije. U Beogradu postoje desetine tisuća »manjinaca« koji se nisu mogli organizirati za elektore, ali bi na eventual-

VIZIJA: Za pretpostaviti je da za takav široki pristup manjinama srbijansko društvo za sada nije spremno, čak i ako bi se ta nova tijela ostavila bez stvarne snage. Srbija je osjetljiva na prebrojavanje koje znači stvaranje novih institucija, jer je evidentan određeni strah većinskoga naroda od institucija manjina. S druge strane, nije li takav zakon zapravo demokratsko busanje u prsa onih država kod kojih je asimilacija već pri kraju, pa zato dopuštaju slobodu kako bi se okajali pred poviješću?

Možete li zamisliti da međusobno neovisne hrvatske manjinske samouprave postoje u više stotina naselja u Vojvodini ili barem u nekoliko desetina općina? Ili će se nacionalna zajednica predstavljati samo državnim krovnim tijelom koje neće imati ljude na lokalnu, te će biti odsječeno od baze?

Ta pitanja tek dolaze na dnevni red, a odgovor na njih zasigurno će ovisiti o volji pobjednika na izborima, te o snazi onih manjina koje budu imale najveću potporu svoje baze i matične države. ■

Popis hrvatskih samouprava

Pogledajmo u kojim su sve mjestima u Mađarskoj formirane manjinske samouprave, prema podacima Državne izborne komisije: Aranyosgadány, Bácsalmás, Bácsbokod, Baja, Barcs, Bática, Becsehely, Belezna, Bezenye, Birján, Bolhó, Bük, Csávolgy, Csepreg, Csikéria, Darány, Drávafok, Drávakeresztúr, Drávaszatára, Dunaújváros, Dusnok, Ercsi, Érd, Felsőcsatár, Felsőszentmárton, Fertőhomok, Fityeház, Gara, Győr, Harkány, Hegyszentmárton, Hercegszántó, Hidegség, Horvátlovó, Horvátzsidány, Kalocsa, Kaposvár, Kásád, Kastélyosdombó, Kátoly, Katymár, Kecskemét, Kimle, Kökény, Komló, Kópháza, Kőszeg, Kozármisleny, Lakócsa, Lánycsók, Letenye, Magyarsarlós, Miskolc, Mohács, Molnári, Mosonmagyaróvár, Murakeresztúr, Nagykanizsa, Nagykozár, Nagynyárád, Narda, Olasz, Ólmod, Pécs, Pécsudvard, Peresznye, Petrivente, Pogány, Potony, Sellye, Semjénháza, Siklós, Sopron, Sopronhorpács, Szajk, Szalánta, Százhalombatta, Szederkény, Szeged, Székesfehérvár, Szemely, Szentborbás, Szentendre, Szentlőrinc, Szentpéterfa, Szepetnek, Szigetvár, Szökéd, Szombathely, Tököl, Tótszentmárton, Tótszerdahely, Tótújfalu, Und, Vajszló, Vaskút, Versend, Vízvár.

Nakon općih izbora u Bosni i Hercegovini

Nova kriza Hrvata u BiH

Podijeljeni između 5 kandidata, Hrvati dobili predstavnika iz građanske SDP, te je njihov glas veoma oslabljen pred ustavne promjene

Piše: Nikola Perušić

Rezultati izbora u Bosni, koji se nazivaju »između Daytona i EU« donijeli su neočekivane rezultate. Međunarodna zajednica u Bosni i Hercegovini ocijenila je da su opći izbori označili prekretnicu za BiH, te da su održani dostojanstveno i u najboljem redu. Stranka nezavisnih socijaldemokrata (SNSD) *Milorada Dodika* imat će najveći broj zastupnika u budućem Zastupničkom domu Parlamenta BiH i traži mandat za sastav nove vlade. Najvažniji partneri s federalne strane najvjerojatnije će joj biti SDA i Stranka za BiH. Očekuje se očuvanje savezništva Stranke za BiH i SDA uz eliminiranje njezina predsjednika *Sulejmana Tihića*, s čime je i prije izbora računala snažna unutarstranačka oporba na čijem čelu je istaknuti tvrdolinijaš *Hasan Čengić*.

DEBAKL HRVATA: Međutim, problem za hrvatsku zajednicu u BiH je izbor *Željka Komšića* za hrvatskog člana Predsjedništva BiH. On je kao kandidat Socijaldemokratske partije BiH pobijedio s podrškom od 40,83 posto ukupnog biračkog tijela koje je biralo hrvatskog člana. Kandidat »HDZ-a BiH« *Ivo Miro Jović* dobio je 25,11 posto, a kandidat »HDZ-a 1990.« *Božo Ljubić* 17,81 posto.

Smatra se da je način izbora Komšića najočitiiji znak majorizacije brojnijeg muslimansko-bošnjačkog nad malobrojnijim hrvatskim narodom te pokazatelj stvarne i ustavne neravnopravnosti hrvatskog naroda u BiH čime je hrvatski narod, konstitutivan u BiH, doveden u stanje oporbe. Postavilo se pitanje – zar Hrvate u najvišoj instituciji BiH, njezinome Predsjedništvu, može predstavljati čovjek koji je na predsjedničkim izborima dobio u Posavskoj županiji 379 glasova, a u Zapadnohercegovačkoj županiji svega 330 glasova.

Međutim, tome je najviše pridonijela zavađa Hrvata u BiH koja je dovela i do slabe izlaznosti, između 50 i 55 posto hrvatskog biračkog tijela. Ipak, kada bi se zbrojili glasovi dva HDZ-a, to bi bilo 90 posto glasova Hrvata. Lider HDZ 1990. *Božo Ljubić* kazao je kako je pobjeda Komšića legalna, ali da on, imajući u vidu rezultate glasanja u kantonima s hrvat-

kako je politika SDP-a bila licemjerna. Protukandidati su Komšiću najviše osporavali »da nije pravi Hrvat«, da se izjašnjavao kao bosanski katolik, a ne Hrvat, da nema hrvatsku putovnicu, da nije bio pripadnik HVO-a nego Armije BiH, u kojoj je zaslužio najveće ratno priznanje – Zlatni ljiljan. HDZ BiH dodaje: »Smatramo kako gospodin *Željko Komšić* ne može biti

Ivo Miro Jović: Komšić nelegitiman

skom većinom, nema hrvatski legitimitet. Iako mu je čestitao na pobjedi, dodao je kako je to treći put da Bošnjaci biraju hrvatskog člana Predsjedništva BiH, što se ranije dogodilo prilikom izbora *Joze Križanovića* i *Ive Mire Jovića*. Komentirajući Komšićev izbor, *Zvonko Jurišić*, kandidat za hrvatskog člana Predsjedništva BiH u ime »HSP-a Đapić – dr. Jurišić«, kaže

legitimni predstavnik hrvatskoga naroda koji mu je dao samo 1 posto svojih glasova. A kako bi apsurd u ovoj državi punoj apsurdna bio još veći, gosp. Komšić, kao nositelj »Zlatnog ljiljana«, koji je zaradio u borbama i protiv hrvatskoga naroda, trebao bi biti civilni zapovjednik hrvatske komponente Oružanih snaga BiH (HVO-a). Njegov izbor, bolje reći nametanje, za hrvatskoga člana Predsjedništva BiH zoran je pri-

mjer majorizacije brojnjega muslimansko-bošnjačkog nad malobrojnijim hrvatskim narodom u BiH i još jedna potvrda nejednakopravnosti i ustavne neravnopravnosti Hrvata s druga dva konstitutivna naroda u BiH.«

Po čijoj mjeri?

Jović je u svojim prvim izjavama bio oštar, rekavši kako će nastaviti obnašati dužnost člana Predsjedništva BiH, bez obzira na formalni izborni rezultat, te da su sve opcije moguće kako bi se spriječilo da Komšić predstavlja Hrvate u BiH. On je dodao da će se desiti nešto šokantno, što može biti i tragično, te da Hrvati svoje nezadovoljstvo mogu izraziti i izlaskom iz države. Međutim, nakon nekoliko dana strasti su se ipak smirile.

Mladen Ivanković-Lijanović bio je jedan od pet kandidata za hrvatskog člana Predsjedništva Bosne i Hercegovine, on je bio spreman odustati od svoje kandidature i pozivao je na dogovor o jednom, što su ostale hrvatske stranke redom odbile.

Dakle, hrvatske interese u Parlamentu i izvršnoj vlasti efektivno će zastupati samo dva HDZ-a. Predsjednik HDZ 1990. Ljubić već je ranije najavio kako je koalicija sa Strankom za BiH moguća, jer su dvije stranke i ranije zajedno djelovale rušeći projekt ustavnih promjena.

BOŠNJACI: Što se Bošnjaka tiče, *Haris Silajdžić* je uvjerljivo pobijedio Tihića u utrci za bošnjačkog člana Predsjedništva sa 62,1 posto glasova. Lider Stranke za BiH Silajdžić je izjavio kako je potpuno prirodno da Stranka za BiH i Stranka demokratske akcije uđu u koaliciju te kako je najvažnije da se konačno krene s mrtve točke, da svi građani počnu lakše živjeti. U povodu ultimatumu lidera SNSD-a Milorada Dodika da predsjedavajući Vijeća ministara BiH mora biti Srbin ili neće biti ništa od formiranja vlasti na državnoj razini, Silajdžić je rekao kako to nije baš dobar početak za rad novog saziva i prije samog uspostavljanja vlasti. »Nisu nas izabrali da

bismo jedni drugima ultimatum postavljali, da bismo se svađali, nego da bismo sjedili, dogovarali se i zajednički gradili europski put BiH«, rekao je Silajdžić.

SRBI: Novi srpski član Predsjedništva BiH je *Nebojša Radmanović*, koji je osvojio glasove 54,8 posto birača s područja Republike Srpske, uvjerljivo pobijedivši kandidata SDS-a *Mladena Bosića*. Novi predsjednik Republike Srpske je kandidat Saveza nezavisnih socijaldemokarata *Milan Jelić*, koji je premašio sva predizborna očekivanja i dobio potporu 62,8 posto glasača, dok je *Dragan Čavić* dobio 37,2 posto glasova.

ANALIZA: Rezultati pokazuju kako su građani najvjerojatnije izabrali lidere koji

unutarnjim reformama u policiji, trgovini i ekonomskim odnosima.

PLANOVI: Američka administracija planira s predstavnicima najjačih parlamentarnih stranaka BiH reaktivirati nastavak pregovora o ustavnim promjenama na 11. godišnjicu potpisivanja Daytonskog mirovnog sporazuma.

Priznavši kako nema informacija da Amerikanci planiraju nastaviti pregovore o ustavnim reformama, bivši hrvatski član Predsjedništva BiH i predsjednik stranke Nova hrvatska inicijativa *Krešimir Zubak* ne krije zabrinutost što će Željko Komšić zastupati interese Hrvata BiH te smatra kako njegovo zauzimanje za tzv. građansku koncepciju uređenja države ne smije

Željko Komšić: najveće iznenađenje izbora

imaju potpuno suprotne stavove o tome kojim putem treba ići BiH nakon najavljenog ukidanja međunarodne uprave iduće godine, istakle su strane novinske agencije. Smatra se da su bosanski Hrvati i Bošnjaci podržali političare koji su za centraliziranu državu, dok su bosanski Srbi dali povjerenje kandidatima koji su za opstanak entiteta u BiH. Reuters je ocijenio kako je skoro sigurno da će doći do jačanja zahtjeva bosanskih Hrvata da dobiju svoj entitet, kako bi imali ista prava koja imaju Bošnjaci i Srbi u BiH.

Osim toga, Komšićevim izborom hrvatske stranke gube pravo odlučivanja o sastavu državne vlade, u kojoj ostaju bez tri ministarstva, utjecaja na vanjsku politiku, zapovjedništvo nad oružanim snagama. Hrvatski predstavnici gube utjecaj nad

ići na štetu Hrvata i ustavnog prava hrvatskog naroda.

REAGIRANJA: Na rezultate su se brzo osvrnuli i predsjednik Republike Hrvatske *Stjepan Mesić* i premijer *Ivo Sanader*: »Trebalo reći da su se Hrvati u BiH razjedinili, ali nije ih nitko drugi razjedinio, sami su se razjedinili«, kazao je predsjednik Mesić.

»Hrvatska se nije htjela miješati u unutarnje stvari BiH«, izjavio je premijer Sanader u Strasbourgu komentirajući rezultate izbora u BiH. »Nismo se htjeli miješati u unutarnje stvari BiH, ali želimo da se hrvatska zajednica u BiH ujedini oko interesa jer tako može zajednički nastupiti u obrani svojeg statusa kao ravnopravnog i konstitutivnog naroda u BiH«, rekao je Sanader. ■

Djeca iz Vojvodine sudjelovala na Danima kruha održanim u Slatini, Republika Hrvatska

Užitak zajedničkog druženja

Drugu godinu za redom na ovoj su svečanosti sudjelovali i učenici iz Vojvodine, koji pohađaju nastavu na hrvatskome jeziku * Hrvatsko nacionalno vijeće organiziralo i financiralo ovo putovanje * Iz Vojvodine se predstavilo pet osnovnih škola

Petnaesta po redu, državna i svehrvatska svečanost »Dani kruha« – dani zahvalnosti za plodove zemlje, ove godine je proslavljena u Slatini, 8. listopada. Domaćini manifestacije bili su grad Slatina i Virovitičko-podravska županija.

Drugu godinu za redom na ovoj su svečanosti sudjelovali i učenici iz Vojvodine, koji pohađaju nastavu na hrvatskome jeziku.

Predstavnici iz pet ovdašnjih osnovnih škola prikazali su naše običaje i našu kulturnu baštinu, te svojom nazočnošću pridonijeli bogatstvu ove manifestacije.

PLODOVI ZEMLJE: Ovu su svečanost organizirali Pokret prijatelja prirode »Lijepa naša« i Agencija za odgoj i obrazovanje uz suglasnost Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa, uz potporu Katoličke crkve,

Hrvatske televizije i Zavoda za školstvo Mostar. Osnovni ciljevi održavanja ove manifestacije su upoznati djecu s nastajanjem kruha, blagovanjem kruha i narodnim, te žetvenim običajima, upoznavanje s drugim plodovima zemlje i starim vrstama, upoznavanje s voćem, povrćem, žitaricama, gljivama, ljekovitim i začinskim biljem, te drugim blagodatima zemlje.

Štand OŠ »Sveti Sava«

Predstavnici
OŠ »Matko Vuković«

Kako je za Hrvatsku riječ po povratku iz Slatine rekao *Ivan Stipić*, član Izvršnog odbora HNV-a zadužen za obrazovanje i ravnatelj OŠ »Ivan Milutinović« u Subotici, školama su upućeni pozivi koji su prihvaćeni, te je Hrvatsko nacionalno vijeće preuzelo organiziranje i financiranje ovoga putovanja.

PREDSTAVNICI IZ VOJVODINE: Iz Vojvodine se predstavilo pet osnovnih škola: OŠ »Ivan Milutinović« iz Subotice, OŠ »Matko Vuković« također iz Subotice, OŠ »Matija Gubec« iz Tavankute, OŠ »Vladimir Nazor« iz Đurđina i OŠ »Sveti Sava« iz Subotice. Dvadesetero djece, koja su putovala na ovaj susret i imala čast prikazati nošnju i tradicionalna jela našega podneblja, pratili su, uz Ivana Stipića, učiteljice *Iris Miljački Stantić* i *Nataša Pastva*, te nastavnici *Izabela Crnković* i *Branko Stantić*. Plodove zemlje s kojim su se predstavljali na štandovima na spomenutoj manifestaciji pripremila djeca skupa s roditeljima, učiteljicama, nastavnicima i ravnateljem.

Sudionici ovoga skupa bili su učenici osnovnih i srednjih škola, djeca iz vrtića, učeničkih domova, te Ustanove za odgoj i obrazovanje djece s poteškoćama u razvoju. Iz Hrvatske su sudjelovala djeca škola iz svih županija, djeca iz osnovnih i srednjih škola iz Bosne i Hercegovine, Hrvatskog vrtića, Osnovne škole, Gimnazije i đачkog doma iz Budimpešte, i spomenuti učenici iz Vojvodine. Djeca su imala obvezu postaviti štandove i ukrasiti ih svojim proizvodima. Sudjelovali su u svečanoj procesiji, na sv. misi zahvalnici, u razgledanju štandova, te zajedničkom objedu. Svi su se trudili svoje plodove predstaviti na najbolji, autentičan način, a na koncu, kao zahvalu za uloženi trud, mogli su uživati u plodovima zemlje i zajedničkom druženju.

Željka Vukov

Petar Barbek, predsjednik Hrvatskog kulturno-prosvjetnog društva »Jelačić« iz Petrovaradina

Čuvanje našeg identiteta je osnovna vodilja

Osnovna nit vodilja ponovnog pokretanja HKPD »Jelačić« jest čuvanje našeg identiteta, naše kulture i običaja, kao i tradicije Petrovaradina koja je izuzetno bogata * U HKPD »Jelačić« djeluju Pjevački zbor, Škola tambure, odnosno Tamburaška sekcija i Dramska sekcija *

Trajno rješenje problema radnog prostora našeg Društva se još uvijek ne nazire

Intervju vodio: Zlatko Žužić

Nakon šezdesetak godina neaktivnosti, 2003. godine obnovljen je rad Hrvatskog kulturno-prosvjetnog društva »Jelačić« iz Petrovaradina, društva koje nosi ime najslavnijeg hrvatskoga bana, čiji dan rođenja hrvatska zajednica u Srbiji po prvi puta ove godine obilježava i proslavlja kao jedan od svoja četiri blagdana. Ujedno, navedeno društvo je uz Hrvatsko nacionalno vijeće organizator ove proslave, koja je započela prošle subote, nastavlja se u nedjelju 15. listopada u Novom Sadu, a okončava idućega dana u Subotici. U povodu ovog blagdana, ali i s željom da predstavimo rad petrovaradinskog HKPD »Jelačić«, razgovarali smo s njihovim predsjednikom Petrom Barbekom.

HR: Na početku razgovora, kažite nam kada je Društvo obnovljeno i na čiju inicijativu?

Rad Hrvatskog kulturno-prosvjetnog društva »Jelačić« obnovljen je 25. studenoga 2003. godine, na osnivačkoj skupštini održanoj u svečanoj auli rezidencije pomoćnog biskupa đakovačkog i srijemskog i generalnog vikara za Srijem msgr. Đure Gašparovića.

Osnovna nit vodilja ponovnog pokretanja HKPD »Jelačić« jest čuvanje našeg identiteta, naše kulture i običaja, kao i tradicije Petrovaradina koja je izuzetno bogata. Kao ilustraciju tog kulturnog bogatstva spomenut ću samo činjenicu da su u Petrovaradinu prije Drugoga svjetskog rata djelovala 22 kulturna društva. To su podaci kojima mi raspolažemo, za koje imamo dokumentaciju, a po našim indirektnim saznanjima bilo ih je i više.

Inicijativa za ponovno pokretanje Društva bila je moja, a odmah me je u tome podržao msgr. Đuro Gašparović. Vrlo brzo smo našli deset istomišljenika, prijatelja, koji su svojim potpisom i postali prvi članovi obnovljenog Društva. Danas mogu s ponosom reći da je HKPD »Jelačić« od tih prvih deset članova naraslo na 140 upisanih članova, da u njemu djeluje Pjevački zbor, Škola tambure, odnosno Tamburaška sekcija i Dramska sekcija.

HR: Društvo nema folklornu sekciju?

Nema, jer folklor u Petrovaradinu nikada nije zaživio. U tom smo smislu godinama bili naslo-njeni na Novi Sad i to je razlika između ta dva grada. Petrovaradin je desetljećima njegovao pjesmu, i to pjesmu iz svih krajeva Hrvatske, jer su naši stari koji su imali priliku putovati te pjesme nama donosili, a mi smo ih uvijek bavali i pjevali i one i dan danas žive u nama. Tako na našem repertoaru imamo pjesme iz Zagreba, Dalmacije, Međimurja, iz cijele Hrvatske.

HR: Je li bilo otpora prilikom obnavljanja Društva?

Bilo je. Prilikom registriranja »Jelačića« naišli smo na opstrukciju jednog dijela novosadskog MUP-a koji nas je gotovo pola godine zavladio. Prvo nam Statut nije bio

priznat, pa su problemi nastali u ovom ili onom zarezu, točki, pridjevu, uvijek su nešto našli što ne valja i uvijek su nas vraćali na početak. Kada smo se napokon obratili Ministarstvu za propise i nacionalne manjine u tadašnjoj Skupštini Srbije i Crne Gore, kod ministra *Rasima Ljajića*, bili smo registrirani za šest dana.

HR: Tko financira HKPD »Jelačić«?

Službeno nitko. Snalazimo se nekako od povremenih donacija naših prijatelja, nešto mi sami plaćamo. Primjerice, nakon osnivanja prvi naš nastup izvan Petrovaradina bio je u Tovarniku.

Mi tada nismo imali novca za plaćanje autobusa koji je tada koštao negdje oko 20 tisuća dinara. Da bismo to gostovanje realizirali morali smo taj novac izvaditi iz svojih džepova.

Ista je financijska situacija i danas. Naravno da mi u Društvu svi radimo volonterski, ali neki troškovi kao što je nabava instrumenata, putovanja, angažiranje profesionalaca za stručni rad sekcija Društva, jednostavno se ne mogu izbjeći. Primjerice, naš pjevački zbor izvrsno kvalitativno napreduje, prvenstveno zahvaljujući stručnom vodstvu *Vesne Kesić-Krsmanović*, voditeljice profesionalnog zbora u Srpskom narodnom pozorištu. Isto tako smo za školu tambure angažirali profesionalca, profesora tambure koji je završio muzičku akademiju i specijalizirao žičane instrumente. Svaki mjesec njima redovito isplaćujemo honorar koji jedva uspijemo skupiti. Za troškove ostalih djelatnosti da i ne pričam. Kupovinu tri tambure i kontrabasa platili smo opet iz svojih džepova, negdje oko 1200 eura. Najnoviji primjer je naša dugogodišnja suradnja s kulturnim društvom u Županji. Oni su dva puta bili naši gosti u Petrovaradinu, a mi smo im uzvratili posjet u siječnju ove godine, na njihovom obilježavanju 55-te godišnjice postojanja. Kada bi nas sada zvali na gostovanje mi se, zbog financijske situacije, ne bismo mogli odazvati, jer za troškove putovanja trebamo minimalno oko 500 eura, koje nemamo. Nadamo se da će se u tom smislu nešto promijeniti na bolje.

HR: Rekli ste da je u »Jelačiću« najmlađa Dramska sekcija. Jeste li zadovoljni njenim napretkom?

Članovi Dramske i Literarne sekcije HKPD »Jelačić« uglavnom su naši najmlađi članovi koji to rade s velikom voljom i ljubavlju. Ta mladalačka svježina i entuzijazam, u spoju s bogatim i dragocjenim iskustvom starijih članova, rezultira zajedničkom kreativnošću koja krasi »Jelačić«. Ove smo godine na međunarodnom natječaju »Zlatna ribica« za literarne i novinarske radove u Rijeci imali tri naša predstavnika koji su poslali svoje radove i s ponosom mogu reći da je jedan od njih, *Dalibor Bošnjak*, osvojio drugo mjesto, što je za nas izuzetan uspjeh. Ove godine, na sv. Nikolu izvest ćemo lutkarsku predstavu za naše najmlađe, uz podjelu prigodnih darova, a u planu nam je da od Nove godi-

ne jednom mjesečno održavamo lutkarske predstave za našu djecu. I da konkretno odgovorim na Vaše pitanje. S obzirom na već spomenute financijske poteškoće, kao i poteškoće s neadekvatnim prostorom, mogu reći da sam izuzetno zadovoljan s radom naše Dramske sekcije, ali i radom HKPD »Jelačić« u cjelini.

HR: Spomenuli ste neadekvatan prostor. Gdje vježbate? Imate li svoj prostor?

Nažalost, nemamo. Problem radnog prostora HKPD »Jelačić« je jedan od naših najvećih problema koji nas trajno opterećuje i limitira naš rad. Zahvaljujući ljubaznosti pomoćnog biskupa đakovačkog i srijemskog i generalnog vikara za Srijem msgr. Đure Gašparovića trenutno koristimo prostor đakovačke i srijemske biskupije. Postoje neke ideje kako riješiti taj problem, ali je još uvijek samo na razini ideje, te se

trajno rješenje problema radnog prostora našeg Društva još uvijek ne nazire.

HR: Jedna od brojnih aktivnosti HKPD »Jelačić« jest i organizacija proslave rođendana bana Josipa Jelačića, jednog od blagdana hrvatske nacionalne manjine u Republici Srbiji?

Hrvatska zajednica u Republici Srbiji prema odluci Hrvatskog nacionalnog vijeća slavi četiri službena blagdana: 19. ožujka – Blagdan svetog Josipa, zaštitnika Hrvata, 19. lipnja – Dan rođenja Ivana Antunovića, 15. prosinca – Dan osnutka Hrvatskog nacionalnog vijeća i, što ste i Vi spomenuli, rođendan bana *Josipa Jelačića*. Ovo je prvi put da se službeno obilježava rođendan bana Josipa Jelačića.

HR: Tko je osim »Jelačića« organizator ovog blagdana hrvatske nacionalne manjine u Republici Srbiji i kakav je program proslave?

Organizator proslave rođendana bana Josipa Jelačića su Hrvatsko nacionalno vijeće i HKPD »Jelačić«, odnosno Organizacijski odbor proslave. Prvi dio programa je već održan u subotu, 7. listopada, otvorenjem izložbe slika hrvatskih slikara iz Srijema, u izložbenom prostoru vinarijuma »Ban«, u rodnoj kući bana Josipa Jelačića u Petrovaradinu. Izložba će biti otvorena do 15. listopada ove godine. Drugi događaj se zbija istog dana u istome prostoru, gdje je Novinsko izdavačka ustanova »Hrvatska riječ« predstavila svoju nakladničku djelatnost. Drugi dio programa u povodu rođendana bana Josipa Jelačića održat će se u nedjelju 15. listopada. Prvo će biti održana koncelebrirana sveta misa u petrovaradinskoj Crkvi Svetog Jurja s početkom u 18 sati, a predvodit će je pomoćni biskup đakovački i srijemski i generalni vikar za Srijem msgr. Đuro Gašparović.

Nakon mise slijedi svečana akademija u Domu sindikata u Novom Sadu, s početkom u 19.30 sati. U programu svečane akademije nastupit će mješoviti zbor HKPD »Jelačić«, pod ravnanjem naše Vesne Kesić-Krsmanović, tenorski trio iz Zagreba: *Marin Kopilović, Domagoj Dorotić i Vedran Jurković*, uz glasovirsku pratnju *Vedrana Milića*, zatim će nastupiti Odjel za hrvatski jezik i književnost našeg »Jelačića« s voditeljicom *Brankom Dačević* i Dramski i Recitatorski odjel HKUD »Vladimir Nazor« iz Sombora s voditeljicom *Marijom Šeremešić* te na kraju Folklorni odjel HKPD »Tomislav« iz Golubinaca uz pratnju tamburaškog orkestra pod ravnanjem *Ilije Žarkovića*.

HR: Tko je sve pozvan na proslavu rođendana bana Josipa Jelačića?

Pozvali smo predsjednika Hrvatskog sabora *Vladimira Šeksa*, predsjednika Skupštine Republike Srbije *Predraga Markovića*, cijeli hrvatski diplomatski zbor u Republici Srbiji i sve visoke dužnosnike, kako republičke, tako i pokrajinske, te predstavnike općinskih tijela. Poziv je upućen i Udruzi protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata sa sjedištem u Zagrebu, koja je legitimni predstavnik iseljenih Hrvata iz Vojvodine, pa tako i naših Petrovaradinaca.

HR: Spomenuli ste iseljene Petrovaradinke. Oni se svake godine okupljaju u Oprisavcima, pokraj Slavenskog Broda, a domaćin im je dugogodišnji župnik crkve svetog Roka u Petrovaradinu vlč. Stjepan Sokolović. Na ovogodišnjem okupljanju bili ste i Vi. Kakve dojmove nosite iz Slavonije?

Zbog tih okupljanja naših iseljenih Petrovaradinaca tužan sam, ali i sretan. Tužan zbog činjenice da oni više ne žive s nama, u svom rodnom gradu, jer su oni, kao i njihovi roditelji, dio bogate i slavne prošlosti Petrovaradina, a sretan što nisu zaboravili svoj Petrovaradin i što vidim da su se snašli u novim sredinama. Isto tako mi je drago da drže do svoga zajedništva te su osnovali i svoj zavičajni klub koji djeluje u okviru već spomenute Udruge protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata. Kada već govorim o našim iseljenim Petrovaradincima, moram se pohvaliti, a beskrajno sam ponosan zbog toga, da sam pored msgr. *Stjepana Milera* i preč.

Marka Kljajića izabran za počasnog predsjednika Žavičajnog kluba Petrovaradinaca »Ban Josip Jelačić«.

HR: HKPD »Jelačić« je organizator ciklusa tematskih večeri »Sjećanje na naše velikanec«?

Kao što sam već rekao HKPD »Jelačić« se kroz svoj rad trudi otrgnuti od zaborava našu slavnu i bogatu povijest, odnosno promicati istinske kulturne vrednote našeg naroda. Tako smo pokrenuli serijal tematskih večeri s nazivom »Sjećanje na naše velikanec« posvećen ljudima koji su ostavili dubok trag u kulturi našeg naroda, a zaboravljeni su nemarom ili namjerom, ili iz bilo kojeg drugog razloga. Prva takva tematska večer održana je 27. svibnja u Petrovaradinu, a posvećena je *Iliji Okrugiću–Srijemcu*. Program su vodili profesor *Dominik Deman*, koji je ukratko izložio životnu povijest Ilije Okrugića, dok je *Branka Dačević* iznijela niz pojedinosti iz bogatog stvaralačkog rada ovog znamenitog Srijemca. Njihova su izlaganja pratili članovi našeg pjevačkog zbora, pjevajući skladbe koje je napisao upravo Ilija Okrugić.

HR: Kojem će velikanu biti posvećena sljedeća tematska večer iz ovog ciklusa?

Planiramo u studenome ove godine održati drugu tematsku večer, a bit će posvećena *Franji Stefanoviću*, skladatelju poznatom po »Šumskoj kraljici« i mnoštvu drugih poznatih pjesama.

Večer će ponovno biti održana u prostorijama Vikarijata srijemskog, u kojem smo mi, uvjetno rečeno, domaćini.

HR: To će biti posljednja tematska večer u ovoj godini?

Da, to će biti posljednja tematska večer u ovoj godini. Sljedeće godine planirano nastaviti ovaj serijal, a nosimo se mišlju da izdamo i jednu monografiju u kojoj će biti prezentirana, za sad, tri naša velikana iz ovog ciklusa. Kako realizacija ove ideje ovisi isključivo o materijalnim sredstvima koje mi za sad nemamo, vidjet ćemo hoćemo li uspjeti u ovoj našoj nakani.

HR: Već ste spomenuli Iliju Okrugića i Franju Stefanovića. Tko su sljedeći velikani u serijalu i, eventualno u monografiji?

Za sada imamo pripremljen materijal o Stanislavu Prepreku i biskupu *Josipu Jurju Strossmayeru*. Za ostale velikane tražimo pisane materijale kako bi i njih dostojno predstavili.

HR: Kakva je bila posjećenost prve tematske večeri?

Ta prostorija vikarijata srijemskog može primiti oko stotinjak ljudi i te je večeri bila prepuna, kao i uvijek kada organiziramo slične manifestacije. Nadam se da će tako biti i ubuduće.

HR: Jesu li mediji adekvatno popratili taj događaj?

Nažalost, nismo bili puno u medijima. Na toj tematskoj večeri posvećenoj Iliji Okrugiću bili su novinari »Kanala 9« i novinari »Apollo« televizije. Mi smo, naravno, pozvali i ostale, ali se nisu odazvali. Nadam se kako će se i tu stvari odvijati nabolje.

HR: Dokle se došlo s obnovom kuće bana Josipa Jelačića u Petrovaradinu i od koga je uopće potekla ta inicijativa?

Ideja o kupovini kuće bana Josipa Jelačića potekla je od prečasnog Marka Kljajića i mene.

Nas dvojica smo osobno otišli na razgovor s vlasnikom jednog stana u toj kući koji je odlučio prodati svoju nekretninu. Na njegovom je stanu i istaknuta ploča s natpisom da je u njoj boravio ban Josip Jelačić. Taj je vlasnik izrazio želju da taj stan proda Hrvatima, s obzirom na povijesni značaj bana Jelačića. Kako je on tražio relativno velik novac koji mi nismo mogli nabaviti, mi smo se na promociji knjige prečasnog Marka Kljajića »Kako je umirao moj narod« održanoj u Zagrebu, sastali s nekoliko hrvatskih dužnosnika koji su nas savjetovali da se ipak obratimo Hrvatskom nacionalnom vijeću, kao našoj krovnoj instituciji kako bi oni preuzeli taj dio posla. Kako nakon naše usmene zamolbe Hrvatskom nacionalnom vijeću nismo dobili nikakav odgovor, mi smo se pismenim putem obratili tadašnjem predsjedniku Hrvatskog nacionalnog vijeća, gospodinu *Josipu Ivanoviću*. U pismu smo naglasili kako ne želimo snositi povijesnu odgovornost, ako se jednom pokaže da smo to mogli kupiti, a nismo. Kako niti tada Hrvatsko nacionalno vijeće nije reagiralo, razmišljali smo što dalje činiti. U međuvremenu je došlo do smjene predsjednika Hrvatskog nacionalnog vijeća i u

toj novonastaloj situaciji ključnu je ulogu odigrao sadašnji potpredsjednik HNV-a *Vladimir Bošnjak*, stavljajući to pitanje na dnevni red i na taj je način pokrenuo tu inicijativu. Postignut je dogovor s Vladom Republike Srbije te bi adaptacija trebala biti zajedničko djelo Vlade Srbije, Vlade Hrvatske i Izvršnog vijeća Vojvodine.

Adaptacijom rodne kuće bana Jelačića dobit će se ekskluzivni prostor u kojemu će naći mjesta kulturne i političke hrvatske institucije i ona će zasigurno biti centralno mjesto svih značajnijih događanja unutar hrvatske zajednice u Srijemu. Nažalost realizacija te ideje je otežana jer ta kuća ima više vlasnika, točnije postoji šest stambenih jedinica, a u podrumu postoji i jedna tvrtka. Tek rješavanjem tih imovinsko-pravnih odnosa realizacija ove ideje dobit će pravi zamah.

HR: Koliko Hrvata danas ima u Petrovaradinu?

Na to pitanje je vrlo teško dati odgovor. Službenih podataka nema. Mogu vam samo reći podatak koji imaju naši svećenici prilikom svećenja kuća, jer je to u Petrovaradinu još uvijek običaj. Dakle, po podacima naših svećenika u Petrovaradinu ima oko tisuću i pol onih koji se deklariraju kao Hrvati, točnije kao katolici. Kako jedan broj Hrvata ne prima svećenike u posvetu kuća, a neki se iz raznoraznih razloga ne izjašnjavaju kao Hrvati, sasvim je sigurno da nas ima više od ovog spomenutog broja.

HR: Koliko trenutačno Petrovaradin ima stanovnika i imate li, kao pripadnici hrvatske nacionalne manjine, probleme u svakodnevnom životu.

Petrovaradin trenutačno ima preko dva-

deset tisuća stanovnika i osim pojedinačnih ekscesa, Hrvati u Petrovaradinu danas nemaju izrazitih problema, jer smo lojalni građani zemlje u kojoj živimo. Uostalom, Petrovaradin je grad u kojem smo rođeni, grad u kojem živimo već stoljećima, grad u kojem smo ostavili duboke, neizbrisive tragove i tu činjenicu svakako treba uvažavati.

HR: Ima li u članstvu HKPD drugih naroda?

Gledajte, Statutom našeg Društva predviđeno je da članom HKPD »Jelačić« može biti svatko tko taj statut prihvaća. Dakle, članstvo u Društvu nije ničim ograničeno. Primjerice, mi u pjevačkom zboru trenutačno imamo, kako mi kažemo, tri pravoslavca i nikakvih problema nema, niti ih je bilo. Već sam spomenuo našu voditeljicu pjevačkog zbora Vesnu Kesić-Krsmanović koja profesionalno radi u Srpskom narodnom pozorištu i koja niti jednog trenutka nije postavila pitanje što radi s nama u Društvu koje ima hrvatski predznak. Dakle, niti u jednom trenutku ne želimo poremetiti taj sklad koji vlada u našim sekcijama i zajedničkim nastojanjima svih da budemo što bolji u umjetničkom smislu. Mi kao Društvo često organiziramo i zajednička, neobavezna druženja. Tako primjerice, svake godine slavimo sv. Martina, na kojima redovito, pored nas Hrvata, dolaze i pripadnici drugih naroda. Na tim se druženjima svi doista lijepo zabavimo. Isto tako, mi još uvijek tradicionalno idemo u »polivače«, naš tradicionalni običaj na kojem osobno sudjelujem svake godine, još od daleke 1964. U sklopu našeg obilaska kuća, redovito posjećujemo i kuće naših pravoslavaca. ■

Vladina kampanja za novi Ustav započela u Subotici

Raskid s Miloševićevim naslijeđem

Vojislav Koštunica kazao kako je u Ustavu zacrtana ravnopravnost u vođenju javnih poslova što znači da bi se trebala ostvariti razmjerna zastupljenost nacionalnih manjina u svim tijelima *

Ustav garantira razvijanje širokih veza nacionalnih manjina s matičnom državom *

Zoran Lončar najavio da će ukoliko se Ustav usvoji i Subotica dobiti status grada

Piše: Jasminka Dulić

Referendumska kampanja Vlade Republike Srbije započela je krajem prošlog tjedna u Subotici, a zatim se nastavila u Sandžaku. Prošloga petka premijer *Vojislav Koštunica*, ministar za lokalnu samoupravu *Zoran Lončar* i ministar gospodarstva *Predrag Bubalo*, u pratnji direktora Savjeta za nacionalne manjine *Petra Lađevića*, a na poziv Predsjednika Saveza vojvođanskih Mađara *Józsefa Kasze* i predsjednika Općine Subotica *Géze Kucsere*, predstavili su prijedlog novog Ustava na tribini održanoj u vijećnici subotičke Gradske kuće.

Prava nacionalnih manjina i teritorijalna organizacija Srbije bile su glavne teme predstavljanja prijedloga Ustava ovom prigodom, a kako je Koštunica na konferenciji na novinare istaknuo bilo je »politički važno« da kampanja počne u multinacionalnoj sredini kao što je Subotica.

KUĆA ZA SVE: Kao glavne razloge zbog kojih je Srbiji potreban novi Ustav Koštunica je naveo da Ustav daje »prije nego potrebnu stabilnost Srbiji u vrijeme tranzicije« da otvara mogućnosti za razvoj kao i da se Ustavom zaokružuje pravni proces uspostavljanja pune državnosti. Prema Koštuničinim riječima neformalna

Radikalna definicija

Članove i simpatizere SRS-a Nikolić je pozvao da izidu na referendum o novom Ustavu Srbije 28. i 29. listopada, s obzirom na to da je - kako je rekao - usvojena »radikalna« definicija po kojoj je Srbija država srpskog naroda »i ostalih koji u njoj žive«, kao i odredba o jeziku, odnosno da je u Srbiji u službenoj upotrebi srpski jezik i cirilično pismo.

javna rasprava o novom Ustavu započeta je već 2001 kad se pojavilo desetak nacrtava Ustava, koja je trajala do lipnja 2004. kada je započeta druga, formalna, faza javne rasprave u tijelima Skupštine Srbije. Koštunica je naveo i da je jedan od uvjeta pristupanju Europskoj uniji novi, valjan, demokratski i europski Ustav.

U oblasti ljudskih i manjinskih prava učinjen je »veliki korak naprijed«, druga je »dobra nova stvar« vezana uz decentralizaciju vlasti kroz autonomnu pokrajinu kao i kroz lokalnu samoupravu, rekao je Koštunica. Novine su, prema premijeru i da se dostignuta razina ljudskih i manjinskih prava (iz Ustavne povelje) ne mogu umanjivati, ustanovljena je zabrana diskriminacije (posredne i neposredne), uvodi se mogućnost posebnih mjera (pozitivna diskriminacija, afirmativne akcije) radi postizanja pune ravnopravnosti, priznaju se individualna i kolektivna prava »što znači da manjine same odlučuju o kulturnim pravima – obrazovanju, informiranju, službenoj uporabi jezika i kulturi kroz osnivanje nacionalnih vijeća kao i do sada, s tim da treba donijeti novi zakon o

Ugljanin poziva na referendum

Tijekom posjeta premijera Vojislava Koštunice i ministara Novom Pazaru, predsjednik te općine Sulejman Ugljanin pozvali su građane da potvrde Ustav na referendumu.

Koštunica je ponovio da Ustav garantira prava nacionalnim manjinama kao i ravnomjerni regionalni razvoj, dok je Ugljanin kazao kako je potrebno potvrditi novi Ustav kako bi se napravio diskontinuitet s »Miloševićevom politikom i ustavom«. Prema njegovim riječima, novim Ustavom će se stvoriti i uvjeti za novi razvoj sandžačke regije i cijele Srbije.

izboru i ovlaštenjima nacionalnih vijeća». Osim toga u Ustavu je zacrtana ravnopravnost u vođenju javnih poslova što znači da bi se trebala ostvariti razmjerna zastupljenost nacionalnih manjina u svim tijelima. Među »revolucionarnim novinama« prema Koštunici u prijedlogu novog Ustava je i zabrana nasilne asimilacije te umjetnog mijenjanja sastava stanovništva na teritorijima tradicionalno nastanjenim nacionalnim manjinama, kao i garantiranje održavanja i razvijanja širokih veza nacionalnih manjina s matičnom državom.

»Ovaj Ustav mora biti kuća za sve nacionalne i vjerske zajednice u Srbiji« poručio je Koštunica, te je istaknuo da će ovo biti »živ Ustav« koji će se lakše moći mijenjati, nego postojeći.

DECENTRALIZACIJA: Potpuno novo rješenje teritorijalne organizacije s ciljem ravnomjernog razvoja regija je u prijedlogu novog Ustava, kazao je ministar Zoran Lončar ističući kako su glede prava nacionalnih manjina u novom Ustavu u potpunosti preuzete odredbe Povelje SiCG a otišlo se i korak dalje. »Pretpostavka demokratizacije i svakog razvoja je decentralizacija«, istaknuo je Lončar, te je kazao kako je to u prijedlogu Ustava u potpunosti utvrđeno i da su nadležnosti AP Vojvodine proširene te će se o svim pitanjima od pokrajinskog značaja i odlučivati na pokrajinskoj razini. »Kako ne bi to sve ostalo mrtvo slovo na papiru utvrđena su i fiskalna ovlaštenja i, po prvi puta, izvorni prihodi AP Vojvodine. Zagarantirano je da će i u Vojvodini biti kapitalnih investicija,

Premijer Koštunica poručio je ksupu: Ovaj Ustav mora biti kuća za sve u Srbiji

primjer, omogućava uzimanje kredita bez traženja garancija od Republike Srbije. »Nije dobro za brži razvoj Srbije to što nema više gradova osim nekoliko, a u

Vojvodini je to samo Novi Sad« kazao je Lončar te je najavio da će »usvajanjem Ustava i Subotica dobiti status grada«.

KOČNICA RAZVOJU: Ministar za gospodarstvo Predrag Bubalo je na kraju kazao kako je u Srbiji puno novih, reformskih zakona usvojeno ali je postojeći Ustav postao kočnica reformama i pridruživanju Europskoj uniji. »Rješenja Ustava nude tržišne principe, priključenje EU i vode računa o ravnomjernom regionalnom razvoju« kazao je Bubalo te je među najznačajnijim ustavnim rješenjima naveo kako su strana lica izjednačena u poslovanju i stjecanju imovine, prava stečena na osnovu kapitala se garantiraju, kao i oblici privatne, zadružne i državne svojine, a gradsko građevinsko zemljište je izjednačeno s poljoprivrednim zemljištem što sve predstavlja ujednačavanje s EU. Prema Bubalu za Vojvodinu je značajan član 184. kojim se garantiraju izvorni prihodi i obaveznih sedam posto od proračuna Republike Srbije.

Poziv na bojkot

Predsjednici Liberalno-demokratske partije, Građanskog saveza Srbije, Lige socijaldemokrata Vojvodine i Socijaldemokratske unije *Cedomir Jovanović, Nataša Mičić, Nenad Čanak i Žarko Korać* pozvali su svoje članove i simpatizere na bojkot referenduma o Ustavu Srbije i istodobno najavili formiranje predizborne koalicije.

Prema riječima lidera LDP-a Jovanovića referendum treba bojkotirati jer bi i glasovanje protiv ustava bilo pristajanje na »Miloševićeva pravila igre«. Prema njegovim riječima govoriti o socijalistima i radikalima kao problemu srpskog društva u 2006. je neiskreno i licemjerno, jer su radikali isti kao i prije deset godina, ali su se promijenili »oni koji su nam 5. listopada poklonili ustav pisan sa socijalistima i radikalima«. Dodao je da vlast koja ne dozvoljava da LDP, GSS, LSV, SDU kontroliraju referendumski proces i koja nije spremna na dijalog, mora biti spremna na »civilizirane demonstracije«.

Nataša Mičić kazala je da GSS ne prihvata ustav koji služi kao kompenzacija za neuspjeh akcijskog plana, prekid pregovora sa EU i kao dimna zavjesa u rješavanju statusa Kosova.

tri posto od sedam posto zagarantiranih sredstava od proračuna Srbije, što bi u odnosu na današnji proračun bilo značajno povećanje, poručio je Lončar, te je dodao kako novi Ustav, otvara mogućnost da se općinama daju nadležnosti da odlučuju u svim stvarima od lokalnog značaja kao i da građani izravno kontroliraju nositelje lokalne vlasti. Također se ustanovljavaju izvorni prihodi i fiskalne garancije samouprave. »Fiskalna centralizacija je do sada bila kočnica ekonomskom razvoju« kazao je Lončar, a novi Ustav regulira imovinu pokrajine i lokalnih zajednica, čime se, na

Protiv »urotničkog dokumenta«

Socijaldemokratska partija Vojvodine pozvala je svoje glasače i sve građane Vojvodine da bojkotiraju referendum, jer se autonomija Vojvodine svela na lokalnu samoupravu.

Predsjednik SDP-a Duško Radosavljević je istaknuo da novi najviši zakonski akt ima obilježje »urotničkog dokumenta«, jer se usvaja gotovo tajno i po hitnom postupku, pri čemu je Skupština koja ga je usvajala u stvari uzurpirala ustavotvornu vlast. On je postavio i pitanje kako se u Ustavu došlo do znamenke od sedam posto, koliko će navodno Vojvodina dobivati iz proračuna Srbije, pri čemu je taj iznos daleko od onoga koji Vojvodina uplaćuje u taj proračun, a koji se kreće oko 40 posto.

U svezi angažmana djelatnika Generalnog konzulata RH u Subotici, glede upisa studenata

Zahvala dobročiniteljima

Učinkoviti prijedlozi rješavanja studentskih pitanja, poglavito upisa, u Republici Hrvatskoj, koja je generalni konzul Davor Vidiš sugerirao, naišla su na plodno tlo *

Glavna koordinatorica i informator za buduće studente u Republici Hrvatskoj bila je konzulica Mirela Lucić i ona je taj posao obavila briljantno, mirno i učinkovito

Zahvaliti se čovjeku za učinjeno dobro djelo znak je ljudskosti i plemenitosti. Zahvaljivati smatram obvezom i velikom radošću jer taj čin je garancija kako se sigurno dogodilo nešto lijepo, korisno i dobro. Zahvaljujući otvaramo izvor sigurnije budućnosti, gradimo bolju budućnost i stavljamo temelje sutrašnjice koja više obećava.

Generalni konzul Republike Hrvatske u Subotici: Davor Vidiš

U našoj hrvatskoj zajednici događaju se odista lijepe stvari, koje zaslužuju svaku pozornost. No, onaj koji čini dobro našoj mladeži svakako mora dobiti posebnu i javnu zahvalnost.

OKUS GORKOG KORIJENA: Postoji jedna stara latinska izreka koja glasi »Doctrina est fructus dulcis radicis amarae«, što znači »Znanost je sladak plod gorkog korijena«. Čitatelji »Hrvatske riječi« dobro znaju kako već godinama znatan broj naše mladeži odlazi na visoke studije u Republiku Hrvatsku, najviše u Zagreb, sa željom postići akademsku titulu, obogatiti

se znanjem i tako osigurati svoju budućnost i dati svoj doprinos svojoj zajednici. To ne ide lako i zato kaže izreka, znanost je sladak plod gorkog korijena.

Početak svakog studija je jednostavno rečeno težak. Odmah u početku osjeća se okus gorkog korijena. Tu su brojne prepreke koje se moraju premostiti prije nego mlad čovjek dođe u situaciju da mu iz džepa ili ženske tašne viri indeks, trenutak kada postaje brucioš, kada je upisao prvu godinu izabranog fakulteta.

O redoslijedu radnji potrebnih prije upisa na fakultet u Republici Hrvatskoj mogli smo pročitati u vrlo jasnom opisu u prošlom broju ovoga lista. Vrlo lijepo nam je to ispričala konzulica *Mirela Lucić*. Izvršni odbor Hrvatskog nacionalnog vijeća od svog osnutka permanentno prati sva zbivanja oko upisa na visoke studije i tijekom studija naše mladeži. U tom tijeku IO HNV-a nailazio je na mnoge vrlo ozbiljne probleme i uz velike poteškoće rješavao zapreke u korist studenata.

KORISTAN NOVI NAPUTAK: Ne želim ovdje iznositi tijek aktivnosti koje je IO HNV-a bio u obvezi činiti, niti o rezultatima niti o poteškoćama niti o zaduženim osobama za izvršenje. Bilo je sve skupa vrlo naporno. Prvi koji je uočio problem u svezi studiranja naše mladeži u Republici Hrvatskoj i prvi koji je potražio rješenje toga pitanja na racionalan i svrsishodan način, je *Davor Vidiš*, generalni konzul Republike Hrvatske u Subotici. Učinkoviti prijedlozi rješavanja studentskih pitanja, poglavito upisa, u Republici Hrvatskoj, koja je generalni konzul Davor Vidiš sugerirao, naišla su na plodno tlo. Od ove godine taj prvi korak kojega čine budući studenti učinjen je po novom naputku. Pokazalo se kako je to dobro. Gospodična *Mirela Lucić*, konzulica Generalnog konzulata, bila je izravni koordinator i informator za buduće studente u Republici Hrvatskoj i taj je posao obavila briljantno, mirno i učinkovito. Naravno i Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija

Republike Hrvatske putem svojih djelatnika u Zagrebu dalo je svoj vidni doprinos u rješavanju studentskih pitanja Hrvata iz Republike Srbije.

Konzulica Mirela Lucić

Nastavno rečenome želim u ime svih studenata i brucioša iz naše zajednice koji su u Republici Hrvatskoj i u svoje osobno ime najsrdačnije i najiskrenije se zahvaliti generalnom konzulu Republike Hrvatske u Subotici Davoru Vidišu za veliki doprinos našoj hrvatskoj zajednici u Republici Srbiji. On je prepoznao teškoće i probleme. On je uvijek bio na raspolaganju i pomoći kako za male ljudske potrebe, tako i za krucijalne probleme u našoj zajednici. Iskreno hvala. Hvala i konzulici Generalnog konzulata, *Mireli Lucić* za njenu nesebičnu žrtvu i ljudski pristup rješavanju svih pitanja kod naših studenata. Gospodo, pružili ste nam hrabrosti, samopouzdanja i vidimo da nismo sami.

Lazo Vojnić Hajduk,
predsjednik IO HNV-a

HKPD »Tomislav« iz Golubinaca u jeku velikog investicijskog pothvata

Na proljeće temelji Hrvatskoga doma

Ukoliko bi se, uz daljnju potporu HNV-a, Općine Stara Pazova i Republike Hrvatske, u skorijem roku završila gradnja doma ove udruge, bio bi to pravi poticaj za ne tako malu skupinu entuzijasta koji se trenutačno, uz dozvolu župnika, snalaze u skućenim župnim prostorijama

Nakon što je Hrvatsko kulturno-prosvjetno društvo »Tomislav« iz Golubinaca ljetos kupilo plac za gradnju Hrvatskoga doma u ovom srijemskom selu, u tijeku je prikupljanje dokumentacije za početak radova. Stara kuća, koja se nalazila na placu, srušena je i dragovoljnim je radom mještana plac očišćen.

Novac za kupovinu placa osigurana su temeljem natječaja Hrvatskog nacionalnog vijeća, a iz sredstava koja je hrvatskoj zajednici u Srbiji odobrila Vlada Republike Hrvatske. Golubincanima je za ovu investiciju odobreno 700.000 dinara. Gradilište, kao i privremene prostorije HKPD »Tomislav« u Golubincima u ponedjeljak su obišli predsjednik i zamjenik predsjednika Izvršnog odbora HNV-a Lazo Vojnić Hajduk i Zvonimir Perušić. Tijekom posjeta, dužnosnici Izvršnog odbora HNV-a razgovarali su s predsjednikom HKPD »Tomislav« Igorom Gašparovićem, dopredsjednikom Andrijom Dokožom, tajnikom Ivanom Radošem, te s članovima Upravnog, Izvršnog i Nadzornog odbora Ilijom Žarkovićem, Mirkom Peršićem, Perom Kovačevićem, Vladom Čačićem i Ivanom Žarkovićem i nekolicinom članova udruge. U razgovoru je sudjelovao i golubinački župnik vlč. Ivica Damjanović.

INVESTICIJA OD KLJUČNOG ZNAČAJA: »Sada smo u fazi izrade glavnog projekta zgrade«, rekao je Igor Gašparović. »Planiramo do kraja ove godine osigurati sve potrebne dozvole za gradnju, kako bismo na proljeće mogli izliti temelje. Plac koji smo kupili nalazi se na manje od 100 metara od katoličke crkve, veličine je 19 ari, a planiramo izgraditi zgradu od 300 četvornih metara u prizemlju. Predvidjeli smo da u dvjema prostorijama uredimo stalnu postavku hrvatskih narodnih nošnji i rukotvorina, jedna bi prostorija bila dvorana za priredbe, a u dvorištu bi se nalazila stalna postavka starih oruđa i sredstava za rad u poljoprivredi. Naravno, tu su i kuhinja i sanitarni čvor.«

HKPD »Tomislav« iz Golubinaca jedno je od onih vođovanskih hrvatskih udruga koje nemaju vlastite prostorije i to je do sada bio veliki problem za rad ove udruge. No, i pokraj toga, »Tomislav« se zavidno razvijao u raznim smjerovima, pri čemu su najistaknutiji Tamburaški i Foklorni odjel. Ukoliko bi se, uz daljnju potporu HNV-a, Općine Stara Pazova i Republike Hrvatske, u skorijem roku završila gradnja

doma ove udruge, bio bi to pravi poticaj za ne tako malu skupinu entuzijasta koji se trenutačno, uz dozvolu župnika, snalaze u skućenim župnim prostorijama.

Lazo Vojnić Hajduk je rekao, kako investicija u hrvatskoj zajednici ima puno, ali da će investicija u Golubincima i dalje biti podržavana.

KLJUČ U NAŠIM RUKAMA: Osim o ovoj investiciji, dužnosnici Izvršnog odbora HNV-a u Golubincima su s članovima uprave »Tomislava« razgovarali i o aktualnom stanju u hrvatskoj zajednici,

puno problema. Nismo imali iskustva, niti smo ga imali mi u rukovodstvu HNV-a, niti su ga imali ljudi u hrvatskim udrugama. No, ipak je i u ove četiri godine prilično urađeno. Imamo učenike u hrvatskim odjelima, imamo medije, razvijamo kulturne aktivnosti po udrugama i kao zajednica ipak napredujemo. Mislim da bi HNV i hrvatske udruge ubuduće trebali bolje surađivati, kako bismo kao manjinska zajednica ostvarili što više od onih prava koja nam se zakonom garantiraju«, rekao je Lazo Vojnić Hajduk.

Drugi saziv HNV-a mora biti bolji: Dužnosnici IO HNV-a sa članovima HKPD »Tomislav« u Golubincima

problemima i mogućnostima njihovoga razrješavanja. Zajednički je konstatirano kako su predstojeći izbori za HNV mogućnost da se porođajne muke ove institucije konačno završe i da se pokrene zamašnjak razvoja, koji kao da je u posljednje vrijeme privremeno zaustavljen.

»Drugi saziv HNV-a morao bi biti bolji od sadašnjeg«, rekao je Ivan Radoš, elektor na Elektorskoj skupštini u prosincu 2002. godine. »Svjedoci smo da se zbog raznih problema HNV sastajao vrlo često na ivici kvoruma i ja očekujem da se ubuduće radu u zajednici priđe konstruktivnije.«

Lazo Vojnić Hajduk istaknuo je kako bi Hrvatsko nacionalno vijeće trebalo biti objedinjavajući faktor u hrvatskoj zajednici. »Mi smo prije četiri godine dospjeli u novu situaciju i odmah nas je dočekalo

Tijekom razgovora Zvonimir Perušić je istaknuo kako je, od 2002. godine, puno toga u našim rukama. »Država je nama, kao nacionalnoj zajednici, prepustila uređivanje četiriju oblasti koje su od ključnog značaja za očuvanje hrvatskoga identiteta«, rekao je Perušić. »Kao što je u našim rukama mogućnost za daljnji razvoj zajednice, tako je i u rukama svakog pojedinca mogućnost da djeluje na Hrvatsko nacionalno vijeće, a najbolje vrijeme za to su izbori. Organizirajte se, prikupljajte potpise, odaberite najbolje među vama, one koji će se u HNV-u na najbolji način zalagati za vaše interese. Konačno smo došli u situaciju sami odlučivati o vlastitoj sudbini i to bismo trebali iskoristiti.«

P. T.

U mjestu Beška obilježeno

Četrdeset godina župe

U nedjelju, 1. listopada, Beščani su kao i uvijek, svečano obilježili blagdan svoje nebeske zaštitnice sv. Male Terezije, ali su ove godine slavili i svoj skromni jubilej, 40 godina od osnutka svoje župe

Piše: Zlatko Žužić

Mjesto Beška, sa svojih sedam tisuća stanovnika, najveće je srijemsko selo, a nalazi se na istočnim obroncima Fruške gore, na desnoj obali Dunava. Na zapadu, četiri kilometra udaljena, nalazi se internacionalna cesta Beograd - Novi Sad - Subotica - Budimpešta što Beški, uz blage obronke Fruške gore, daje izvanredan geografski položaj. Na istoku Beška graniči sa župom Novi Slankamen, na jugoistoku s općinskim središtem Indijom, na zapadu s Maradikom, dok joj je na sjeverozapadu selo Čortanovci.

U nedjelju, 1. listopada, Beščani su kao i uvijek, svečano obilježili blagdan svoje nebeske zaštitnice sv. Male Terezije, ali su ove godine slavili i svoj skromni jubilej, 40 godina od osnutka svoje župe.

CENTRALNA PROSLAVA: Centralni dio proslave bila je nedjeljna svečana sveta misa u crkvi sv. Male Terezije od Djeteta Isusa. Na samom početku misnog slavlja, sadašnji beščanski župnik *Božidar Lusavec* pozdravio je sve nazočne bivše beščanske župnike: *Miju Nikolića*, *Tomislava Radišića*, *Antuna Devića* i *Ivana Bešlića*, nekadašnje i sadašnje dekane: *Stjepana Milera*, *Eduarda Španovića* i *Josipa Duspara*, sve ostale svećenike koji nazoče misnom slavlju, u prvom redu *vlč. Stjepana Bakrana*, župnika Župe sv. Klare u Zagrebu u kojoj je najveća koncentracija iseljenih Beščana u Hrvatskoj, *vlč. Petra Vidovića*, tajnika Bogoslovnog fakulteta u Đakovu, *vlč. Mirka Crnču* iz župe Rokovci u Slavoniji i domaće svećenike *Stjepana Kljajića* iz Indije i *Marka Kljajića* iz Surčina.

»U svojim molitvama prisjetit ćemo se i pokojnog župnika ove župe *vlč. Martina Radmana* te *vlč. Božidara Ljubičića*, koji se ispričao zbog nedolaska. S posebnim osjećajima pozdravljam naše drage Beščane koji su morali napustiti ovu župu tijekom ratnih godina i sada su razasuti širom Hrvatske i svijeta, a njih pedesetak je došlo organizirano uz našeg *Matu Jurića*, predsjednika Udruge protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata. Vjerujem da su u vama, dragi iseljeni Beščani, posebni osjećaji i nije vam svejedno kada ste u ovoj crkvi u kojoj ste kršteni, pričešćeni, krizmani i vjenčani, ili ste to učinili prema svojoj djeci. Isto tako pozdravljam i župnike iz drugih župa posebno iz Maradika«, rekao je prečasni Lusavec i pozvao *vlč. Nikolića* da se obrati okupljenima.

Velečasni Mijo Nikolić se zahvalio napo-

menuvši kako 40 godina za neke i nije neka velika i važna godišnjica, ali kako znamo da je broj 40 i te kako biblijski broj s pravom možemo slaviti ovaj jubilej. U propovijedi se također osvrnuo na 40 godina župe i naglasio potrebu iskrenog moljenja Boga za sve ono što nije bilo dobro i u skladu s Božjom voljom, a toga je bilo puno. »Spomenut ću samo strašne psovke Boga i božjih svetinja, svađe, mržnje, nepravde, laži, divlje brakove, grijeha u bračnom životu, nemoralan život, pogoto-

te nešto Madara kalvina. Nekoliko obitelji vjernika katolika gotovo su nestale, i ne spominju se, a bilo je tridesetak obitelji Mađara katoličke vjeroispovijesti. Te je malobrojne katolike opsluživao župnik iz Maradika, a u jednoj se spomenici kaže da je 1938. godine o njima vodio brigu i svećenik iz Indije, dok se iz nekih drugih dokumenata saznaje da je tu ulogu vršio i tadašnji župnik iz Slankamena. Za vrijeme Drugoga svjetskog rata u Bešku je doselilo nekoliko hrvatskih katoličkih obitelji iz

Preč. Marko Kljajić, dekan Jozo Duspara i predsjednik Udruge protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata Mato Jurić

vo kod naših mladih alkoholizam, drogu i sva druga zla počinjena u tom vremenu. Zato Te milosrdni i dobri Bože u svom milosrđu molimo za oprost svima ove počinjene grijeha«, rekao je *vlč. Mijo*, a u nastavku je govorio o sv. Maloj Tereziji, nebeskoj zaštitnici Beščana.

Nakon svršetka svete mise zajedničkom slavlju Beščana i njihovih gostiju pridružio se i pomoćni biskup đakovački i srijemski i generalni vikar za Srijem mons. *Đuro Gašparović* te bivši hrtkovački župnik, a sada rumski *vlč. Željko Tovilo*.

POVIJEST ŽUPE: Beška je prije Drugoga svjetskog rata slovila kao »švapsko« selo, jer su stanovnici bili većinom Nijemci evangelisti, Srijemci pravoslavci

Dalmacije i Hercegovine. Protjerivanjem Nijemaca 1945. godine, Bešku koloniziraju Srbi i Hrvati. U njemačke kuće ulaze Srbi, dok Hrvati niti su dobili, niti su htjeli uzimati te kuće. Doseljavanje Hrvata iz širokobriješkog kraja, iz nekih dijelova Bosne, a posebno iz konjičkog kraja, traje od kraja Drugoga svjetskog rata do kasnih šezdesetih godina prošlog stoljeća. Tako se u Beški broj katolika povećao, ali ne samo doseljavanjem nego i rođenjem brojne djece. U spomenici ove župe navodi se kako su »Hercegovci po naravi snalažljivi ljudi koji imaju u duši usađenu vjeru koju su ponijeli iz onih hercegovačkih vrleti u svjetska prostranstva te se nisu zadovoljili da im svećenik iz Maradika dolazi jednom

mjesečno nego su tražili i platili prijevoz da im dolazi svake nedjelje». Tako je to bilo nekoliko godina. U to vrijeme je u Beški bilo oko tisuću vjernika. Kako su imali puno djece, prosječno šest po obitelji, tako je svećenik sve češće trebao dolaziti iz Maradika u Bešku držati vjeronauk. Tada su Beščani shvatili da mogu dobiti i župu jer ih je brojem više nego Maradičana i počeli su raditi na realizaciji toga cilja. Brojne su delegacije išle u Đakovo, ali i na Tekije, kada je biskup dolazio na glavna proštenja za sv. Anu i Snježnu Gospu. No kako je u to vrijeme Đakovačka biskupija bila deficitarna sa svećenicima, biskup je samo obećavao, ali nije mogao udovoljiti želji Beščana. Tada se rodila ideja zemunskog dekana i župnika dr. *Đuke Marića* da bi bilo zgodno posuditi svećenika iz Bosne i Hercegovine koji bi bolje razumio ljude hercegovačkog podrijetla i lakše ih okupio oko Crkve. Biskup *Stjepan Bauerlein* prihvatio je tu ideju posudivši na dvije godine iz Sarajevske nadbiskupije vlč. Miju Nikolića i osnovao župu u Beški 1. kolovoza 1966. godine. Dekret je potpisao biskup đakovački *Stjepan Bauerlein*. Do tada su već vjernici kupili staru pekaru i preuredili je za crkvu i kuću na uglu Fruškogorske i Maradičke ulice za župni dom.

PRVI SVEĆENIK: Prvi svećenik u Beški vlč. Mijo Nikolić sjeća se svog dolaska u novoosnovanu župu: »Prije no što sam došao u Bešku bio sam dvije godine kapelan i to jednu godinu u Sarajevu, a drugu u Modriči. Tog ljeta 1966. godine župnik modrički me zamolio da zamijenim njegovog kolegu u Lukavcu. On je išao po zemljama zapadne Europe posjetiti neke kolege. Dok sam mijenjao župnika stiglo mi je pismo od mog nadbiskupa iz Sarajeva dr. *Marka Laupovića* u kojem mi nudi da pođem za župnika u novoj župi u Srijemu koja je osnovana tih dana. Kao glavni razlog naveo mi je činjenicu da su u toj župi uglavnom doseljenici s teritorija sarajevske, Vrhbosanske nadbiskupije i da je đakovački biskup *Bauerlein* zamolio da za početak, dok župa ne stane na svoje noge, dođe netko tko im je po mentalitetu bliži, kako bi se što prije uklopili. Dakle, to je bila ponuda na koju nisam morao pristati, a kako se nisam imao s kim savjetovati pomolio sam se Bogu i odgovorio da sam spreman ići ukoliko on smatra da ja mogu tamo pomoći.«

Budući da nikada do tada nije bio u Srijemu, samim time, kaže on, nikada nije čuo ni za Bešku. »Nisam niti znao kamo idem niti što me tamo čeka, moram biti iskren da me, kao mladog svećenika bilo pomalo strah kako će se to sve skupa završiti. Dok sam se vozio vlakom do Stare Pazove pa zatim vlakom za Novi Sad sjetio sam se kako je za vrijeme studija u Đakovu naš profesor katehetike, biskup *Bauerlein*, govorio kako u jednom mjestu u Srijemu ima puno doseljenika iz BiH-a, da su dobri, da imaju puno djece i da bi željeli

imati svoga župnika. Kada sam shvatio da idem upravo u to mjesto bilo mi je lakše. U vlaku sam stupio u kontakt s jednom gospođom iz Beške, pravoslavne vjere. Rekao sam joj da sam svećenik, da idem u Bešku kao novi župnik, a ona mi je odgovorila: 'Ah, dobri su ti naši Hercegovci!'. Ta me je njena konstatacija još više ohrabrila. Spomenuta gospođa me je i dovela do crkve u Beški. U župi je već bio vlč. Antun Dević, privremeni župnik dok je trajala procedura moga dolaska. Došao sam polovicom listopada 1966. godine, sjećam se bio je petak. Odmah su me odveli do crkvenog oca Ivana Majića i *Jure Žabića*, gdje sam i prvi ručak pojeo. Kako su se odmah skupila djeca i kako su svi bili veseli mojim dolaskom, shvatio sam da će moj boravak u Beški biti lijep. I bio je lijep. Sada, nakon 40 godina, mogu reći kako je Beška bila moja prva župa i da mi je ostala u najljepšem sjećanju. Iz Beške sam

moga odlaska često posjećivali u mnogim župama u kojima sam bio, pa i na mojoj zlatnoj misi u Brbinju, na Dugom Otoku. Sada sam u mirovini, u Đakovu«, priča velečasni.

Vlč. Ivan Bešlić u Bešku dolazi 1988. godine, nakon odlaska vlč. Radišića. »Meni je Beška također bila prva župa. U nju sam došao iz Srijemske Mitrovice gdje sam bio kapelan.

O Beščanima kao ljudima i vjernicima mogu, kao i moji prethodnici reći sve najbolje«, rekao nam je vlč. Bešlić, koji je rođen u Gorjanima, pokraj Osijeka.

Nakon vlč. Bešlića, u ono predratno vrijeme, u veljači 1991. godine došao je današnji župnik prečasni Božidar Lusavec. »I meni je Beška bila moja prva župa. Dvije i pol godine sam bio kapelan u Osijeku i tada sam došao u Bešku koja je jedna od najaktivnijih župa u Srijemu, kako po aktivnosti tako i po odazivu vjernika u

Crkva u Beški bila je pretijesna za sve vjernike

otišao dvije godine kasnije, 1968. godine, nešto prije Velike Gospe, opet u novu župu, Turić kod Gradačca u kojoj sam bio sljedećih šest godina«, ispričao nam je vlč. Nikolić.

KASNIJI ŽUPNICI: U vrlo kratkom vremenu, dok nije došao vlč. Nikolić, u Beški je privremeno bio vlč. Antun Dević. Nakon vlč. Mije Nikolića, u Bešku je 1968. godine za župnika došao, danas pokojni, vlč. *Martin Radman* koji je u njoj ostao deset godina. Nakon njega je vrlo kratko, tri mjeseca, bio vlč. Božo Ljubičić, a zatim vlč. Tomislav Radišić. Velečasnom Radišiću je također Beška ostala u lijepom sjećanju. »U Bešku sam došao 1978. godine i doista mi je bilo vrlo lijepo. Beščani su mi ostali dragi prijatelji koji su me i nakon

crkvu«, priča nam prečasni Lusavec i dodaje kako su 1991. godine, kada je počeo rat mnogi vjernici otišli iz Beške. Neki su prognani, neki su dobrovoljno zamijenili kuće i raširili se po cijeloj Hrvatskoj i svijetu. »Po popisu moga prethodnika, vlč. Radišića, Beška je 1991. godine imala 2150 vjernika, da bi u periodu od 1991. do 1995. godine otišlo oko 1500 vjernika, odnosno ostalo je negdje oko 700 vjernika. Od toga broja dosta je umrlo, neki su mladi otišli i još uvijek odlaze iz Beške tako da je od te 1995. godine, od tadašnjih 700 vjernika župa danas spala na oko 450 do 500 vjernika. Taj trend pada je, nažalost, i dalje prisutan«, zaključuje vlč. Lusavec i predviđa ne baš svijetlu budućnost župe Beška. ■

Dvije povijesne proslave za Hrvate u Petrovaradinu i Novom Sadu

Proslava hrvatske himne i otkriće nadgrobnog spomenika Josipu Runjaninu

*Proslava 100. obljetnice hrvatske himne održana je u Petrovaradinu 9. kolovoza 1936. godine *
Petrovaradinsko HPD »Neven« sudjelovalo je prigodom otkrića nadgrobnog spomenika skladatelju »Lijepe naše«, koje je održano 12. srpnja 1924. godine*

Piše: Đuro Rajković

Kod starih naroda himne su pohvalne popijevke u čast bogovima i herojima. U kršćanstvu himne odnosno himni duhovne su popijevke u čast Presvetom Trojstvu, Majci Božjoj i sve-

fotografiji) sastojao se od 10 uglednih Petrovaradinaca. Evo njihovih imena: *Ivan Jelašić*, posjednik, *Stjepan Bencetić*, trgovac, *Stjepan Rancinger*, župnik, *Pavao Jelašić*, tiskar, *Marko Šebetić*, inženjer, *Mirko*

100. obljetnica hrvatske himne, koja je uspjela iznad svakog očekivanja sjajno i velebno zahvaljujući umnogome pjevačkom društvu »Neven«. Na sjednici istoga društva u ožujku 1937. godine tajnik društva, *Andrija Steiner*, rekao je sljedeće: »HPD 'Neven' sudjelovalo je na proslavi 100. obljetnice hrvatske himne. Toga dana prije podne, na akademiji u gostioni 'Frankopan', otpjevao je naš zbor s HPD 'Tomislav' iz Zemuna 'U boj, u boj' *Ivana pl. Zajca*, 'Lijepu našu' *Josipa Runjanina* i nekoliko rodoljubivih popjevaka. Poslije podne u Novom Sadu, pored groba skladatelja hrvatske himne *Josipa Runjanina*, zajedno su otpjevali nadgrobnicu 'Pokoj vječni' *Stanislava Prepreka* i himnu 'Lijepa naša'. Navečer u Petrovaradinu 'Neven' je, nazmjenično s pjevačkim društvom 'Tomislav', pjevao nekoliko zbornih skladbi na sveopće zadovoljstvo prisutnih«.

OTKRIĆE NADGROBNOG SPOMENIKA: »Neven« je sudjelovao i pjevao i prigodom otkrića nadgrobnog spomenika skladatelju »Lijepe naše«. Treba napomenuti da Runjaninovo ime nije Josip, nego Josif, jer je on bio Srbin koji se rodio i živio u Hrvatskoj. Otkriće navedenog spomenika lijepo je opisano u novosadskom listu »Zastava« 15. srpnja 1924. godine. Evo nekoliko detalja iz toga prikaza, ali pohrvaćenih i ponešto prestiliziranih.

»U subotu, na Petrov-dan (po starom kalendaru, primj. prir.), u 11 sati otkriven je na novosadskom Uspenskom groblju nadgrobni spomenik *Josipu Runjaninu*, skladatelju 'Lijepe naše domovine'. To je bio svečan i ujedno prisan i dirljiv čin štovanja. Nad jednim zaborav-

ljenim grobom podignut je 12. srpnja 1924. godine lijepo izrađen spomenik čovjeku, koji je prije mnogo desetljeća, u mlađalačkom zanosu, ishitrio na gitari divan napjev pjesmi 'Lijepa naša domovino'. Ta uzvišena popijevka bila je dugo vremena hrvatskom narodnom himnom, a u Kraljevini Srba, Hrvata i Slovenaca postala je sastavnim dijelom državne himne.

Pokretači akcije za podizanje ovog spomenika jesu prota *Velja Miroslavljević*, grkokatolički prota *Jovan Hranilović* i prof. *Franjo Malin*. Dobrovoljnim priložima bilo je omogućeno ostvarenje njihove zamisli.

Na svečanosti je bilo više stotina osoba, među njima i članovi Udruženja jugoslavenskih inženjera i arhitekata, mnoga izaslanstva sa strane te mnogobrojni mještani na čelu s gradonačelnikom. Bogoslužje je predvodio episkop bački, g. *Irinej (Čirić, primj. prir.)*, uz svećeničku asistenciju.

Sudjelovala su i ovdajšnja pjevačka društva: petrovaradinski 'Neven', mađarsko reformatско-ckrveno društvo, njemačko 'Frohsin' i 'Jugendchor', te jevrejsko 'Hazemer' pod ravnanjem visoko darovitog dirigenta novosadskog Muzičkog društva g. *Svetolika Paščana*. Osobito je bio svečan i dirljiv trenutak kada su sva navedena društva zajednički otpjevala himnu 'Lijepa naša domovino'.

Pun simboličkog značaja bio je čin prelamanja pogače nad grobom, što su ga izvršili episkop *Irinej (Srbin)*, Petrovaradinac *Franjo Malin*, profesor (Hrvat) i inženjer *Janko Mačkovšek (Slovenac)*. Budući da su na svečanosti sudjelovali i Rusi, Čehoslovaci, jedan Poljak i jedan Bugarin to je dalo izraza i široj slavenskoj solidarnosti.

Priredivački odbor proslave stogodišnjice hrvatske himne u Petrovaradinu 9. kolovoza 1936. godine

cima. U Novom vijeku himne veličaju prirodu i njene ljepote. Tijekom romantizma, u XIX. vijeku, nastaju domoljubne himne i budnice, a također i državne himne koje se izvode sviranjem i pjevanjem u svečanim prigodama.

Jedna od himni iz razdoblja Ilirskog pokreta odnosno Hrvatskog preporoda jest i hrvatska himna »Lijepa naša domovino« ili skraćeno »Lijepa naša«. Ona je dugo bodrila Hrvate na njihovom putu do slobode i samostalnosti.

PROSLAVA HIMNE: Proslava 100. obljetnice hrvatske himne održana je u Petrovaradinu 1936. godine. Priredivački odbor proslave (prikazan na

Miholčanin, vinogradar, dr. *Stjepan Vladarski*, liječnik, dr. *Konstantin Stopa*, liječnik, *Ivan Škreblin*, odvjetnik i *Vjekoslav Nežić*, vinogradar.

Najznačajniji udio u proslavi imalo je petrovaradinsko HPD »Neven« i zemunsko HPD »Tomislav«. Tom prigodom Hrvatski pjevački savez u Zagrebu izaslao je svoga potpredsjednika dr. *Mihovila Kataneca* iz Subotice da u ime Saveza čestita i dade potrebna izjašnjenja. Predsjednik HPD »Neven«, *Stjepan Bencetić*, izvijestio je upravni odbor navedenog društva, mjesec dana nakon proslave, da je 9. kolovoza tekuće godine u Petrovaradinu proslavljena

IZDAO ODBOR ZA PODIZANJE SPOMENIKA
JOSIPU RUNJANINU
U NOVOM SADU 1922.

JOSIP RUNJANIN

rođio se u Vinkovcima 26. XI. 8. XII. 1821.,
umro u Novom Sadu 22. II. 1878. U Glini je
1846. komponovao „Lijepu našu domovinu“,
koju je 1835. spevao Antun Mihanović (1796–
1861), istočno za muški zbor Nikola Falcr.

Дописна карта - Dopisna karta

Hrvatska
čitaonica

Petrovaradin
Irem

Јосиф Рунјанин

Лепа наша домовина — Lijepa naša domovina

Vijence su na grob položili Jugoslavenska inženjerska udruženja, Glazbena matica iz Ljubljane i pjevačko društvo 'Lisinski' iz Zagreba.

Sasvim gore na spomeniku urezana su prva četiri takta 'Lijepe naše' s latiničnim tekstom. Ispod toga je ploča s reljefnim likom pokojnikovim. Zatim dolazi posveta: Josipu Runjaninu 'Lijepa naša domovino'. Na podlozi spomenika piše: Josip Runjanin, kompozitor 'Lijepe naše domovine', s datumom rođenja i smrti. Usred ovog zapisa je lijepo izrađena lira u bijelom trajnom mramoru. Na drugoj strani podloge spomenika piše: 'Ovaj spomenik podigli su Srbi i Hrvati 12. srpnja 1924. Na čelu odbora za podizanje spomenika bili su prota Velja Mirosavljević, predsjednik; prota Jovan Hranilović, potpredsjednik i prof. Franjo Malin, tajnik. Nacrt za spomenik izradili su Gojko Todić, arhitekta, a reljefni lik Runjaninu

Đorđe Jovanović, kipar — obojica iz Beograda.

Ovaj svečani dan iskrene i tople manifestacije narodnog jedinstva ostat će duboko urezan u dušama svih nazočnih. Duh Runjaninov može biti zadovoljan ovim činom pobožne narodne odanosti.

POŠTANSKE DOPISNE KARTE: Za svaku je pohvalu savjesnost i preciznost odbora za podizanje spomenika Runjaninu, jer je izradio i po-

štanske dopisne karte koje je slao darovateljima novčanih priloga s točno navedenim darovanim iznosima i svim ostalim novčanim primicima i izdacima. Kako se vidi na prikazanoj dopisnici, Hrvatska čitaonica u Petrovaradinu darovala je za spomenik 50 dinara. Na prednjoj strani dopisnice je Runjaninov lik s osnovnim podacima, a s druge strane izgled nadgrobno spomenika i potvrda o primljenom prilogu. Kada se dopisnica rastvori, pošto je izrađena u dva dijela, vide se note tj. cijela skladba hrvatske himne s njenom prvom strofom potpisano pod note ćirilčnim i latiničnim slovima. Himna je ovdje objavljena u verziji za muški zbor u harmonizaciji Nikole Pallera.

Ako je u prvoj četvrtini prošloga vijeka bilo doživljeno gore opisano zajedništvo u čast ishitritelju napjeva »Lijepe naše« onda je valjda jasno i to, da tvorac teksta himne ili njenog napjeva ili i teksta i napjeva ne mora po narodnosti pripadati narodu kome je podario himnu. Bitno je da voli domovinu u kojoj živi i radi. Hrvati su ponosni što je Runjanin ishitritelj napjeva njihovoj himni iako je Srbin. Jednako su tako ponosni i Srbi što je ishitritelj napjeva njihovoj himni Slovenac Davorin Jenko. Tako to i treba biti, jer to svjedoči o zajedništvu.

SLAVLJENJE HIMNI: Asada nešto o slavljenju himni općenito. Osnovno je himnima ustanoviti godinu nastanka njihovih tekstova i napjeva. Pjesma Antuna Mihanovića »Lijepa naša domovino« objavljena je s prekrasnim ukrasima u bojama na prvoj stranici Danice Ilirske 1835. godine, ali je najbitnije saznati godinu kada ju je autor napisao, jer je to godina njenog

nastanka. Nastankom književnih, glazbenih, znanstvenih i ostalih djela ne smatraju se godine njihovog objavljivanja tiskom, nego godine kada su ih napisali njihovi autori.

Pjesmu »Lijepa naša domovino« uglazbio je Josip Runjanin 1846. godine pa je to godina nastanka hrvatske himne. Međutim, ipak bi trebalo odrediti treba li himnu slaviti od njenog nastanka ili od njenog službenog priznavanja. U svakom pogledu 1836. godina ne može predstavljati godinu nastanka hrvatske himne, a niti godinu nastanka njenoga teksta, jer ga je Mihanović sigurno napisao prije njegovog objavljivanja 1835. godine.

Prema naprijed rečenom, himne treba slaviti od godine kada su odjevene u glazbeno ruho ili od godine službena priznavanja. To je za hrvatsku himnu godina 1846. ili godina 1891. S obzirom da se himne pretežno izvode svirajući, a uz sviranje se može i pjevati, stiče se dojam da je za himne važniji napjev od teksta. Za takvo poimanje odgovorna je praksa, jer se himne, promatrajući općenito, najčešće izvode instrumentalno, u manjoj mjeri vokalno-instrumentalno, a u najmanjoj mjeri zbornu.

Što se tiče održavanja Runjaninovog groba i njegovog daljeg opstanka, kao i trajnog osiguravanja grobova ostalih kulturnih i znanstvenih djelatnika od značaja, to još uvijek nije zakonom određeno. Grobove istaknutih osoba održavali su dosad, a održavat će ih i odsad, njihovi rođaci i rijetki pojedinci koji su cijenili ili njih ili njihova djela. Do kraja sedamdesetih godina prošloga vijeka Runjaninov grob je održavala Anica Nevolić, orguljašica-zborovoditeljica u novosadskoj crkvi Imena Marijina.

Najveći udio u održavanju Runjaninova groba pripada nama, Hrvatima, jer nam je on svojim svečanim i dostojanstvenim napjevom darovao jednu od najljepših himni na svijetu. Zato se s punim poštovanjem odnosimo prema duhovnim i umjetničkim vrijednostima naših predaka, jer i na taj način iskazujemo ljubav i odanost svojoj domovini.

Nekad i sad

Osim u Petrovaradinu, proslava 100. obljetnice hrvatske himne je 1936. godine održana i u drugim mjestima u Srijemu - Golubincima i Slankamenu.

Danas, 70 godina kasnije, prigodnom proslavom organiziranom u više mjesta - Petrovaradinu, Novom Sadu i Subotici - hrvatska zajednica u Srbiji obilježava rođendan bana Josipa Jelačića, kao jedan od četiri blagdani hrvatske nacionalne manjine u Srbiji.

Tradicijska gospodarska priredba

Osječki jesenski sajam

U tri sajamska dana više od 20 tisuća posjetitelja moglo je obilaziti štandove u dva paviljona i na otvorenom prostoru * Ova gospodarska priredba okupila je 135 izlagača iz Hrvatske, Slovenije, Mađarske i Bosne i Hercegovine

HKUD »Željezničar« na otvaranju sajma

U Osijeku je od 5. do 8. listopada održan 9. jesenski sajam, tradicijska gospodarska priredba koja je okupila 135 izlagača iz Hrvatske, Slovenije, Mađarske, Bosne i Hercegovine, koji su na 2000 četvornih metara zatvorenog i više od 5000 otvorenog prostora ponudili proizvode i tehnologiju iz oblasti poljoprivrede i prehrambene industrije, opreme za dom i kućanske aparate, tekstil, kožu i obuću te sredstva za kozmetiku i higijenu. U okviru Sajma održani su i tradicionalni Dani meda u Hrvatskoj i 11. ocjenjivanje meda te pakovina i pića na bazi meda, a u hotelu Waldinger tim je povodom održan Medeni bal.

»Osim prezentacije i prodaje proizvoda, Sajam je i prigoda za zaključivanje poslova i plodne poslovne suradnje, a brojna predavanja i prezentacije pridonijet će upoznavanju s znanstvenim dostignućima i novim tehnologijama«, istaknula je *Ines Teskera*, ravnateljica Osječkog sajma d.o.o. u pozdravnoj riječi.

DUGA TRADICIJA: »Osijek ima dugu tradiciju održavanja sajmovi, a evo, danas obilježavamo i 10. godišnjicu sajmovi na Pampasu nakon Domovinskoga rata« istaknuo je u prigodnom govoru župan Osječko-baranjski, *Krešimir Bubalo*. »Mi smo redoviti sudionici i na drugim sajamskim priredbama, pa smo tako prošle godine nagrađeni zlatnom plakatom za nastup na Zagrebačkom velesajmu, a ove godine naš su nastup ocijenili najboljim predstavnici tiska i ja se zahvaljujem svim novinarima. Slavonija i Baranje idu u dobrom pravcu, a kako ste već čuli, u okviru sajma su i Dani meda u Hrvatskoj, pa vas molim da svako u svojem djelokrugu rada i djelovanja radimo kao male pčelice, i uspjeh ne smije izostati«, rekao je Bubalo, koji je najavljen kao osoba koja će otvoriti 9. Sajam, tu čast prepustio osječkoj umjetnici *Blanki Došen*, ovogodišnjoj dobitnici PORIN-a, koja je pjesmom otvorila 9. Osječki jesenski sajam.

DANI MEDA: U tri sajamska dana više od 20 tisuća posjetitelja moglo je obilaziti štandove u dva paviljona i na otvorenom prostoru, a osječki i hrvatski pčelari priredili su lijepu manifestaciju na središnjem osječkom trgu dr. Ante Starčevića, gdje su brojni posjetitelji, među kojima puno djece, mogli kušati med i medovinu, medenjake i paprenjake s medom i još trista čuda, kako je rekao *Zvonimir Pajnić*, predsjednik županijskog saveza pčelara Slavonije i Baranje.

»Evo, domaćini smo manifestacije 'Dani meda', gdje su nazočni mnogi naši pčelari i naš pomladak i ovo je svojevrsna fešta za mlade ali i za sve naše sugrađane koji mogu kušati sortni med i kupiti ga po promotivnim cijenama. Zahvalni smo na pomoći i Gradu i Zupaniji, a Turistička je zajednica angažirala i najstariji osječki električni tramvaj u promotivne svrhe. Imamo i niz predavanja za pčelare, imamo 11. ocjenjivanje meda i pakovina a imamo i naš tradicionalni Medeni bal u hotelu Waldinger«, rekao nam je Pajnić.

Zadnjega dana sajma održan je susret svih pčelarskih Saveza, na poziv Hrvatskog pčelarskog saveza iz Zagreba u Osijek su doputovale delegacije svih susjednih zemalja, dakle, Mađarske, Srbije, Bosne i Hercegovine, Crne Gore i Makedonije.

Kako ni jedna manifestacija u Slavoniji ne može proći bez tambure, prigodan program izveli su učenici tamburaške škole »Batorek« iz Osijeka, a na svojem štandu predstavio se *Marinko Katulić*, graditelj tambura iz Buševca kod Velike Gorice.

Slavko Žebić

Reagiranje Joze Kolara, člana IO HNV-a i Vijeća DSHV-a

Sukobe rješavati na sjednicama HNV-a

Reagirajući na prepisku priopćenjima Vijeća DSHV-a i Izvršnog odbora HNV-a, uredništvu HR obratio se Joza Kolar, član i jednog i drugog tijela, sljedećom izjavom:

»Kao član Izvršnog odbora Hrvatskog nacionalnog vijeća i kao član DSHV-a, nisam suglasan priopćenjima Izvršnog odbora

HNV-a, kao ni priopćenjima koja ponekad izdaje DSHV i njegov predsjednik, koji vode u rascjep Hrvata u hrvatskoj zajednici u Republici Srbiji. Ja smatram da se pitanje različitih priopćenja vezana za HNV moraju rješavati u samom HNV-u, gdje su obje strane sudionici u sukobima, a članice su HNV-a.«

Više ne vrijedi pučka uzrečica bolje prvi u selu...

Gdje nam nestaju liječnici?

Medicinska zaštita danas je jedan od najvećih problema Sonte * Po mjerilima Ministarstva zdravlja dva liječnika opće prakse dovoljna su za selo od 5000 žitelja * I Sončani koji studiraju medicinu nerado se vraćaju u rodno selo, težeći ostanku u urbanim sredinama *

Namjenski stanovi za liječnike podržavljani i prodani u bescjenje, a danas plaćemo za njima

Piše: Ivan Andrašić

Veliki problem Sonte, sela od 5000 žitelja, je medicinska zaštita pučanstva. Seoska zdravstvena stanica je u sklopu Doma zdravlja Apatin. Iako je u Sonti uposleno dvoje liječnika opće medicine, što je po mjerilima Ministarstva zdravlja Srbije dovoljno, stanje u stvarnosti je suprotno. Veliki dio godine uistinu radi samo jedan liječnik, dok je drugi na starom ili novom godišnjem odmoru, slobodnim danima, službenom ili već kakvom odsustvu, na putu...

Dodatni problem za bolesnike je ukidanje permanencije, tako da u Sonti liječnik nije nazočan od 19 sati do 7 ujutro u danima kad rade oboje, što je rijetkost. Ukoliko momentalno radi samo jedno od liječnika, zdravstvena stanica je zaključana od 14 sati do 6 ujutro. Na vratima je samo nalijepljena obavijest da se u hitnim slučajevima možete obratiti na telefon broj taj i taj službi hitne pomoći u Apatinu, udaljenom od Sonte šesnaest kilometara. Ukoliko posjedujete auto bolesnika možete odvesti u Apatin, ili ukoliko ne, na vaš telefonski poziv doći će ekipa za hitne intervencije, teorijski za pola sata, a u stvarnosti se čekanje obično odulji na nekoliko sati, jer u hitnoj službi apatinskog Doma zdravlja postoji samo jedna mobilna ekipa, koja pokriva ne samo grad, nego i naselja u općini. Koliko to može biti pogubno za one kojima je pomoć hitno potrebna suviše je govoriti. Posljedice će osjetiti mali čovjek, običan pacijent, koji će na koncu ostati samo jedna rečka u nekakvom statističkom izvješću.

DNEVNI PROSJEK: Svakodnevne gužve u sončanskoj zdravstvenoj stanici svjedoče nam o poraznosti podatka dobivenog od glavne sestre *Magde Stojčeske* da je dnevni prosjek pacijenata nevjerojatnih 60 po liječniku. To nam otvara niz novih pitanja, među kojima je prioritetno ono o mogućnosti pružanja minimuma kvalitete medicinskog tretmana pacijenta tijekom

malog broja minuta koje mu liječnik može posvetiti, ukoliko mora obraditi sve bolesnike iz uvijek pune čekaonice. Povremeni odlasci liječnika u hitnu intervenciju na terenu stvaraju dodatne gužve, a moramo priznati i veliku neurozu i ogorčenost kod pacijenata, koji često i ne razmišljaju o činjenici da je i drugima potrebna pomoć. Veliki problem primarne medicinske zaštite je i taj, što mladi liječnici po svršetku studija, navikli na prednosti života u urbanoj sredini, nerado odlaze u sela, pa čak i ona u kojima su rođeni. I mladi Sončani odlaze

Ulažu se naponi za poboljšanje medicinske zaštite u Sonti: dr. Živorad Smiljanić

na studij medicine, no u Sontu se ne vraćaju. Bez obzira na ljubav prema rodnom selu, ostaju, čak i pod cijenu višegodišnjeg čekanja na uposlenje u struci, u gradu u kojem su i studirali. Propadanje ruralnih sredina, koje sroza opću kvalitetu života, kao i nedostatak stanova namijenjenih liječnicima, nikako im ne može biti motiv za povratak. Za razliku od starijih generacija, mladi puno praktičnije razmišljaju o

životu, tako da im nostalgija i ljubav prema sredini iz koje potječu baš i nisu prioriteti, privlačniji im je način života što sličniji onom koji se živi na zapadu.

STANOVİ ZA LIJEČNIKE: U Sonti su svojedobno sredstvima mjesnog samodoprinosu izgrađeni namjenski stanovi za liječnike, no zakonskim podržavljenjem i nekontroliranom prodajom u bescjenje ovih stambenih jedinica tijekom ranih devedesetih godina selo je ostalo bez jedinog aduta koji bi mladog liječnika privukao u ovu sredinu. Težine problema svjestan je i ravnatelj Doma zdravlja Apatin dr. Živorad Smiljanić. »Otkako je dopuštena volonterska specijalizacija, imamo velike probleme sa potpunom seoskih zdravstvenih stanica liječnicima opće prakse. Sonta je nekada i to dulji niz godina, imala liječnike iz svoje sredine, poput dr. Stevana Stojanovića, dr. Vinka Siladeva, dr. Jakoba Zeca, dr. Irene Miloš, koji su kroz godine rada u selu, pučki rečeno, dobro ispekli zanat, a danas su izuzetno cijenjeni specijalisti. Nadam se da će ukidanje volonterskih specijalizacija, te uvođenje obveznog dvogodišnjeg rada na mjestu liječnika opće prakse i polaganja državnog ispita uvesti red u zdravstvenoj zaštiti u selima naše općine. Otvorili smo natječaj za prijem mladih liječnika u opću praksu, a uvjetima ćemo ih vezati za obvezno stanovanje u mjestu službovanja, tako da će Sonta opet imati 24-rosatnu permanenciju, što će znatno poboljšati opću situaciju glede primarne medicinske zaštite u selu. Prioritetna zadaća lokalne uprave u narednom razdoblju bit će iznalaženje mogućnosti da se Domu zdravlja osiguraju namjenski stanovi za liječnike, što će u mnogome pomoći rješavanju nedostatka liječnika opće prakse u selima«, kaže za »Hrvatsku riječ« dr. Smiljanić.

U interesu pučanstva, nadamo se da su ove riječi nagovještaj bolje situacije glede rješavanja kadrovskih problema u zdravstvenoj stanici Sonta. ■

Tradicionalna manifestacija u Bilju u Hrvatskoj

Sedmi etno susreti

HKUD »Bodrog« iz Monoštor

Bilje nadomak Osijeka, jedna od najljepših općina u Baranji, prošloga je vikenda ugostilo nekoliko stotina sudionika sedmih po redu susreta i nekoliko tisuća posjetitelja koji su uživali u ovoj tradicionalnoj manifestaciji koja je poprimila međunarodni karakter, jer bilo je tu sudionika iz Mađarske, Srbije, Bosne i Hercegovine. Cilj manifestacije je razvijanje ruralnog turizma, poticanje ekološke proizvodnje i priprema zdrave hrane te očuvanje tradicijske baštine i starih običaja.

Marija Turkalj, predsjednica HKUD »Bodrog« iz Bačkog Monoštora dovela je u Bilje pun autobus folkloraca. »Imamo prijatelje u Bilju, ima tu dosta naših Monoštoraca i oni su prije par godina osnovali udrugu Monoštoraca u RH pod nazivom 'Šokadija' sa sjedištem u Bilju. Na njihov poziv, a i na poziv domaćina, mi evo dolazimo već 3-4 godinu, obično za ove susrete u Bilju, a oni k nama dolaze u Monoštor na Zavitni dan«, objašnjava Turkaljeva.

Sedmi etno susreti u Bilju završeni su veličajnim vatrometom i prelijepim koncertom tamburaškog sastava »Slavonska ravnica« uz pjesmu *Željka Vitovskog*.

S. Žebić

Međureligijska konferencija na Krku

Izgradnja mira i pomirenja

Opasnosti nasilja u mojoj veri, šanse za nenasilje i kako graditi mir u regiji, samo su neka od pitanja koja su okupila vjernike iz Jugoistočne Europe na prvu Međureligijsku konferenciju na Krku od 20. do 24. rujna ove godine, na kojoj su sudjelovali i predstavnici Udruženja građana »Ravangrad«.

Konferencija »Gradeći mir, slavimo Boga« okupila je osobe kojima je vjera važan dio života i koji prepoznaju šansu za mir i nenasilje. Pedesetak katolika, protestanata, muslimana i pravoslavaca iz Makedonije, Bosne, Hrvatske, Srbije, kao i iz zapadnoeuropskih zemalja koji su motivirani da se angažiraju u izgradnji mira i pomirenja okupili su se da razmijene ideje i iskustva.

Program konferencije sastavljen je od predavanja, radionica i diskusija koje su svojim kratkim uvodnim predavanjima obogatili sociolog Mirko Đorđević i pjesnikinja Vesna Krmpotić, teolog fra Ivo Marković i postdiplomkinja socioloških nauka Amra Pandžo Đurić, te teološkinja Marie Noelle von der Recke.

Na pripremi i organizaciji konferencije radila je jedanaestoročlana skupina pojedinaca iz organizacija: Europska mreža kršćanskih crkava Church and Peace (Nemačka), udruženje

RAND (Hrvatska), MCC Menonitski mirovni centar u Sarajevu, CNA (Sarajevo), TABITA (Novi Sad), KIFA (Makedonija), Centar za izgradnju mira BIH i Udruženje građana »Ravangrad« iz Sombora.

Tamara Stojković

Renoviranje crkve sv. Mihovila Arkandela u Bačkom Bregu

Počela popravka crkvenog tornja

Općina Sombor je iz proračuna za vjerske zajednice dodijelila župi sv. Mihovila Arkandela iz Bačkog Brega, 700.000 dinara, za popravku crkvenog tornja. Izvršitelj radova je firma »Daljac 67« iz Deronja, a ovih dana su otpočeli radovi. U planu je kompletna zamjena starog lima novim, prijednim emulzijom bakrene boje, koja će štititi toranj od vanjskih utjecaja. U planu je i kompletna popravka križa na vrhu tornja. Velečasni

Davor Kovačević se na svetoj misi zahvalio Općini Sombor i predsjedniku Jovanu Slavkoviću, te je poželio da se nastave dodjeljivati tako potrebna sredstva svim vjerskim zajednicama u cilju očuvanja ljepote i kulturnih vrednota naših crkvi. Radovi na crkvenom tornju se planiraju završiti u roku od četrdeset dana.

Z.G.

U Bačkoj Topoli održan drugi krug natjecanja

Kup tolerancije

Prošloga vikenda, 7. i 8. listopada, u Bačkoj Topoli održan je drugi krug natjecanja »Kup tolerancije 2006.«, koji se odvija u okviru projekta Izvršnog vijeća AP Vojvodine »Afirmacija multikulturalizma i tolerancije u Vojvodini«.

Sudionici natjecanja bili su učenici osnovnih i srednjih škola delegirani od strane lokalnih sportskih organizacija iz općina Bačka Topola, Mali Idoš, Kanjiža, Novi Kneževac, Čoka, Senta, Ada i Bečej. Tijekom dva dana, oni su se natjecali u sljedećim sportskim disciplinama: košarka (muška konkurencija), košarka (ženska konkurencija), odbojka (mješovita muško-ženska konkurencija), mali nogomet (muška konkurencija) i stolni tenis (mješovita muško-ženska konkurencija).

Cilj akcije je približavanje i međusobno upoznavanje i druženje pripadnika različitih nacionalnih i etničkih zajednica u Vojvodini i u tom smislu izgrađivanje i unapređenje međuetničkog povjerenja i uvažavanja kod mladih u Vojvodini. ■

Održan treći Sajam zapošljavanja Veliko zanimanje nezaposlenih i poslodavaca

Tridesetčetiri poslodavca je iskazalo 210 slobodnih radnih mjesta na trećem Sajmu zapošljavanja održanom u Subotici 6. listopada. Poslodavci su tražili radnike u prehrambenoj industriji, grafičkoj, informatičkoj, u uslužnim djelatnostima, u bankarstvu, zatim farmaceute, građevinske radnike raznih struka, kao i agente osiguranja. Ovaj sajam, kao i prethodni u

organizaciji subotičke filijale Nacionalne službe zapošljavanja, privukao je veliki broj nezaposlenih te se hol Otvorenog sveučilišta doimao pretijesan da primi sve zainteresirane.

Savjetnici za posredovanje NSZ dobro su pripremili nezaposlene za ovu manifestaciju, kroz obuke o tome kako napisati vlastitu radnu biografiju, kako pristupiti poslodavcu na štandu i time steći veću šansu za dobijanje zaposlenja, te je na sajmu podneseno čak 745 radnih biografija. Točne podatke o angažiranim nezaposlenim radnicima subotička filijala NSZ imat će poslije 6 mjeseci, što je okvirno vrijeme u kojemu se nezaposleni koji su posjetili sajam angažiraju.

Subotička filijala NSZ je sajmom održanim u prošli petak ispunila kvotu ovakvih manifestacija za ovu godinu. S 2297 nezaposlenih koji su sudjelovali na sajmovima, Subotica je prva među filijalama na teritoriju Srbije, a po broju uključenih poslodavaca, njih 75, na drugom mjestu.

J. D.

Obilježen Dan oslobođenja Subotice Podsjećanje na žrtve NOB-a

Svečanom sjednicom Skupštine općine i polaganjem vijenaca na Spomenik žrtvama fašizma, kao i na Spomen kompleks palim Crvenoarmejcima na Pravoslavnom groblju u Dudovoj šumi obilježen je 10. listopada, Dan oslobođenja Subotice.

Sjednica, kojoj je prisustvovao samo dio vijećnika subotičke Skupštine, je protekla u podsjećanju na poginule borce narodno-oslobodilačke vojske, ali i na civilne žrtve rata.

Predsjednik općinskog odbora SUBNOR-a *Vladimir Večić* je, podsjećajući okupljene na svečanoj sjednici Skupštine općine na ove povijesne dane, istaknuo kako neki osporavaju djelovanje narodnooslobodilačkih jedinica u oslobođenju Subotice. Večić se kritički osvrnuo i na prošle godine usvojeni zakon o rehabili-

taciji poginulih u razdoblju 1941. – 1945, kojim su izjednačeni osloboditelji i pomagači njemačkog okupatora. On je rekao da SUBNOR neće odustati od zahtjeva da se taj zakon ukine.

Predsjednik općine *Géza Kucsera*, je pak zatražio sagledavanje povijesnih činjenica u cijelosti i ukazao na žrtve pobjedničkog pohoda antifašističkih postrojbi. »Sigurno je da ne možemo, a da ne uvažimo stavove onih koji su izgubili svoje najbliže i od ruku pripadnika pobjedničke strane. Pogledajmo istini u oči i priznajmo, bilo je puno nevinih žrtava. Oni počivaju na Parceli 44, ili pod Bagremom u Bajmoku i na drugim mjestima. Nemojmo se čuditi pripadnicima tih obitelji kojima nije stalo do proslave. I oni su donekle u pravu«.

Uz diplomatske predstavnike nekoliko susjednih zemalja, na svečanoj sjednici Skupštine općine bili su i gosti iz Hrvatske, među ostalim predsjednica Udruge antifašističkih boraca u Osijeku i članica Predsjedništva Saveza antifašističkih boraca Hrvatske *Ema Biliškov*.

J. D.

Stambeno-kreditno pronatalitetni fond Produžen rok za prijave

Upravni odbor Stambeno-kreditno pronatalitetnog fonda Općine Subotica produžio je rok za podnošenje prijava do 3. studenoga 2006. godine, kako bi sva zainteresirana lica bila u mogućnosti prikupiti i podnijeti svu neophodnu dokumentaciju. Kompletirane prijave se podnose u Općinskom uslužnom centru, zgrada Gradske kuće, Trg slobode 1. Po zaključenju natječaja, spisak svih kandidata koji su podnijeli kompletne prijave, kao i spisak svih kandidata kojima će, po odluci Općinske stambene komisije, biti dodijeljena sredstva, bit će objavljen putem sredstava informiranja.

Renoviran Dom DSHV-a Poziv na otvorenje

Demokratski savez Hrvata u Vojvodini poziva svoje članove i simpatizere na otvorenje renoviranog Doma DSHV-a. Tom prigodom nastupiti će *Šima Jovanovac*, poznati estradni umjetnik iz Vinkovaca. Program u povodu otvorenja renoviranog Doma u Subotici, Beogradski put br. 31, održat će se u petak, 13. listopada 2006. godine, od 17 sati.

Iz kuta mladih: Miroslav Vujković Lamić

Nesvakidašnji inženjer

Nigdje nemam takav mir kakav imam kada dođem doma * Volio bih što prije diplomirati i zaposliti se u struci

Razgovor vodila: Olga Perušić

Miroslav Vujković Lamić, student je Zdravstvenog veleučilišta u Zagrebu, a ranije je pohađao osnovnu školu »Matko Vuković« i srednju medicinsku školu. Što je, upravo, medicinu odabrao kao svoj životni put, to nam ne može točno reći, ali je još pri upisu dvojio između medicinske i ekonomske struke. Miroslavu je najvažnije bilo da se ne upiše u Gimnaziju, Građevinsku školu ili na neki od strojarских zanata, jer se nije vidio u tim zanimanjima.

»Moram priznati kako sebe tada, pri odabiru srednje škole, zapravo nigdje nisam mogao zamisliti, jer to mi je ipak još bilo rano da se odlučim. Na liječničkom pregledu pitali su me u kojoj školi želim konkurirati i tada sam prvi put odgovorio »u Medicinskoj!«. Potom nije bilo povratka, a što je meni najvažnije nisam se pokajao. Ukoliko bih sada ponovno birao, isto bih odlučio«, priča naš sugovornik Miroslav Vujković Lamić. Blijeda su mu sjećanja na dane iz osnovne škole, sjeća se nekoliko rođendana i po koje ekskurzije. Srednju školu zato pamti najbolje i dan danas se druži s ponekim mladima iz odjela, pa se ta sjećanja stalno obnavljaju. U jako lijepom sjećanju ostalo mu je puno druženja, šala u školi, na praksi, a i u izlascima koji su tada bili aktualni. Za Miroslava će to biti razdoblje koje vjerojatno nikad neće zaboraviti.

STUDIJE: Na studijama za sanitarnog inženjera Miroslav uči o uzročnicima bolesti, prenositeljima bolesti, uzrocima onečišćenja okoliša, utjecaju na čovjeka i okoliš i o profesionalnim oboljenjima i trovanjima. Po njegovim riječima, studije mu se sastoje od opširnih predavanja i dosta laboratorijskih vježbi, seminara i prakse.

»Sanitarni inspektor je zaposlenje, pri istoimenoj instituciji, koja obavlja inspekciju u mesnicama, slastičarnicama i u prehrambenoj industriji. To je, naravno, samo jedan dio posla, možda i najmanji. To se

tek posljednje uči na fakultetu, jer je to samo kontrola koja može između ostalog i pokazati koliko je dobro urađen naš posao koji prethodi tome, a to je prepoznavanje i uklanjanje problema, štetnih mikroorganizama ili onečišćenja koje putem hrane, vode i predmeta opće uporabe na kraju dolaze u organizam čovjeka koji ih konzumira. Mogućnosti zapošljavanja su mi u većini zdravstvenih ustanova, prehrambenoj industriji. Sa studijama sam jako zadovoljan, ispunilo se mnogo više od mojih očekivanja, od izgleda fakulteta, kvalitete nastave, samog programa studija, vježbi, prakse, pa na kraju i mogućnosti zapošljavanja, kada za to dođe vrijeme», pojašnjava Miroslav Vujković Lamić. U životu ga nije ništa osobito potreslo, na čemu je veoma zahvalan. Jedino što će uvijek pamtit i njegova prva godina na fakultetu i, nažalost, obnovljena. Miroslav veoma ozbiljno shvaća svoje studije i teško oprašta sebi i najmanji neuspjeh, kao što je doživio s predmetom anatomije, zbog kojega je morao upisati parcijalnu godinu i ponovno upisati taj predmet i sljedeće godine. Što je bio uzrok toga problema, nova sredina, neiskustvo ili nešto drugo, ne zna ni on sam, bitno je kako je naučio

»anatomiju« i potom uspješno nastavio dalje studije.

VAN STUDIJA: Miroslav se voli baviti sportom, a to se najčešće svodi na rekreaciju u slobodno vrijeme i to igranjem nogometa i odbojke. On nema neku osobitu zanimaciju pokraj fakulteta, radio je jedno vrijeme uz fakultet, što je bilo jako korisno financijski, ali se za njega taj posao nije baš najbolje pokazao uz studiranje, pa se ipak više okrenuo učenju. Najčešće aktivnosti su druženja, kako s kolegama s fakulteta tako i s prijateljima iz Subotice koji također studiraju u Zagrebu. Povremeno odlazi na koncerte i u kino. Budući da se takva događanja održavaju u večernjim satima, po riječima našega sugovornika za sve se može naći vremena uz dobru organizaciju. Mogućnosti razonode u Zagrebu su velike, ipak je to glavni grad i svatko može naći za sebe ono što ga zanima, ovisno od osobe do osobe kome je što zanimljivo. Mladima su najzanimljiviji i najdostupniji tulum po studentskim domovima, zatim kino i kazalište zbog skupnih i studentskih popusta.

»Svoj mir nalazim u svojoj sobi u domu uz računalo, filmove, glazbu ili čitajući razne magazine. Najbolje se odmorim kad spavam, zato spavam malo duže kad mogu, pa

sam spreman da izdržim sve što mi jedan ubrzani dan u Zagrebu svakodnevno nosi. Naravno, nigdje nemam takav mir kakav imam kada dođem doma. Potporu roditelja glede studija i smještaja imam, sve dok me financiraju, znači kako su uz mene i da su koliko toliko zadovoljni. Čak što više, po pitanju odabira studija, oni imaju značajnu ulogu u tome, jer su mi oni kao ideju naveli ovaj fakultet i smjer još na početku srednje škole, kada još nisam znao za njega«, prisjeća se Miroslav.

Što se tiče njegove budućnosti, to još ni sam ne zna, sve ovisi koliko će se njegovih želja moći ispuniti, ali se barem nada ispunjenju onih najosnovnijih. Volio bi što prije diplomirati i zaposliti se u struci. Naravno, razmišljao je i o postdiplomskim studijama, ali za početak bit će zadovoljan i sa svojim osnovnim studijama. Uvijek je govorio kako će po svršetku studija doći doma i tu tražiti posao, to se ipak u posljednje vrijeme promijenilo i kaže kako više volio ostati u Zagrebu i tamo naći posao. Po njegovim riječima, uvijek postoji mogućnost osamostaljenja i povratka u Suboticu. U braku se još nikako ne vidi, a to će pitanje prepustiti vremenu.

ROMANSA U LOVU NA KARADŽIĆA

Hrvatski glumci Kristina Krepela i Ljubomir Kerekeš dobili su uloge u hollywoodskom filmu »Praznici u Bosni«, u kojemu Richard Gere lovi haškog optuženika Radovana Karadžića. U Gereovu filmu Kerekeš igra Karadžića, a Kristina Geerovu djevojku. Uloga Foxa, zapravo preslike jednog od najtraženijih zločinaca, Radovana Karadžića, u filmu »Spring Break in Bosnia« za glumca Ljubomira Kerekeša još je jedan izazov u karijeri. »To što se u ulozi prepoznaje i jedan od najtraženijih zločinaca, ne opterećuje me previše«, rekao

je glumac varaždinskog HNK.

Cijela ekipa do polovice studenoga snimat će na domaćim lokacijama i u studijima Jadranfilma, jednog od producenata novog projekta. A ono što su htjele brojne domaće glumice ostvarilo se mladoj Kristini Krepeli. Upravo ona, naime, glumi djevojku u koju se Gere zaljubi, a kako će romansa završiti, zasad je poznato samo njima.

»S Richardom sam snimala samo jedan dan u Sarajevu. Tek u studenome očekuje me zapravo pravi posao i tada ću znati nešto više o svojoj ulozi«, ispričala je 27-godišnja glumica, poznata po ulozi u sapunici »Ljubav u zaleđu«. To joj nije prvo međunarodno isku-

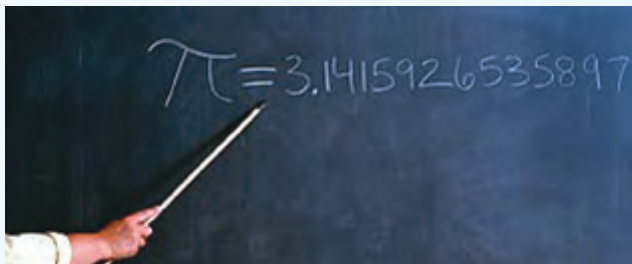
stvo, jer Kristina je već snimala televizijsku seriju »Žena mušketir« s Gerardom Depardieuom.

IZ GLAVE KO IZ PUŠKE

Jedan japanski savjetnik za mentalno zdravlje uspio je napamet izrecitirati matematičku konstantu Pi do njezine 100.000 decimale. Akiri Haraguchiju (60) za taj je pothvat trebalo više od 16 sati, a sve je snimljeno na video kasetu, uključujući njegove petominutne pauze koje je uzimao svakih sat do dva i odlaske u toalet. Video kaseta biti će poslana na verifikaciju upravi Guinnessove knjige rekorda.

Poznat još od antičkih vremena, Pi je broj koji daje omjer opsega kružnice i njezinog promjera. Premda se uobičajeno piše kao 3,14, ne može biti izražen kao konačan broj ili kao rezultat numeričkih operacija. Zaokružen na dvadesetak decimala iznosi 3,1415926535897932384.

Godine 1991. braća Chudnovsky su uz pomoć M-ZERO računala izračunala broj Pi na dvije milijarde dvjesto šezdeset milijuna tristo dvadeset jednu tisuću tristo šezdeset i tri decimale!

IKONA ŽENSTVENOSTI

Monica Belluci (među ostalim i Marija Magdalena iz Mčuvene Pasije) stala je pred objektiv Helmuta Newtona

prije par godina, pokazavši kako ljepota nije u onom »biti mršav«. Ona je odavno ikona ženstvenosti, slavlje oblina za kojima uzdišu mnogi...

OBRIJANE LJEPOTICE

»Vjerujem da će Blanka u novoj sezoni biti još bolja i da je neće pobijediti ni skakačice koje ne skaču čitavu sezonu već briju bradu i brkove, a onda se pojave i napadaju

svjetski rekord«, izjavio je Joško Vlašić, otac hrvatske rekorderke u skakanju u vis Blanke Vlašić.

OTKRIVENA LJUBAV

Kći premijera Ive Sanadera Petra i njezin kolega s druge godine glume Andrej Dojkić, junak »Zabranjene ljubavi«, konačno su priznali svoju vezu. Jesu li ovo ljeto u Dubrovniku uporno lagali ili su u protekla tri mjeseca okončali svoje veze kako bi mogli biti zajedno? Trećeg nema, jer Petra Sanader i Andrej Dojkić zaista su ljubavni par, što su potvrdili pojavivši se skupa prošli vikend na »Noći gutača reklama« u zagrebačkoj Koncertnoj dvorani »Lisinski« i veselo pozirajući Glorijinom fotografu.

BEZ KAZNENIH BODOVA

Poznati glumac i voditelj na »privremenom radu« na RTL-u Boris Mirković strastveni je ljubitelj automobila, a trenutačno vozi mercedes 142. Kako sam kaže, uživa u vožnji i za njega je to jedna od najdražih stvari.

»Našli ste pravog čovjeka. Ja kao da sam ispao iz emisije »Pimp my car« (Ušminkaj mi auto). Imam svoje mehaničare koji su odlični«, objašnjava Boris. Ipak, on nije jedan od neopreznih i nerazumnih vozača. »Nemam ni jedan kazneni bod i ne

dobivam prometne kazne«, pohvalio se, no iskreno priznao da nije savjestan kada je riječ o – parkiranju.

PRONAŠLA ČASNOG I LOJALNOG

»Moj muškarac mora biti častan i lojalan, a istodobno uredan i veseo. To je glavno, sve ostalo je manje važno«, rekla je, dok je još bila slobodna i sama, TV voditeljica Tanja Tušek. No, kako je već gotovo godinu dana u sretnoj vezi, za pretpostaviti je da je 37-godišnja Virovitičanka sve tražene osobine pronašla u svom odabraniku, četiri godine mlađem menadžeru Robertu Lovriću.

MIJENJA AUTA KAO NETKO ČARAPE

Komičar Željko Pervan priznaje da je tijekom »vozačke karijere« promijenio mnogo automobila, a kaže da kao i kod ljudi, i među automobilima postoje ogromne razlike.

»Ma imao sam ih više od stotinu. Valjda mi je to kompenzacija za neke druge stvari u životu« kroz smijeh zaključuje učitelj »Večernje škole« i dodaje kako trenutačno vozi audi A6 3.0 TDI quattro.

STRAST, ALI NE I OVISNOST

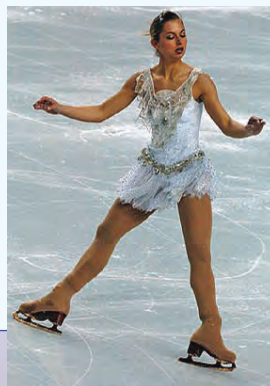
Petar Vlahov je prije mjesec dana kupio novi automobil, alfu romeo 159 2.4 JTD. Taj novinar i poznato lice Nove TV poznati je ljubitelj svijeta oktana, a dosad je vozio nekoliko lime-nih ljubimaca, između ostalih i opel speedster te opel roadster.

»Za mene auto-mobil nije stvar statusnog simbola već strast«, otkriva Vlahov i dodaje kako ga opušta brza i sigurna vožnja. »Volim brze i sportske automobile, a tu sam ljubav razvio kao dijete, pa pretpostavljam

da je ona i danas ostala vezana uz dječjačke sklonosti«, govori Vlahov i objašnjava da nije ovisan o automobilima nego su oni za njega vrsta hobija.

BIVŠI NA LEDU, NOVI U TLEGALT

Zagrebačka klizačica Idora Hegel Zraskinula je šest i pol godina dugu vezu s Lukom Grubišićem, mladim dizajnerom koji gradi karijeru u New Yorku, jer se ljetos na Braču zaljubila u splitskog poduzetnika Jakšu Mrčelu, pa iako ih stalno viđaju zajedno, ona uporno tvrdi da tu osobu ne poznaje, niti ju je ikad susrela

Blagdan hrvatske nacionalne manjine – proslava obilježavanja rođendana bana Josipa Jelačića

Izložba hrvatskih slika iz Srijema u rodnoj kući bana Jelačića

ićića

likara noj ićića

HRVATSKARIJEČ

Program proslave obilježavanja rođendana bana Josipa Jelačića, jednog od četiri blagdana hrvatske nacionalne manjine u Srbiji, počeo je 7. listopada u Petrovaradinu otvorenjem izložbe u rodnoj kući bana Jelačića. Izložbu hrvatskih slikara iz Srijema, koja je postavljena u izložbenom prostoru vinarijuma »Ban«, otvorio je ispred Hrvatskog nacionalnog vijeća predsjednik Izvršnog odbora HNV-a Lazo Vojnić Hajduk.

Obraćajući se posjetiteljima izložbe, Lazo Vojnić Hajduk je istaknuo kako je u predvečerje blagdana Neovisnosti koji se slavi u Republici Hrvatskoj, u prigodi po prvi put u Petrovaradinu službeno i svečano najaviti početak slavlja jednog od blagdana naše hrvatske zajednice.

OTVORENJE PROGRAMA PROSLAVE: »Čast mi je i posebno zadovoljstvo pozdraviti slikare koji su svojim izloženim radovima na ovoj izložbi dali obol našim nastojanjima obilježavanja rođendana bana Josipa Jelačića«, rekao je Lazo Vojnić Hajduk. »Pozdravljam i predstavnike Novinsko-izdavačke ustanove »Hrvatska riječ«, koji će također danas predstaviti svoju nakladničku produkciju

Počeo program proslave obilježavanja rođendana bana Josipa Jelačića

Izložba i promocija

Program proslave blagdana hrvatske zajednice počeo je o
Predstavljena nakladnička djelatnost NIU »Hrvatska riječ« * Suorganizator

u ovoj godini. Držim vrlo opravdanim što je Organizacijski odbor uključio promociju sustavne nakladničke djelatnosti na materinjem jeziku kao kulturni događaj u program proslave našeg hrvatskog blagdana. Od srca i iskreno pozdravljam i vas Petrovaradinke i želim da ovaj događaj ostavi biljeg u vašim srcima i sjećanju kako smo danas otvorili novu stranicu u povijesti borbe naše hrvatske zajednice za očuvanje našeg nacionalnog identiteta. Slavit ćemo naše blagdane svečano i dostojanstveno i na taj način buket cjelokupne zajednice obogatiti i cvijetom kulture, tolerancije i mira. Nastavno ovim mislima otvaram ovu izložbu«.

Predsjednik Organizacijskog odbora za proslavu rođendana bana Josipa Jelačića, Vladimir Bošnjak zahvalio se hrvatskim

slikarima iz Srijema Kristijanu Sekuliću, Ireni Paličko, Draganu Rumenčiću, Stjepanu Albotu i Marini Albot na sudjelovanju na ovoj skupnoj izložbi, dok je predsjednik Općine Petrovaradin Petar Mudri, pozdravljajući nazočne, izrazio uvjerenje da će se inicijativa za uređenje rodne kuće bana Jelačića u Hrvatski dom uspješno realizirati.

PROMOCIJA NAKLADNIČKE DJELATNOSTI: U nastavku programa uslijedilo je predstavljanje nakladničke djelatnosti NIU »Hrvatska riječ«. Na početku promocije, direktor NIU »Hrvatska riječ« Zvonimir Perušić rekao je kako je ova novinsko-izdavačka ustanova osnovana prije četiri godine, a najpoznatiji proizvod ustanove je tjednik »Hrvatska riječ«, jedini na hrvatskom jeziku u Srbiji, a koji je sa

ića, blagdana hrvatske nacionalne manjine u Republici Srbiji

na početku proslave

otvorenjem skupne izložbe hrvatskih slikara iz Srijema *
i proslave su HKPD »Jelačić« iz Petrovaradina i Hrvatsko nacionalno vijeće

190 do sada objavljenih brojeva jedan od najstalnijih projekata u povijesti hrvatske nacionalne zajednice.

»Naša novinsko-izdavačka ustanova, uz tjednik, objavljuje još i dječji list 'Hrcko', producira emisiju 'TV tjednik' na programu regionalne YU ECO televizije, od prije par mjeseci izdaje u suradnji s Maticom hrvatskom Subotica časopis za književnost, umjetnost i znanost 'Klasje naših ravni', a koncem prošle godine pokrenuli smo i ustrojili nakladničku djelatnost na hrvatskom jeziku«, rekao je Zvonimir Perušić, ukratko predstavljajući rad ove novinsko-izdavačke ustanove.

Urednik nakladničke djelatnosti NIU »Hrvatska riječ« Milovan Miković predstavio je kratkim osvrtom knjige koje su do sada objavljene: *Vojislava Sekelja*

»U izmučenim riječima«, *Dražena Prčića* »Wild card«, *Petka Vojnića Purčara* »Kult kornjače«, *Jasne Melvinger* »Vaga s anđelima«, *Milivoja Prčića* »I nakon desetljeća«, *Balinta Vujkova* »Krilati momak«, koje je objavljeno u zajedničkoj nakladi s Maticom hrvatskom Subotica, *Laze Vojnić Hajduka*, *Andrije Kopilovića* i *Alojzija Stantića* »Dužijanca« i *Vladimira Bošnjaka* »Vražje stoljeće«, kao i časopis »Klasje naših ravni«, te je pozvao na suradnju sve one koji pišu.

Tekstualne segmente iz svojih proznih djela čitali su Petko Vojnić Purčar i Vladimir Bošnjak, a svoje stihove čitala je Jasna Melvinger, nakon čega je najavila sljedeće izdanje u nakladi NIU »Hrvatska riječ«.

»Redaktura tri do sada neobjavljene

Nastavak proslave

Program proslave se nastavlja 15. listopada kada će se u petrovaradinskoj crkvi sv. Jurja održati svečana biskupska misa s početkom u 18 sati, a za 19,30 sati zakazana je svečana akademija u dvorani Doma sindikata u Novom Sadu. Na dan rođenja bana Jelačića, 16. listopada, ovaj blagdan hrvatske zajednice obilježiti će se i u Subotici koncertom umjetničke glazbe s početkom u 18 sati.

drame *Ilije Okrugića*, koju radim je pri završetku i one će ubrzo biti objavljene. U knjizi će biti objavljene Okrugićeve drame 'Miroslava', napisane 1853., 'Varadinka Mara' napisane 1887., i 'Petar Dojčin varadinski ban' napisane 1891. godine. Djelo Ilije Okrugića nije dovoljno poznato čak ni među povjesničarima hrvatske književnosti, a ovo će izdanje omogućiti i širem krugu čitatelja da se upoznaju s djelom Okrugića«, rekla je Jasna Melvinger.

Z. Sarić

Predstavljanje nakladničke djelatnosti »Hrvatske riječi« Vladimir Bošnjak, Zvonimir Perušić, Milovan Miković, Petko Vojnić Purčar i Jasna Melvinger

U Subotici održani, peti po redu, Dani Balinta Vujkova

Trodnevni susret u znaku hrvatske knjige i riječi

Ovogodišnju manifestaciju otvorila su djeca predstavivši se izvedbom dramatiziranih narodnih pripovjedaka i bajki koje je sakupio Balint Vujkov * Na stručno-znanstvenom skupu sudjelovali izlagači iz Hrvatske, Mađarske, Austrije i Vojvodine * Predstavljeno hrvatsko nakladništvo u Vojvodini u proteklih godinu dana

Peti po redu Dani Balinta Vujkova - dani hrvatske knjige i riječi, započeli su u četvrtak, 5. listopada u Dječjem kazalištu u Subotici. Ovogodišnju manifestaciju, obogaćenu još jednim danom, čast da otvore imala su djeca koja pohađaju nastavu na hrvatskom jeziku i slušaju predmet hrvatski jezik s elementnima nacionalne kulture. Na smotri pod nazivom »Narodna književnost u školi«, ona su se predstavila dramatizacijama narodnih pripovjedaka i bajki koje je sakupio *Balint Vujkov*.

Na početku programa ispred Organizacijskog odbora nazočne je pozdravila predsjednica i ravnateljica Hrvatske čitaonice u Subotici *Katarina Čeliković*. Ispred grada Subotice, djecu, učiteljice, odgojiteljice i roditelje pozdravio je potpredsjednik općine Subotica *Petar Kuntić*. **SUDIONICI PROGRAMA:** Na programu su se našle pripovijetke i bajke Balinta

Vujkova, a djeca su uživala nastupajući u originalnim kostimima i na pravim kazališnim »daskama«. Program su otvorila djeca iz OŠ »Matija Gubec« iz Tavankuta, koju su za ovaj nastup pripremile učiteljica *Marica Skenderović* i ravnateljica škole *Stanislava Stantić Prčić*. Nakon njih predstavili su se učenici OŠ »Vladimir Nazor« iz Đurđina koje je pripremila nastavnica *Biljana Horvat*. Djecu iz OŠ »Ivan Milutinović« iz Subotice pripremila je učiteljica *Zorica Čakić*. Osnovna škola »Ivan

Milutinović« ima svoj ogranak u Maloj Bosni, pa su se na ovoj manifestaciji predstavila i djeca iz Male Bosne. Iz OŠ »Sveti Sava« iz Aleksandrova, iz Subotice predstavila su se djeca drugog i trećeg razreda, a njih je pripremila učiteljica *Nataša Pastva*. Učenici petog razreda OŠ »Matko Vuković« su također nastupili na ovoj smotri koje je pripremila profesorica hrvatskoj jezika i književnosti *Miranda*

Balint Vujkov zaživio i u školama: učenici OŠ »Vladimir Nazor« iz Đurđina izvedu dramatizaciju jedne od njegovih pripovijedaka

Stručno - znanstveni skup počeo je predstavljanjem Zbornika radova sa prijašnje četiri manifestacije Dana Balinta Vujkova

Glavaš-Kul, dok je djecu iz trećeg razreda pripremila učiteljica *Ljubica Ramović*. Na kraju programa su se predstavila djeca iz vrtića »Marija Petković«, skupa sa svojim odgajateljicama *Dajanom Šimić* i *Marinom Piuković*.

ANIMIRANI FILM: Kao iznenađenje za djecu, na ovoj manifestaciji je premijerno prikazan i animirani film »Čukundidino zrno ora« u režiji *Rajka Ljubića*, dok je producentica *Katarina Čeliković*. Autorica crteža za film je *Cilika Dulić*, animaciju su uradili *Igor Temunović* i *Danijela Mamužić*, a glasove posudili *Franjo Vujkov*, *Lazo Jaramazović*, *Ankica Pešut*, *Ladislav Suknović*, *Nevena Mlinko*, *Stipan Bašić-Škaraba*, *Dejan Kovač*, *Ivan Jaramazović*, *Bela Franciškić*, *Alojzije Stantić* i *Pajo Durašević*.

Doista interesantan program mnogima će ostati u lijepom sjećanju, a organizatorima će poslužiti kao poticaj da i sljedeće godine, kao i ove, Dani traju dan duže, te da ih otvore djeca s prikazima djela koje je Balint Vujkov upravo za njih priredio.

PREDSTAVLJANJE ZBORNIKA: Dani Balinta Vujkova nastavljani su u petak 6. listopada, stručno-znanstvenim skupom u čitaonici Gradske knjižnice. Skup je počeo predstavljanjem netom objavljenog »Zbornika radova« s prijašnje četiri manifestacije, o kome su govorili jezikoslovka *dr. sc. Sanja Vulić* iz Zagreba, novinar iz Subotice *Zlatko Romić* i ravnateljica Hrvatske čitaonice *Katarina Čeliković*.

Radni dio skupa započeo je izlaganjem o zastupljenost Balinta Vujkova u subotičkoj Grdskoj knjižnici, o čemu je govorio djelatnik Zavičajnog odjela ove knjižnice *Mile Tasić*. O »Vukovoj nagradi« koju je 1971. Balintu Vujkovu dodijelila Kulturno-prosvjetna zajednica Srbije, govorio je autor prijedloga ove nagrade, književni kritičar *dr. Draško Redep* iz Novog Sada.

U okviru ovog dijela skupa svoje radove predstavila su i dvojica sudionika iz inozemstva: o jezičnoj situaciji i problematici gradišćanskih Hrvata govorio je urednik

Igrokaz na multimedijalnoj večeri:
članovi dramske sekcije
HKUD »Vladimir Nazor« i Sombora

»Panonskog ljetopisa« *Robert Hajszan* iz Pinkovca u Austriji, dok se temom »Sveti Mihovil u pučkoj tradiciji Hrvata u Mađarskoj« u svome izlaganju bavio *Đuro Franković* iz Pečuha.

MULTIMEDIJALNA VEČER: Program Dana nastavljen je istoga dana navečer, kada je u Velikoj vijećnici subotičke Gradske kuće priređena multimedijalna večer. Otvarajući večer organizatorica *Katarina Čeliković* je istaknula kako Dani

Balinta Vujkova traju tijekom cijele godine, kada se pripremaju slikovnice, animirani filmovi ili pak zbornik, kao što je to slučaj ove godine. »Dani Balinta Vujkova su ušli i u škole, Dani Balinta Vujkova i sam Balint Vujkov žive među svima nama i među djecom«, naglasila je ona.

Hrvatsko izdavaštvo u Vojvodini u razdoblju od proteklih Dana, predstavio je dr. Slaven Bačić. Govoreći o ovoj temi on je, među ostalim, naveo kako se brojnošću

Neiscrpnja riznica

»Vujkovljeve rukopise važno je i ubuduće objavljivati, a ono što je već objavljeno istraživati i onda činiti usporedbe s cjelokupnom književnom i jezičnom baštinom cijeloga hrvatskoga korpusa i u matičnoj domovini i u dijaspori, kako bi se vidjelo gdje su ti zajednički hrvatski temelji bilo u etnografiji, bilo u dijalektima, bilo u razvoju književnoga jezika. Jednostavno, Balint Vujkov je neiscrpnja riznica koja mora naći svoje mjesto i u školama, naravno i u Vojvodini, a po mome mišljenju i u Hrvatskoj, na čemu ću osobno poraditi«, rekla je u izjavi za HR dr. Sanja Vulić, naglasivši kako su ovogodišnji Dani Balinta Vujkova potvrdili ono što je već i ranije započeto - da Subotica bude središte u kome će se okupljati hrvatske manjine s panonskoga prostora.

objavljenih djela u proteklom razdoblju izdava NIU »Hrvatska riječ«, ali i da su unatoč tome i drugi nakladnici unutar zajednice uspjeli opstati.

U dijelu večeri namijenjenom dramatizacijama pripovjedaka i bajki koje je Vujkov sakupio, posjetitelji su mogli vidjeti nastup dramskih skupina KPZH »Šokadija« iz Sonte i HKUD »Vladimir Nazor«, na što se nadovezalo i izvođenje jedne od

njima u književnosti vojvođanskih Hrvata »nedostaje kritičarski duh«, koji je potreban za književno-čitateljsku sredinu, koja prema njegovim riječima nastaje tek onda »kada je moguće birati.«

Sljedeći izlagač, pravnik *Naco Zelić* iz Zagreba, govorio je o sadržaju i kratkom trajanju časopisa »Njiva« (čiji je jedini broj izašao u siječnju 1947. godine), kao i o šapirografskom izdanju »Parlog« u

prof. *Đuro Vidmarović*, ispred nakladnika Pučkog otvorenog učilišta iz Zagreba *Anita Šikić* i *Zoran Vlašić*, te *Vladimir Ilić* iz Zrenjanina i dr. *Slaven Bačić* iz Subotice.

»Knjiga je poticajna jer je autor na stručnoj razini uspio sublimirati složenu tematiku«, rekao je, među ostalim, dr. *Vidmarović*, dodajući kako je univerzalna za sve nacionalne manjine, te kao takva potrebna i ovdje u Vojvodini, ali i u Hrvatskoj.

Ž. Vukov i D. Bašić Palković

Zaključci pete manifestacije

Organizacijski odbor Dana Balinta Vujkova očekuje od Hrvatskog nacionalnog vijeća, napose od njegovih odjela za kulturu i obrazovanje, da se ubuduće više i konkretnije uključe u ovu manifestaciju kako bi se zajedničkim snagama ostvario temeljni cilj: afirmacija najvećeg sakupljača narodnih pripovjedaka i bajki među Hrvatima i dostojna valorizacija njegova djela među suvremenim čitateljstvom, napose među djecom i mladima, jedan je od temeljnih zaključaka upravo završenih petih Dana Balinta Vujkova.

Sudionici manifestacije uputili su također poziv i Književnoj zajednici Subotice da se ubuduće aktivnije uključi u organizaciju i rad Dana Balinta Vujkova, te ponovili poziv lokalnoj samoupravi da se promijeni lokacija sadašnjeg naziva ulice Balinta Vujkova na za to prikladnije mjesto, s obzirom da je riječ o jednom od tri najveća književna imena Subotice i jedinom gradskom nositelju »Vukove nagrade« koja mu je dodijeljena prije 35 godina.

Među značajnijim zaključcima treba spomenuti i prijedlog Organizacijskog odbora Hrvatskom nacionalnom vijeću da se u odabir nastavnog programa bajki i pripovjedaka Balinta Vujkova na svim narječjima i govorima vojvođanskih Hrvata uključe stručnjaci iz područja književnosti, jezikoslovlja i pedagogije, te zahtjev za kontinuiranim objavljivanjem do sada neobjavljene rukopisne zaostavštine Balinta Vujkova.

U drugom dijelu skupa govorili su domaći i sudionici iz Hrvatske

narodnih pjesama groktalica u obnovljenoj verziji, koju je skladala *Nela Skenderović*, a izveli *Jovana Kosanović* i *Ivan Ivković Ivandekić*. Također, za ovu prigodu priređena je i izložba ilustracija iz slikovnice »Razlinkavi zec«, o kojima je govorila povjesničarka umjetnosti *Olga Šram*, dok je na koncu večeri prikazan animirani film »Čukundindino zrno ora«.

NASTAVAK SKUPA: Znanstveni skup nastavljen je u subotu, u plavoj vijećnici Gradske kuće izlaganjem mr. *Petra Vukovića* iz Zagreba na temu »Bunjevački jezik – korijeni, varijeteti, perspektive«. O nakladničkoj djelatnosti NIU »Hrvatska riječ«, s posebnim osvrtom na zbirku »Krilati momak« Balinta Vujkova i roman »Svršetak vražjeg stoljeća« *Vladimira Bošnjaka*, govorila je dr. *Sanja Vulić*, dok je u svom drugom izlaganju na ovogodišnjem skupu, ovoga puta na temu »O svjedočanstvu o posljednjim trenucima patrijarhalnog načina života i uloge Balinta Vujkova u njemu« dr. *Draško Ređep*, među ostalim, naveo kako u suvremenim zbiva-

kome se na kritički duhovit način reagiralo na tekstove u »Njivi«, a samim time i na tadašnju situaciju u hrvatskoj zajednici.

Posljednji dio stručno-znanstvenog skupa obilježili su sudionici iz Subotice: *Tomislav Žigmanov* govorio je o nepostojanju temeljnih institucionalnih pretpostavki za razvoj hrvatske književnosti u Vojvodini, dok se književnik *Vojislav Sekelj* na primjeru vlastite zbirke poezije »Rič fali«, osvrnuo na nastavljanje Vujkovljeva djela u suvremenoj dijalektalnoj književnosti. Skup je okončan izlaganjima *Zlatka Romića* o sintaksičkoj stilistici u »Bunjevačkim narodnim pripovitkama« Balinta Vujkova, te *Katarine Čeliković* o zastupljenosti djela Balinta Vujkova u knjižnicama izvan Subotice.

PREDSTAVLJANJE KNJIGE: Ovogodišnji Dani Balinta Vujkova završeni su predstavljanjem knjige *Tomislava Žigmanova* »Hrvati u Vojvodini danas – traganje za identitetom«, koja je održana u čitaonici Gradske knjižnice. O ovoj knjizi govorili su recenzenti dr. *Srećko Lipovčan*,

Proslava blagdana sv. Terezije Avilske u subotičkoj katedrali

Blagdan zaštitnice svoje župe i zaštitnice grada Subotice sv. Terezije Avilske vjernici katedralne župe i grada, svečano će proslaviti u nedjelju 15. listopada, dvojezičnom svetom misom, s početkom u 18 sati. Tom prigodom nastupit će komorni zborovi »Pro musica« i »Collegium musicum catholicum« iz Subotice i Komorni zbor segedinske stolne crkve, koji

će skupa s Katedralnim komornim orkestrom »Sveta Terezija« izvesti *Mozartovu* Krunidbenu misu. Kao solisti nastupit će profesori Muzičke akademije iz Graza. Dan ranije, u subotu 14. listopada, dvojezičnom misom u 18 sati bit će proslavljena obljetnica posvete subotičke katedrale. U okviru mise nastupit će Katedralni komorni orkestar »Sveta Terezija« i solisti - profesori Muzičke akademije iz Graza - koji će izvesti djela *Heinricha Schütza*, *Johanna Hermanna Scheinai* *Samuela Scheida*.

Gost dirigent na dvodnevnoj proslavi je prof. Art.m. *Josef Doeller*, također profesor na Muzičkoj akademiji i dirigent zbora Katedrale u Grazu.

Ponovno izvođenje »Carmine Burane« u Subotici

Nakon velikog uspjeha i velikog zanimanja sugrađana, u ponedjeljak 16. listopada, u subotičkoj Dvorani sportova ponovno će biti izvedena gigantska kompozicija *Carla Orffa* »Carmina Burana«.

Kompoziciju pisanu za veliki simfonijski orkestar, veliki mješoviti zbor, veliki aparat udaraljki i soliste, izvest će sadašnji i bivši učenici profesorice *Elvire Huszár*, ovogodišnje dobitnice priznanja »Pro urbe«. U nastupu će sudjelovati zbor Muzičke škole, komorni zbor »Collegium Musicum Catholicum« i zbor Učiteljskog fakulteta, dok će kao solisti nastupiti sopranistica iz Segedina *Helga Nanasii* bariton iz Budimpešte *Tivadar Kiss*. Koncertom će ravnati docent magistra *Elvira Huszár*.

Karte za ovaj koncert mogu se kupiti u Galeriji pod Tornjem. Početak koncerta je u 19 sati i 30 minuta.

Četvrti susreti KUD-ova koji nose naziv »Matija Gubec« u Tavankutu

Četvrti susreti KUD-ova koji nose naziv Matija Gubec održat će se u Tavankutu, u subotu, 14. listopada, čime ideja potekla prije četiri godine po prvi puta prelazi granice Republike Hrvatske.

Susret predstavnika gostujućih udruga s predstavnicima lokalne samouprave i medijima bit će upriličen u 17 sati u konferencijskoj dvorani u Tavankutu, a potom u 19 sati započinje svečani program u Domu kulture.

Na ovogodišnjem susretu, pokraj domaćeg HKPD »Matija Gubec«, planirano je sudjelovanje još osam društava s istim nazivom, i to iz Slavenskog Kobaša, Gornje Stubice, Donjeg Miholjca, Ilače, Sotina Zagreba, Rume i Bakovića kraj Fojnice (BiH).

Također, u okviru ove manifestacije posjetitelji će u Galerijском prostoru biti u prilici vidjeti radove nastale na prošlogodišnjoj i ovogodišnjoj Koloniji slamarki.

Susreti se i ove godine održavaju pod pokroviteljstvom Ministarstva kulture Republike Hrvatske, kao manifestacija od velikog kulturnog značaja.

Predstavljanje »Rječnika govora bačkih Hrvata« u Subotici

U organizaciji Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje iz Zagreba i Katoličkog instituta za kulturu, povijest i duhovnost »Ivan Antunović«, večeras, u petak 13. listopada, u Velikoj vijećnici Gradske kuće bit će predstavljen »Rječnik govora bačkih Hrvata« autora akademika *Ante Sekulića*. Tom prigodom o djelu će govoriti dr. *Andrija Kopilović*, *Dunja Brozović Rončević*, *Marko Samardžija*, *Marija Znika*, kao i sam autor. Početak je u 18 i 30 sati.

Zavitni dan u Bačkom Monoštoru

Ovogodišnje svečano obilježavanje Zavitnog dana Bačkog Monoštora, počinje danas, u petak 13. listopada, kada će u u crkvi svetih Petra i Pavla biti služena sveta misa koju će predvoditi *msgr. Stjepan Beretić*.

Sutra, u subotu 14. listopada, obilježavanje Zavitnog dana se nastavlja koncertom u sportskoj dvorani OŠ »22. oktobar«, na kome će sudjelovati folklorne skupine, a nastupit će i tamburaški ansambl »Dike« iz Vinkovaca. Početak koncerta je u 18 sati, a ulaz je slobodan.

Put do kraja mračnoga tunela

Književnost, politika i sloboda

Kad gruvaju topovi – muze šute. Ima u tome puno istine. I pisac je samo građanin. I smrtan. Samo su velika djela njegova besmrtna. Ali to otkriva tek budućnost

Piše: Petko Vojnić Purčar

Već u svojoj dvadesetoj ili dvadeset i drugoj godini znao sam da me zanimaju jedino književnost i film koji je tada bio u punom zamahu s takozvanim novim francuskim valom. I naravno mladenačke ljubavi i teret studiranja komparativne književnosti u Beogradu. Nitko u mojoj bližjoj okolini nije se bavio dnevnim politikom, ali su se intenzivno bavili pravom, različitim obrtima, zemljoradnjom, komercijalom i trgovinom. Tako sam kao dječak upoznao i miljee Beograda, Budimpešte i Beča, a Suboticu od samog centra grada do predgrađa i okolnih salaša i biser-nog, panonskog jezera Palića.

Dok bijah student u Beogradu nazočio sam velikom broju državnika iz nesvrstanih zemalja kojima cilj i želja bijahu da se oslobode kolonijalizma i da budu samostalni i politički slobodni. Kao što znate taj cilj su uglavnom i ostvarili u toku narednih dvadesetak godina – 1960. do 1980. godine. To se u povijesti svijeta i zove Titovo vrijeme, uza sve poštovanje gospodi *Naseru*, *Nehruu*, kralju *Hasanu Drugom* i drugim državicima koji su sudjelovali u tom velikom svjetskom pothvatu. To se zove i danas Treći put. Ili put političke slobode i ravnopravnosti. Ideja doista dobra, svjetska i ostvarena.

NESPORAZUMI I ZABRANE: Kao građanin takve Jugoslavije, nesvrstane i samostalne, imao sam privilegij putovati bez viza i na istok i na zapad i na sjever i na jug. Kao pisac nisam bio bez većih i manjih problema i stalno sam imao nesporazume i zabrane od strane komunističke cenzure; zabranjena mi je kazališna predstava "Dolaziš opet Adame" u Subotici, nastojali su mi poništiti "NIN"-ovu nagradu za roman tvrdeći da nisam dovoljno politički osviješten, iako tu nije riječ o politici već o prozi i to dosta eksperimentalnoj i čitatelji kažu dosta teškoj za čitanje, ali to bijaše moj, i ne samo moj, danak jednopartijskoj vlasti.

Nakon komunista u bivšoj Jugoslaviji dolaze na vlast uglavnom nacionalisti i nacional socijalisti, a demokratske i liberalne stranke europske provenijencije

igraju samo epizodiste na javnoj i političkoj sceni. I dok su, primjerice, Mađarska, Slovačka i Rumunjska utirale putove prema europskim integracijama strahujući od tranzicijskih poteškoća i problema, srpska i srbijanska politička elita manipulira voj-

će dugo, dugo ostati na dušama stanovnika koji su to sve proživjeli.

Kad gruvaju topovi – muze šute. Ima u tome puno istine. I pisac je samo građanin. I smrtan. Samo su velika djela njegova besmrtna. Ali to otkriva tek budućnost.

Neki od pisaca koji 1991. godine nisu potpisali peticiju protiv bombardiranja Dubrovnika danas se, pretpostavljam, stide

skom i manjinskim stanovništvom svojih sunarodnjaka u pojedinim republikama i pokrajini Kosovo da bi ratovima mijenjali granice. Ne shvaćajući da zato nemaju ni dovoljno vojne snage, ni financijske moći, ni saveznike ne samo u Europi nego ni u svijetu. Višenacionalnu i nesvrstanu Jugoslaviju svijet još uvijek doživljava kao zemlju lidera tako zvanog Trećega svijeta. Ideja o mijenjanju granica doživljava totalni krah kada Beograd ulazi u otvoreni sukob s NATO paktom. Počinjeni su i ratni zločini koje europski kontinent nije vidio posljednjih šezdeset godina. Glavni akteri, istina ne još svi, nalaze se u Haagu i dosta njih je osuđeno na teške i dugotrajne zatvorske kazne. Ali traume od rata još

POTPISIVANJE PETICIJE: Na Trgu slobode u Novom Sadu 1991. godine potpisivala se peticija da se Dubrovnik u Hrvatskoj ne bombardira. Premda su mediji tvrdili da se ne bombardira već da ustaše u gradu pod Srđom pale stare auto gume i da zato ima dima i vatre! Mnogi su u to vjerovali i nisu htjeli potpisati djevojkama s peticijom da se zaustavi bombardiranje. Ja sam potpisao. Neki od pisaca koji tada nisu potpisali danas se, pretpostavljam, stide.

Ako se ne stide, onda je to veliki problem. Ne samo moralni. Ne samo dnevno politički.

Tih godina skinuta je i višejezična ploča Društva književnika Vojvodine i stavljena samo ćirilica na jezikom većinskog naroda.

Ponovno postavljena bakrena ploča Društva književnika Vojvodine sa šest standardnih i književnih jezika i francuskim jezikom na kraju

Trebalo je deset godina da vratimo višeznačnu ploču Društva književnika i književnih prevoditelja Vojvodine i francuski naziv asocijacije koji su također izbacili.

Moram na ovom skupu spomenuti moje kolegice i kolege koji su, uključujući i mene, ponovno postavili bakrenu ploču s šest standardnih i književnih jezika i francuskim jezikom na kraju: *Boška Ivkova, Vujicu Rešina Tucića, Milicu Mičić Dimovsku, Aleksandra Tišmu i Slavka Almažana*. Opominjuće zvuče riječi pokojnog Tišme: »Samo da uskoro ne moramo opet da se borimo da se vrati višeznačnost na ove prostore! Ne ponovilo se!«

VRIJEME RATOVA: U vrijeme ratova devedesetih godina dvadesetoga stoljeća kada već bijah napunio pedesetu godinu života i trideset godina književnog stvaralaštva možda bi mi bilo lakše da sam mogao slušati klasičnu glazbu i ne misliti na ono što se događalo oko mene i oko nas. Očigledno nisam toliko muzikalan tip da bih mogao uroniti samo u glazbu ili muziku da upotrijebim tu internacionalnu riječ, ali sam mogao intenzivno slikati i koliko toliko pisati i brinuti se za bolećive i stare roditelje koji su u tim godinama i umirali prteći na leđima makar i skromna iskustva Prvoga i Drugoga svjetskog rata. I sada još i ovaj, kako sam ga nazvao u jednoj svojoj noveli, Treći svjetski rat ili Rat s NATO paktom. Ali kako nisam mogao opisivati samo goli rat, da tako kažem, opisivao sam i ratne muke svoga junaka, zapravo muke jednog gospodina od četrdeset godina koji se još nije oženio i zbog toga je strašno frustriran.

Mostovi između Petrovaradina i Novog Sada su porušeni, a on putuje Dunavom skelom i ne misli o tome da će ga neka raketa pogoditi u glavu, ta rat je pobogu, već intenzivno razmišlja i analizira zašto ga je posljednja ljubav ostavila i zaputila se u Kanadu kod majke i brata koji su se tamo

Друштво књижевника Војводине Društvo književnika Vojvodine Vajdasági írók egyesülete Spolok Spisovatel'ov Vojvodiny Asociația Scriitorilor din Voivodina Друштво писателъох Войводини Association des écrivains de Voivodine

još ranije zaposlili. Gdje je pogriješio? Je li možda i on kriv za taj prokleti rat, za te ratove konačno, za koje su, uostalom, tako nonšalantno državni mediji govorili da ni nismo bili u njima! Odakle onda toliko mrtvih u tih deset godina? Odakle?

DRUŠTVO KNJIŽEVNIKA: Na kraju mračnog tunela i jedne sulude politike od koje imaju koristi samo pojedini političa-

ri i zaludeni podanici koji im vjeruju kao da su slijepi pored očiju, konstituirali smo Društvo književnika Vojvodine na pravi i demokratski način. Pokrenuli smo jedan europski i svjetski časopis pri Društvu s nazivom »Zlatna greda« u kojemu se objavljuju tekstovi manje-više svih relevantnih pisaca iz Vojvodine, zatim tekstovi iz suvremenih književnosti Engleske, Mađarske, Francuske, Rusije, Amerike, Kenije, Japana, teorijske studije o tome kuda ide današnja literatura, kao i kronologija književnih događaja i izložbi koje se organiziraju u okviru Kluba DKV-a.

Rado čitam »Hid«, »Luminu«, »Polja«, »Letopis Matice srpske«, »Novy život«, »Zlatnu gredu«, ali i »Klasje naših ravni« koje je počelo izlaziti još davne 1935. godine u Subotici i sada se konstituira kao relevantan časopis na hrvatskome jeziku s ciljem da se u prijevodima prate dobri tekstovi iz mađarske književnosti, francuske, engleske, kao i panoramski pregledi autora iz Srbije, Vojvodine i Hrvatske. Snažno je zaživjela i edicija »Hrvatske riječi« s zbirkama pjesama *Jasne Melvinger* i *Vojislava Sekelja*, proznim ostvarenjima *Milivoja* i *Dražena Prčića*, kao i moje malenkosti, a nisu zaboravljeni ni klasici književnosti kao što je *Balint Vujkov*. To su sve dobri kulturni i književni programi i vjerujem da će oni i mene, i ne samo mene, ponovno okrijepiti i osposobiti da ponovno gledam sa optimizmom u budućnost. Budućnost dobre literature, prije svega.

Obnovljen, danas relevantan časopis na hrvatskome jeziku: posljednji broj »Klasja naših ravni«

Tekst pročitao na ovogodišnjoj Književnoj koloniji u Kanjiži

Povodom proslave blagdana sv. Terezije Avilske, zaštitnice grada Subotice i subotičke katedrale

Crkvena naučiteljica

*Terezija se rodila 28. ožujka 1515. godine u Avili * Nju je u samostan odvela želja za spasenjem duše *
Zato je u borbi za Krista i Crkvu osnivala samostane u kojima će njezine sestre moliti
i na taj način za kraljevstvo se Božje boriti*

Život prve žene naučiteljice Crkve mogli bismo nazvati duhovnim iskustvom jedne ljubavi, jer je taj život bio mistika kao susret s Bogom. Njezin mistični odgovor Božjemu pozivu vodi neposredno u veoma bujan nutarnji život, te u apostolat.

Terezija se rodila 28. ožujka 1515. godine u Avili, glavnom gradu istoimene pokrajine u Staroj Kastiliji. Roditelji su joj bili *Don Alonso Sánchez de Cepeda* i *Doña Beatriz de Ahumada*, a osim nje imali su još jedanaestero djece. Od triju djevojčica dvije su se kasnije udale, a Terezija se odlučila za redovnički poziv.

ŽELJA ZA SPASENJEM DUŠE: Kad je Terezija odlučila stupiti u Karmelićanski samostan od Utjelovljenja u Avili, bilo je to iznenađenje i za nju samu i za sve one koji su je poznavali. Nju je u samostan vodila želja za spasenjem vlastite duše. Stupanje u samostan, za nju je bilo veoma bolno i teško, predstavljajući dramatično iskustvo. Ona sama o tome svjedoči: »Jedva mogu vjerovati da će moja bol i u smrti biti veća od one što sam je osjećala kad sam napuštala roditeljsku kuću. Činilo mi se kao da se u meni odvajava svaka pojedina kost«. Da nije to sama napisala, jedva

Sv. Terezija Avilska

bismo takvo što mogli pomisliti o jednoj, u povijesti Crkve, izuzetnoj redovnici.

U prvoj godini redovništva nastojala je živjeti do savršenosti, tako odlučno da se živčano i tjelesno brzo razboljela. Pala je u stanje sveopće anemije, a zatim je kroz četiri dana bila posve ukočena. Svima je izgledalo da će umrijeti i već su sve pripremili za njezin sprovod. No, ona se najednput probudila iz svoga mrtvila i ukočenosti, te je sama otklonila posvećeni vosak, kojim su joj po tadašnjem običaju bili već zalili očne kapke. Neki misle, da se treba zahvaliti brizi i slutnji Don Alonsa, jer se opirao pogrebu svoje kćeri. Svetica sama misli da tu milost ima zahvaliti zagovoru sv. Josipa koga je počela još više štovati i njegove pobožnost neumorno širiti.

Nakon toga iskustva Terezija nije odmah postala svetica. Daleko od toga, ona je čak 18 godina provela u osrednjosti. Opisujući život u samostanu tih godina, Terezija pokazuje sve njegove slabosti, sjene i nedostatke. To je i nju strahovito razočaralo, a u duši je sve jasnije i življe osjećala zov da se iz svega toga izdigne.

OBNOVA KARMELE: Kada joj je bilo četrdeset godina, u jednom je svom vide-

nju ugledala mjesto u paklu, koje joj je pripravljeno, ako ne krene drugim, boljim i savršenijim putem. Tada se energično odlučila za reformu Karmela. Od časa kada je jasno vidjela da je Bog više ne želi gledati »u razgovoru s ljudima, već s anđelima« i kad je svoje srce s njegovim velikim mogućnostima »nastojala uskladi- ti« sa Srcem Kristovim, do tada prosječna karmelićanka, postala je jakom ženom, velikom redovnicom, koja je nastojala svoj život proživljavati u duhu Evanđelja. U tome je bila sva obnova Karmela, obnova koja je išla polako, uz mnoge poteškoće, ali koja je posve preobrazila redovnički život. Rodio se novi, idealni Karmel, (bosonoge karmelićanke), dostojne kćeri velike majke Terezije od Isusa.

Radi obnove Karmela Terezija je krstarila cijelom Španjolskom, ne obraćajući pažnju na poteškoće i zapreke koje bi je zaustavila na tom svetom putu. Iz tog su života kao najzreliji plodovi onoga razdoblja nastala njezina pisana djela. U svojim molitvama i mističnim zanosima, nosila je sve brige i tjeskobe svoga naroda. Iako je bila na vrhuncima mistike, nije bila daleko od svega onoga što se u tadašnjoj Crkvi i u svijetu događalo. Terezija je znala i vjerovala da je odlučujuće oružje jedino molitva, jer iz nje i druga sredstva dobivaju svoju jakost. Zato je u borbi za Krista i Crkvu osnivala samostane u kojima će njezine sestre moliti i na taj se način za kraljevstvo Božje boriti. Povijest joj je dala pravo, jer je ona postala jednom od vrhunskih ličnosti katoličke obnove XVI. stoljeća, s utjecajem koji traje još i danas. Terezija je izdahnula 14. listopada 1582. godine, no dan poslije njezine smrti bio je već 15. listopada, jer je upravo tada stupila na snagu reforma kalendara – ispravak staroga Julijanskoga kalendara, te se vrijeme uskladilo s objektivnom stvarnošću prema kojoj se mjeri. Ima u tome mnogo znakovitosti, jer je Terezija Avilska svojom obnovom Karmela općenito pomogla pomaku redovničkoga života.

Priredila: Željka Vukov

Vrijednosti prijednoga puta

Lanac

Piše: vlač. dr. Andrija Kopilović

Zašto se oni, koji možda ne misle kao mi, moraju biti nasilno odstranjeni iz lanca i bačeni na smetlište? Jasno, prethodno slijedi »šuma optužbi« da bi se izmislio razlog nečijeg odstranjivanja. Zašto se i u tom slučaju ne bi moglo korektno na prvom mjestu priznati sve ono što je bilo dobro, zahvaliti za sve učinjeno i onda časno smjestiti te osobe, ne na »smetlište« nego u »svetište«? Jasno, za takav postupak treba imati visoki nivo uljudnosti i ljudskosti

Jedan san: Bio jednom jedan bogati salaš. Pun svega, a najviše ljudi. Djeda i baka, sinovi i snahe i unučad. Bogat i blagoslovljen od Boga i ljudi. Salaš bez bunara ne može živjeti. Usred dvorišta duboki bunar, svježa voda i visoki đeram. Cvaio je život, rad i nije izostajao uspjeh. Djeca su rasla i pomalo se »otela« kontroli i odgoju starijih. Kako je bunar »izvor života«, često se upotrebljava. Jasno, voda je mokra, a lanac je od metala. Tu i tamo koju kariku nagrize hrđa. Vješte ruke odstrane kariku, zamijene je ili pojačaju žicom. Djeca gledaju što to stariji rade, samo nisu primijetili da se karika zamjenjuje ili pojačava žicom. Počeli su se i oni igrati mijenjanja karika, ali su svaku »suvišnu kariku« kako su to oni mislili – da je suvišna – bacili, a drugu nisu stavili. Karike su bacali na smetlište. Jednoga dana lanac je bio prekratak i više nije kabao dosegaio nivo vode. Badava je đeram škripio, svježe vode nije bilo. Čeljad se spakirala i konačno napustila salaš, jer se bez svježe vode ne može živjeti nigdje, pa ni na salašu. Toliko o snu.

Nažalost taj san, čiji god bio, ocrta i našu stvarnost koja nije san. Gledajmo slikovito: bez kulture »svježe vode«, ne možemo živjeti. Bez pravih vrednota kao zajednica ne možemo funkcionirati. Svatko od nas – koju god odgovornost nosio – je karika u lancu po kome se dnevno zajednica osvježava i živi »svježom vodom«. Dok u zajednici ima netko tko može uljudno i pristojno zamijeniti kariku koju je rđa nagriza, u redu. Još bolje je dok se karika može popraviti. Ali lanac mora ostati tako dugačak da se kabao svaki puta vrati pun »svježe vode«. Međutim, već više godina,

neka »čudna djeca« otela su se »kontroli« i odgojnim metodama uljudnosti, te se karike sa ili bez razloga vade iz lanca i bacaju na smetlište.

ZAHVALITI SE ZA SVE UČINJENO: Naime, zašto ljudi iz naše sredine koji su učinili nešto vrijedno za zajednicu – a svatko je barem želio učiniti dobro – mora otići odbačen? Jednostavno ima vrijeme kada čovjek odlazi sa »scene«, jer mu je prošlo vrijeme. Zar treba čekati smrt da mu se dade priznanje i otprati ga se časno? Da mu se priznaju zasluge, zahvali za rad i na njega računa i iz sjene. Zašto se oni, koji možda ne misle kao mi, moraju biti nasilno odstranjeni iz lanca i bačeni na smetlište? Jasno, prethodno slijedi »šuma optužbi« da bi se izmislio razlog nečijeg odstranjivanja. Zašto se i u tom slučaju ne bi moglo korektno na prvom mjestu priznati sve ono što je bilo dobro, zahvaliti za sve učinjeno i onda časno smjestiti te osobe, ne na »smetlište« nego u »svetište«? Jasno, za takav postupak treba imati visoki nivo uljudnosti i ljudskosti. Lakše je trgati, biti neodgovoran poput pubertetlija i bacati ljude na smetlište. U svijetu uljudnih ljudi ne postoji »smetlište« članova zajednice, nego samo »svetište«. Naša groblja nisu smetlište ljudskih tijela, makar su mrtva, nego svetišta ljudskih tijela koja čekaju uskrsnuće. Hoće li ikada naša zajednica shvatiti da način na koji sada kidamo lance svoje povezanosti ne izgrađuje »svetište«, a brzinski nas udaljava od nivoa »svježe vode«.

POVEZUJMO KARIKE: Možda je već ta »svježa voda« daleko od nas, pa se zato tako i ponašamo da se s drugima najlakše »obračunavamo« bez poštivanja dosto-

janstva i dobrote i pozitivnih vrednota kojih svaka osoba u zajednici posjeduje. Kada dođe čas da više ne možemo »zagrabiti« vodu, naš se salaš mora raseliti. U dubokom uvjerenju da do toga ne smije doći, jer smo ovdje »svoji na svome«, kako često znamo tvrditi, mislim da bi svatko od nas trebao polaziti od onoga pozitivnoga, poštujući osnovno pravo svake osobe da u biti ima pravo računati na naše bistro oko po kojoj sposobnosti otkrivamo prvo ono što je kod drugoga pozitivno. Jednako tako svatko ima pravo na poštivanje »prijednoga puta«. Nitko nije živio bez želje da ispuni život sadržajem. Je li uspio ili ne, to nije naše da sudimo. Nama pripada čast da svakom priznamo onaj napor koji je učinio u želji da pomogne i da bude bolje. Neka o vrijednosti prijednoga puta sudi objektivno kasnija povijest, a ne sadašnji trenutak, kada su u trenutku sadašnjosti uvijek prisutne napasti pristranosti, interesa i raspoloženja. Suditi može samo onaj tko vidi cjelinu. Mi, dok smo u »akciji«, nemamo tu mogućnost vidjeti cjelinu. S tim više se trebamo čuvati svakog suda i osude. A ne daj Bože, poslužiti se mehanizmom odbacivanja bez najviše razine uljudnosti i poštenja. Još jedna opasnost koja prijete zajednici ako ponestane »svježe vode« je opasnost podcjenjivanja drugačijega načina mišljenja i osude koja nam se uvijek vraća kao osveta, a osveta je najgori oblik ljudskog ponašanja. Nije li možda na pomolu tu i tamo tamni oblik osvete? Bojim se da jest. Dakle, dok je vrijeme, čuvajmo svaku kariku, vrednujmo svačiji rad, gledajmo pozitivno, povezujmo karike da nam se ne bi dogodilo – što je vrlo opasno – da kabao ne dosegne »svježu vodu«.

Život salašara

Bunjevačka obiteljska zadruga – I. dio

U gazdačkijoj zadrugi svaki od stariji sinova dobio je obaški salaš na kojem je gazdovo, a dida je živio u varoši i otaleg nadziro gazdašag.

U varoši je sve ženske kućevne poslove obavljala reduša, a na salašu još i stanarica. U zadrugama je živilo 20 – 40 duša

Piše: Alojzije Stantić

Ozadružnom obiteljskom životu salašara, nasluho sam se pripovijdanja naši stari, o njem su pisali biskup Ivan Antunović, Ištvan Ivanji, prof. dr. Ante Sekulić. Ovaj oblik života Bunjevaca salašara najtemeljnije je izučila etnolog doc. dr. Milana Černelić koja je 1980. objavila naučno istraživanje života u zadrugnoj obitelji Balažević – »Marinkić« iz Tavankuta, od sridine 19. vika do 1946. godine. U tom joj najviše pomogla Anica Balažević – »Marinkić«, poznata tavankutska društvena djelatnica. Ovu zadrugu su spominjali i moja mama i dida koji su se gostili ko rodovi s »Marinkićima«.

Posli I. svickog rata život u obiteljskim zadrugama je polagano nestajo, a posli II. svickog rata vlast ga dokrajčila konfiskacijom i agrarnom reformom. Od onda se taki život čuva samo u pripovijdanju i pismenima.

Dok su Bunjevci živili u čvrstoj obiteljskoj zajednici, sa dubokim virskim životom, jedna od najvažniji Božji zapovidi bila njim je da slušaje i poštivaje roditelje. Naučeni da žive u velikim obiteljima, često su je širili s udomljenom dicom, gospodarski je jačali u obiteljskoj zadrugi.

Ištvan Ivanji u istoriji Subatice ovlašno je opisao obiteljski zadrugni život koji je još i u XIX. viku med Bunjevcima bio raširen. Spominje da je »dida« el »čiča« držo buđelar. U gazdačkijoj zadrugi svaki od stariji sinova dobio je obaški salaš na kojem je gazdovo, a dida je živio u varoši i otaleg nadziro gazdašag. U varoši je sve ženske kućevne poslove obavljala reduša, a na salašu još i stanarica. U zadrugama je živilo 20 – 40 duša. To se se nije dopadalo vlastima, uvidili su da zadruga koči napridak zemljodilstva i širenje obitelji. Zato su oko 1770. počeli podupirast rasturanje zadrugnog života jel je bio nazadan, a i država je rad tog imala manje hasne od porcija (poreza).

OSOBNİ ODNOSI: Ko u svakoj zajednici tako i u obiteljskoj zadrugi domaćin, obično najstariji muškarac »dida«, bio je glava zadruga s dvadesetak i više čeljadi. Njeg su svi slušali »kako su dida kazali, tako mora bit« su riči na kojima je počivo odnos čeljadi u zadrugi. »Dida« je držo buđelar (lisnicu, raspolago je s novcima), zapovido ko će šta radit, kako će i šta

radit na njivi, u vinogradu, kako i koliko će odranjivat živine (domaći životinja), određivo je očel kupovat sernmaj (pokretna imovina zemljodilca, većinom strojevi i alat), zemlju, ko će i kad ić u varoš na hetiju (nediljni pijačni dan), na vašar (sajam), on je išo sređivat sve šta triba s odvitnikom i u drugim zvanijama (uredima). Od veliki novaca su kupovali skuplji sernmaj, zidali nov salaš el kaku staju, sticali imovinu za koju odjedared tribadu veliki novci.

Kad je starešina zadruga sio za astal, započeo je zajedničku molitvu prija i posli ila, nikad nije načimo frišak (svjež) kruv,

Ovaj salaš je priborto (pribolio) pošast propadanja

tog dana ispečen, već da je odstojio makar jedan dan i dilio ga svakom čeljadetu za astalom. Najpre je sebi u pladanj (tanjir) vadio iz zdile i prvi je počeo ist. Vodio je divan za astalom. Ostalo je sačuvano u pripovijdanju da su u velikim zadrugama za astalom ili samo muškarci, a žene su ile s malom dicom, el su dvorile muškarce i obaško ile. Staro se da se u obitelji svako prema drugom ponaša kako dolikuje, a ako je bilo kaki razmirica, on je prisuđivo ko je u pravu. Mala dica koje nisu ranile matere, a još nisu naučili pristojno ist, sidili su obaško za astalićom blizo velikog astala, a o tom kako idu starala se jedna od mater dice.

Ko se nakanio ić u goste, a momak el divojka u kolo el u momčenje-divojčenje, morali su od »dide« dobit dopuštenje. Ko će i očel zapit (zaprostit) divojku el će za koju divojku primit rakiju (saglasit se da je zaprošena), starešina je imo posljednju rič, iako su sve to već iz daljeg udivanili.

Starešina je zapovidio kome će kake svatove praviti i šta će i koliko talovat (nasludit). Po ondašnjem adetu u obitelji, a i izvan nje, mlađi su oslovljali starije sa »vi«, el »dida su kazali«, el »mama su te zvali« i sl.

ODNOS PREMA ILU: Naši stari su se svudan odnosili prema ilu kaki je red, stariji su držali da je u ilu čovik sudionik Boga, jel ilom obnavlja snagu, održava život kojeg mu Bog darivo. Po adetu u svakoj obitelji, starešina je prija načimanja somun (okruglo ispečen kruv) odozdol nožom ovlašno prikrižio, načo ga uzdužno i svakom za astalom dilio komad kruva. I kruv

su šporovali, svako je poijo dobiven komad, a ni se moglo ni smisliti da će kogod za astalom posli ila ostavit nepoiden makar i jedan zalogaj el mrve kruva. Od tog vrimenta ostala je i izreka: »Ilo je onda dobro ako podrobac (posljednji zalogaj) dobro padne.« Po adetu, podropcom su omazali pladanj (tanjir).

Kad je rič o ilu nikom nije palo na pamet zanovetat (zabavit) reduši (domaćici) šta je i zašto tako skuvala. U svim ženskim poslovima, pa i u kuvanju, reduši u salašu niko nije zapovido, ona je u svom dilu posla gospodarila, a ilo koje je metnila na astal to su ili. Reduša je znala ređat ila kojeg dana i u koje vrime godine

šta triba kuvat. Ako su kostirali pogodu (unajmljenu) čeljad onda je kovala taku ranu kaka je u pogodbi. Naši stari su tušta šporovali na rani, najviše na mesu, masti i donekle na slanini, a sveg drugog čeljade je moglo ist koliko mu triba. Kruv, koješta od mlika, pekmez, krumpir, kiso kupus i drugi kiseliš, čorba, nasuvo (kuvano tisto), pogače s nadvima više feli itd. bile su rana koja je odminila meso. Na mesu su šporovali jel su odranjenu domaću živinu koliko su mogli sve su prodali, a da to i dite svati često su tirali »nećemo valjda sve protirat kroz stomak«. Da dotekne dosta rane stanarica (žena koja radi napolju) se starala da u vertarluku (vrtu s povrćem) odrani što više svakog zelja, da kuvano ilo bude što bogatije. S zeljom triba se bakćat priko cile godine, pa ima ko je pogodio napolčara, čovika koji je odranjivo zelje u vertarluku od nekoliko motika (1 motika = 720 m²). Napolčaru je od sveg šta je rodilo pripala jedna polovica od koje je višak prodo. ■

Priča o Hrvatima – Hrvati u XX. stoljeću (128.)

Što je bilo na Istoku

Piše: Zdenko Samaržija

Godine 1956. u Mađarskoj je izbila velika pobuna protiv komunističkog režima i sovjetske vojne prisutnosti. Sovjetski vođa *Nikita Hruščov* i vodstvo sovjetskih komunista naredilo je Crvenoj armiji da se pripremi za intervenciju u Mađarskoj: »Upitali smo maršala *Konjeva*, koji je zapovijedao jedinicama Varšavskog ugovora, koliko bi mu trebalo da uspostavi red u Mađarskoj i slomi kontrarevolucionarne snage.«

Nakon kratkog razmišljanja odgovorio je: »Ne više od tri dana.« Rekli smo mu: »Tada se spremi. Čut ćeš od nas kada je vrijeme za početak.«

KRIZA KOMUNIZMA: Potkraj 20. stoljeća komunističke su države bile u teškoj krizi. Gospodarstvo u državnom vlasništvu

Čehoslovačke pod vodstvom *Aleksandra Dubčeka* započela je gospodarske i demokratske reforme. Nastojali su izgraditi

Simbol otpora: student Jan Palach

»socijalizam s ljudskim licem«. Zahtjevu za reformama pridružio se velik broj Čeha i Slovaka i tako je nastalo praško proljeće. Međutim, Sovjetski Savez nije odobravao reforme i 21. kolovoza 1968. godine jedinice Varšavskog ugovora ušle su u Čehoslovačku i ugušile praško proljeće.

TENKOVI NA ULICAMA: *Zdenek Mlynar*, bliski Dubčekov suradnik, ovako je opisao 21. kolovoza 1968: »Oko četiri ujutro crni automobil iz sovjetskog veleposlanstva dovezao se pred zgradu Centralnog komiteta koja je uskoro okružena tenkovima i oklopnim vozilima. Iz njih su iskočili vojnici. Vrata Dubčekova ureda razbijena su i desetak vojnika upalo je u ured i uperilo strojnice u naše vratove. Za njima su slijedila dva časnika. Jedan od njih je bio pukovnik. Netko je, mislim da je to bio Dubček, nešto rekao i pukovnik je zaurao: 'Nema priče! Šutite! Ne govorite na češkom!'«

Mjesto na kojem se spalio Jan Palach

ČERNOBIL: Teško je stanje u Sovjetskom Savezu pokazala i Černobilska katastrofa. U travnju 1986. godine u nuklearnoj centrali u ukrajinskom gradu Černobilu, lančana je reakcija u nuklearnom reaktoru izbjegla nadzor. Nekoliko eksplozija razorilo je čelični i betonski omotač reaktora. U atmosferu je otišlo nekoliko puta više radioaktivne tvari nego u eksplozijama atomskih bombi u Hirošimi i Nagasakiju. Vjetar je raznio radioaktivni oblak nad cijelom Europom. Nekoliko tisuća četvornih kilometara u SSSR-u trajno je zatrovano radiaktivnim tvarima, a od bolesti izazvanih radiacijom oboljele su tisuće ljudi. ■

Razoreni reaktor: Černobil

Narod pred tenkovima na ulicama
Praga 1968. godine

s planskim načinom proizvodnje nije bilo sposobno osigurati životni standard koji je na Zapadu omogućavalo tržišno gospodarstvo.

Svu vlast, moć i bogatstvo nadzirala je Komunistička partija i njezini članovi. Jednostranački je sustav doveo do ograničavanja ljudskih prava i sloboda, a u ime komunizma počinjeni su veliki zločini.

BUDIMPEŠTA I PRAG: Početkom studenog 1956. godine Crvena armija ugušila je ustanak Mađara protiv komunističke vlasti.

Godine 1968. Komunistička partija

DOŽIVLJAJ SA RASPUSTA

Za vrijeme školskog raspusta sa školom smo išli na ljetovanje. Svaku dan prije i poslijepodne smo išli na plažu kupati se. Igrali smo se u vodi, ronili i učili pokrete za plivanje. Nekima je bilo teško ući u more, a kasnije kada nas trener zagreje, voda postane podnošljiva. Poslednjeg dana je bila provjera. Ja sam kod nas probio led. Prvi sam skočio u duboku vodu i tog trenutka sam postao plivač. Vratio sam se kući sretan, jer sam postao plivač.

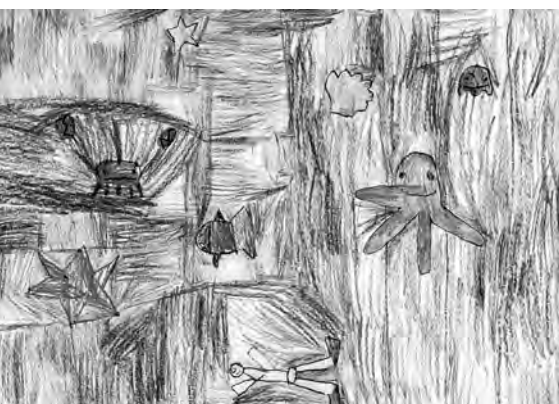
Antun Nađ Kanas, IV. c , OŠ »Ivan Milutinović«, Subotica

Nataša Kujundžić , III. e,
OŠ »Sveti Sava«, Subotica

Nataša Kujundžić, II. e,
OŠ »Sveti Sava«, Subotica

Luka Vukov, I. c,
OŠ »Ivan Milutinović«, Subotica

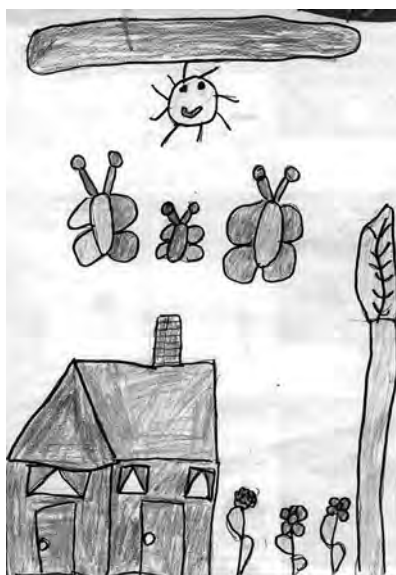

Tina Vojnić Tunić, IV. c ,
OŠ »Ivan Milutinović«, Subotica

MORSKA ZVIJEZDA

Na moru sam ulovila malu morską zvijezdu. Narančaste je boje i ima pet krakova. Po krakima su joj izrasle kvrgе i sva je ljigava. Kada smo je pokazali učiteljici rekla je da je vratimo u more, jer će uginuti. Poslušali smo je. Bilo mi je drago što sam je ulovila, jer mi je bilo prvi put da je držim u ruci i promatram izbliza.

Elizabeta Ivanković, III. e,
OŠ »Sveti Sava«, Subotica

Katarina Petreš, I. a,
OŠ »Matija Gubec«, Donji Tavankut

Natalija Stantić, I. a ,
OŠ »Matija Gubec« Donji Tavankut

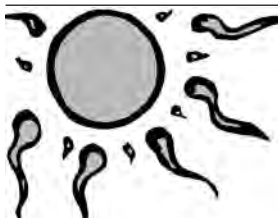

KRUH

Kruh je hrana za ljudsku prehranu koja se dobija od žita. Ni jedno jelo se ne jede bez kruha. Kruh je žute boje i ima jako lijep miris. Ako hoćemo napraviti kruh moramo posijati žito. Žito se prvo vrše, pa se nosi u mlin. Kruh se pravi od brašna, kvasca, vode i soli. U pekari postoji jedan mikser i s tim mikserom se može miješati tijesto. Kada se tijesto umijesi, kruh ide na spavanje, pa kad naraste peče se u pećnici. Kruh treba jesti jer je zdrav.

Marina Mačković, III. e, OŠ »Sveti Sava«, Subotica

HRCKOVA SVEZNALICA

Što sve treba znati o našim zubima?

KOLIKO PUTA RASTU ZUBI?

Zubi kod čovjeka niču dva puta tijekom života. Prvi zubi su mliječnjaci, a drugi su stalni zubi. Prvih zuba ima 20, po 10 u svakoj vilici. Počinju se stvarati oko tridesetog tjedna prije rođenja. Kod većine djece prvo izrastaju donji sjekutići. Oni obično niču kada beba ima šest mjeseci. Između 6. i 13. mjeseca se pojavljuju i ostali mliječni zubi. Mliječnih zuba ima po 10: 4 sekutića, 2 očnjaka i 4 kutnjaka. Poslije šeste godine mliječni zubi ispadaju i zamjenjuju se stalnim zubima. Od 32 stalna zuba, 28 izbija između 6. i 14. godine, a ostala četiri zuba, treći kutnjaci ili umnjaci izbijaju do 21. godine. Stalnih zuba u svakoj vilici ima 16: 4 sekutića, 2 očnjaka, 4 pretkutnjaka i 6 kutnjaka. Stalni kutnjaci ne zamjenjuju nijedan od mliječnih zuba, međutim zamjenjuju kutnjake mliječnih zuba. Prvo izbiju stalni kutnjaci. To su najveći i najvažniji zubi. Njihov položaj u vilici utječe na oblik donjeg dijela lica i položaj ostalih zuba.

KAKVA JE GRAĐA ZUBA?

Zubi su veoma čvrsti – toliko čvrsti kao staklo. Svaki zub ima dva dijela: korijen kojim je usađen u vilicu i krunu, dio koji se može vidjeti u ustima. Zubi se sastoje pretežito od mineralnih soli od kojih je najviše kalcija i fosfora. Gled je čvrsta i sjajna materija kojom je prekrivena kruna. Dentin je nalik slonovači i sačinjava tijelo zuba. Zubna pulpa se nalazi u zubu u šupljini koja se naziva duplja. Zubna pulpa se sastoji od tkiva koje sadrži živce, arterije i vene.

ZAŠTO SE ZUBI KVARE?

Čovjek mijenja zube samo jednom u životu. Zato je važno da ih održavamo i zaštitimo od kvarenja. Zubi se obično počinju kvariti na gleđi. Tu se najprije pojavi kvar kao skoro nevidljiva rupica, ali kako u ustima uvijek ima bakterija, one ubrzo prodiru kroz ovaj otvor i nastanjuju se ispod gleđi. One ne mogu jesti gleđ ali nagrizaju dentin stvarajući šupljinu. Kvar može ostati neprimijećen ali ako zamijetimo da neki zub reagira na toplo ili hladno, to je znak za uzbunu – zub se kvare. Kada bakterije prodru u šupljinu pulpe, brzo se razmnožavaju i izazivaju zubobolju. Kvarenje zuba se nastavlja i ako se zub na vrijeme ne popravi, postaje mrtva ljuštura koja se može lomiti.

Pouka: idite redovito na kontrolu zubnom liječniku.

Priredio: Zoltan Sič

Mjesto »zlata« vrijedno

Parking

Svaki ulazak automobilom u gradsku jezgru predstavlja svojevrsnu avanturu pronalaska slobodnog prostora za parkiranje limenog ljubimca

Piše: Dražen Prčić

Ubrzani tehnološki razvoj, uz slobodnije otvaranje državnih granica, te relativno uvećani životni standard, doveli su do prave ekspanzije automobila na našim ulicama. Uvoz rabljenih vozila iz inozemstva, najčešće kupljenih na odgođeno plaćanje, » nagomilao« je stotine tisuća novih četvero kotača i stvorio jedan novim problem. Problem mjesta za parkiranje.

POVOLJAN PARKING I KAKO GA NAĆI: Svatko tko je samo jednom, za upravljačem automobila ušao u neku urbanu (gradsku) sredinu i pokušao parkirati isti, našao se u situaciji u kojoj se svakodnevno nalaze stotine milijuna vozača na ovom našem planetu. Neovisno želite se parkirati u New Yorku, Parizu, Zagrebu ili Subotici, generalno shvaćeno problem je isti. Slobodnih parking mjesta nema, a pronaći ih u željenom trenutku namjeravnog zaustavljanja spada u domenu velike životne sreće. Istina, od trenutka uvođenja nove regulative parkinga limitiranog na samo dva sata zadržavanja u centralnoj

gradskoj zoni, činilo se kako će ovaj temeljni problem biti adekvatno i praktično riješen. Pogotovo recimo u Subotici, gdje su vozači navikli parkirati dugo, u neposrednoj blizini mjesta pješačkog zadržavanja, ali za malu novčanu nadoknadu zauzetog gradskog prostora. U prvo vrijeme, dok se vozači nisu privikli na nove uvjete »poslovanja«, mjesta je bilo, ponajviše u strahu od potencijalnih paprenih kazni za parkiranje, ali sada je i to »riješeno«. »Isti ti« vozači počeli su opsjedati tzv. kućne i besplatne javne parking prostore, a sve u namjeri »povoljnog« financijskog rješenja ostavljanja automobila. Tako sada, pomalo paradoksalno, ali za naše uvjete i prilike posve razumljivo, mjesta u gradu (Subotica) ima, ali se mnogo manji broj ljudi odlučuje parkirati na njima. Stara priča potrage za povoljnijim mjestom (čita besplatnim) nastavila se po novim pravilima igre. Umjesto nekadašnjeg parkiranja što bliže željenom mjestu na koje su se zaputili, danas vozači ne prežu propješačiti dobar dio rute, ne bi li uštedjeli trošak

dugotrajnijeg ostavljanja. Posve nelogično, ali opet primjereno našim prostorima. Jer često puta je jednostavnije i, čak, brže, pješice stići na posao, nego se upuštati u opisanu avanturu potrage za jeftinijim (besplatnim) parking mjestom. Opisani slučaj nije samo karakterističan za Suboticu, jer »ista priča« događa se svaki dan i u spomenutim svjetskim metropolama. Svi vozači ovog našeg svijeta isti su u svojoj nakani da što bolje prođu prilikom ostavljanja svojih limenih ljubimaca tijekom svog poslovnog ili privatnog odsustva.

TAKTIKA PARKIRANJA: Ukoliko se želi »pravilno« parkirati, što znači pošteno platiti određenu cijenu ostavljanja automobila na zato previđenom i obi-

lježenom urbanom prostoru, onda se često znaju primjenjivati određene taktike kod zamišljenih manevara. Primjerice, velika većina vozača (naš mentalitet) najviše se voli parkirati, ukoliko je to ikako moguće, neposredno ispred radnog mjesta, kafića, određene ustanove ili nekog drugog mjesta na koje su se zaputili. Približavanjem željenoj destinaciji, vozač počinje kalkulaciju »računa« o potencijalnom mjestu. I tada se odlučuje između dvije mogućnosti, parkirati se na prvom slobodnom mjestu koje se ukaže, makar bilo nešto udaljenije, ili riskirati u daljnjoj potrazi, što se često zna odraziti »kiksom« i »nagradnim krugom«

Paradoks

Utraganju za jeftinijim ili besplatnim mjestom za parkiranje većina vozača je u stanju potrošiti više goriva nego što bi platili za nadoknadu parkirnog mjesta.

u potrazi za novim mjestom. Ukoliko se ima sreće, za par minuta se ponovno dolazi do istog, udaljenijeg, mjesta koje je bilo slobodno i u prvom trenutku, ali se, kao u inat, u 90 posto slučajeva zna dogoditi da je i taj »prvi« izbor već zauzet. Cijena parkiranja i određena parking zona nemaju s time nikakve veze. Jedino je važno, na vrijeme i u što kraćem roku ostaviti automobil na sigurnom mjestu. ■

Snežana Dobo, turistička djelatnica

Putovanje u Albaniju

U dvanaest dana obišli smo nekoliko gradova ove europske države koja bi u budućnosti mogla postati novom turističkom destinacijom

Razgovor vodio: Dražen Prčić

U drugoj polovici mjeseca rujna *Snežana Dobo*, vlasnica turističke agencije »Euro travel« iz Subotice, boravila je na turističko-studijskom putovanju u jednoj od, nekada, najzatvorenijih europskih država. Albaniji. Što je sve vidjela za dvanaest dana tijekom svog boravka u ovoj nekadašnjoj susjednoj državi i koji su njezini dojmovi o Tirani, Beratu, Skadru i ostalim gradovima ove mediteranske zemlje ispričala nam je u kraćem razgovoru za naš i vaš tjednik.

► **Kako je uopće došlo do putovanja u Albaniju, koja za naše turističke prilike nikako ne spada u tradicionalnu destinaciju?**

Obzirom kako vodim turističku agenciju »Euro travel« i prirodno svog posla imam uvid u mnoge druge ponude za putovanja, tako sam naišla i na interesantnu ponudu, po veoma pristupačnoj cijeni, dvanaestodnevno putovanje u Albaniju. Uz turistički cilj upoznavanja još jedne države, s druge strane dani provedeni u ovoj državi mogu poslužiti jednog dana, ukoliko se ovo tržište još više razvije u nas, kao dragocjeno iskustvo prilikom preporučivanja budućim turistima.

► **Za mnoge ljude Albanija prije svega budi asocijaciju jedne zatvorene zemlje iz vremena Envera Hoxhe. Što je bilo prvo što ste zamijetili dolaskom u ovu egzotičnu primorsku državu?**

Prvo što sam vidjela bili su brojni bunker od kojih je danas ostalo 700.000, a prema riječima našeg vodiča nekada ih je bilo i cijeli milijun. No, kako

smo sve više ulazili u Albaniju postupno sam vidjela brojne ljepote države, koja sa svojom 380 km dugačkom morskom obalom ima velikih turističkih potencijala.

► **Koje ste sve gradove posjetili tijekom ovog interesantnog putovanja?**

Prema planu putovanja, prije dolaska u Albaniju, bili smo u Makedoniji, uz posjet Ohridskom jezeru, dok su glavni ciljevi ove ture bili gradovi *Berat*, *Kruje* (mjesto rođenja glasovitog *Skenderbega*), *Drač*, *Skadar*, *Korča* i još neka manja mjesta.

► **Glavni grad Tirana nije bila na osnovnom popisu, ali ste je Vi ipak posjetili u jednom fakultativnom izletu.**

Kako Tirana nije bila predviđena itinererom, samo u prolasku autobusom, odlučila sam jednog slobodnog dana samostalno posjetiti glavni grad Albanije. Od demokratske tranzicije ovaj grad je doživio dosta promjena, grad je u konstantnom procesu moderniziranja. Grade se brojne nove, luksuzne građevine od betona i stakla, što u ovom trenutku čini nesvakidašnji spoj starovremenske arhitekture s modernim dizajnom. Interesantno je kako se ulicama Tirane voze gotovo samo Mercedesi, bilo stariji ili novi modeli.

► **Kakve su prosječne albanske cijene i kakav je odnos njihove nacionalne valute (lek) prema euru?**

Za jedan euro može se dobiti 120 leka i mogu reći da su, i za naše uvjete cijene vrlo pristupačne. Tako recimo jedna pizza staje između 300-400 leka (oko 3 eura), Coca-cola je

80-100 leka, jedan skenderbeg vinjak je iznimno pristupačnih 30 leka, a primjerice solidna večera morskih plodova iznosi do 500 leka.

► **Kakvo je bilo vrijeme i jeste li se mogli kupati u albanskom dijelu Mediterana, obzirom kako ste ipak putovali u drugoj polovici rujna?**

Vrijeme je, sve u svemu bilo

dobro, osim par dana tijekom kojih je kiša nemilosrdno padala. Za toplih i sunčanih dana sam se uspjela okupati na njihovim pješčanim plažama koje su vrlo slične onima u Crnoj Gori, ali je ovdje pijesak nekako drugačije boje. Plaže su čiste, ali osim nas i nekoliko ekscurzija s Kosova gotovo da i nije bilo drugih turista. ■

Ispred Skenderbegovog spomenika u Tirani

V I J E S T I

Nogomet

Rekordno protiv Andorre

U drugom susretu kvalifikacijske skupine za odlazak na EP 2008, Hrvatska nogometna reprezentacija uvjerljivo je svladala suparnike iz Andorre (7-0) i uhvatila zalet pred naj-

važniji susret jeseni protiv Engleske. Najbolji akter utakmice bio je četverostruki strijelac *Mladen Petrić*, dok su za »ostatak« golova zaslužni *Klasnić*, *Balaban* i *Modrić*. Postignuta pobjeda predstavlja novi hrvatski rekord u službenim susretima.

Boćanje

Puniš europski prvak

Boćar *Dražen Puniš* postao okitio se titulom prvaka u disciplini pojedinačno klasično na Europskom prvenstvu u Rijeci, a u paru sa *Ante Papakom* osvojio je srebro u disciplini štafetnog izbijanja. *Sandro Gulja* i *Jure Maglić* osvojili su srebro u parovima, a *Gulja* je bio srebrni i u preciznom izbijanju.

NLB ABA liga

3. kolo, 7. rujna

Široki - Cibona 63:78

Zagreb - Split 90:82

Zadar - Hemofarm 71:77

Partizan - Olimpija 84:70

Budućnost - Domžale 69:65,

FMP - Bosna 87:68

Slovan - C. Zvezda 63:84

Tablica: Cibona 6, FMP 6, Partizan 5, C. Zvezda 5, Zagreb 5, Olimpija 5, Hemofarm 5, Domžale 4, Budućnost 4, Bosna 4, Split 4, Zadar 4, Široki 3, Slovan 3

Rukomet

Pobjeda Zagreba

Nakon poraza u prvom kolu skupine D Eurolige (protiv Flensburga na gostovanju u Njemačkoj), rukometaši hrvatskog prvaka Zagreba uspješno su odigrali susret drugog kola, pobijedivši rusku momčad Čehovskih medvjeda (26-19). Najbolji u redovima pobjednika bili su rumunjski »legionar« *Jurca* sa 7 pogodaka, te vratar *Uvodić* koji je u drugom poluvremenu pružio odličnu partiju, uz nekoliko sjajnih obrana koje su rezultirale konačnom razlikom.

Skijanje

Janica pauzira

Najbolja hrvatska i svjetska skijašica *Janica Kostelić* objavila je prošlog tjedna da se povlači na godinu dana iz svijeta skijanja, jer želi malo odmora od iscrpljujućih napora i bolova koji je već godinama prate tijekom cijele natjecateljske sezone.

Konačnu odluku o prekidu aktivne karijere ili njenom nastavku donijet će sljedeće godine, a u međuvremenu odlučila se baviti kozmetikom u svom novootvorenom salonu u Rijeci.

Tenis

Titule za Kostanić i Đokovića

Jelena Kostanić osvojila je naslov u igri parova (skupa s Amerikankom King) na 175.000 \$ vrijednom WTA turniru u Tokiju. *Novak Đoković* osvojio je svoj drugi ATP naslov u karijeri pobjedom u finalu turnira u Metz, pobjedom u finalu protiv Austrijanca *Meltzera* (4-6, 6-3, 6-2).

SONYJEV GPS DODATAK

Tvrтка Sony razvila je GPS dodatak za digitalne fotoaparate koji ne samo što određuje položaj korisnika fotoaparata, nego i omogućuje unosenje zemljopisnih podataka na snimljene fotografije.

Sonyjev aparat nosi naziv GPS-CS1; radi se o sistemu koji svakih 15 sekunda provjerava trenutnu lokaciju i vrijeme, kako bi se ti podaci kasnije mogli uporediti i uskladiti sa vremenskim oznakama na fotografijama.

Sony je razvio i softversku aplikaciju GPS Image Tracker, koja obrađuje snimljene podatke i čuva ih kao metapodatke u okviru JPG datoteke. Osim toga, korisnicima je na raspolaganju i nova verzija Sonyjevog programa Motion Picture Browser, koja omogućuje da se digitalne fotografije, osim po datumu, mogu pretraživati i po lokaciji na kojoj su snimljene.

Sonyjev GPS dodatak ima internu memoriju kapaciteta 31 MB; količina podataka koja se u nju smješta može se prikupiti za približno 15 dana rada. Uređaj se nosi na zasebnom kaišu, dimenzije su mu 9 x 4 cm, a težina 55 grama. Napaja ga jedna AA baterija, sa kojom može raditi deset sati neprekidno.

MOBITEL ZA MACHO DEČKE

Tvrčke Sprint Nextel i Motorola predstavile su i580, voki-toki mobitel s gumiranom vanjštinom, koja je usaglašena s vojnom specifikacijom 810F za otpornost na kišu, prašinu, udare, vibracije i druge utjecaje okruženja. Telefon ima 1,3-megapikselski foto aparat, a podržava GPS usluge poput TeleNav, MapQuest FindMe i Trimble Outdoors. Ovaj preklopni

telefon košta približno 280 dolara sa svim uračunatim popustima, isporučuje se sa zamjenjivom karticom SD Card kapaciteta 64 MB i ima podršku za Blue-tooth i zaslon u boji.

VELIKI – MALI MICROSOFT

Microsoftov muzički player Zune pojavit će se u prodavaonicama u SAD krajem ove godine, u vrijeme sezone pra-

zničnih kupovina. Radi se o muzičkom playeru sa čvrstim diskom kapaciteta 30 GB i velikim zaslonom za reproduciranje video sadržaja. Istovrijemeno sa pojavljivanjem playera, početak će sa radom i mrežna muzička prodavaonica Zune Marketplace.

PRIJENOSNI VIDEO-RECORDER

Potreban vam je video-recorder na terenu? Fast Forward Video predstavio je novi uređaj pod imenom NDT200, prijenosni video-recorder zasnovan na hard disku. Za kontrolu uređaja zadužen je touchpad, sličan kao kod iPod-a, mada se uređajem može upravljati i daljinski, preko PC-a ili VTR kontrolera. Video-zapise snima u Quicktime formatu ili MJPEG kompresiji od 4:1 pa do 30:1. Za povezivanje koristi USB 2.0 port, ali se jednostavno može skinuti i hard disk i ubaciti u računalo. Rikorder je NTSC i PAL kompatibilan, postoji mogućnost ubacivanja raznih efekata ili tekstova, datuma, predefiniranja načina snimanja - jednostavno sve što je minimalno potrebno jednoj profesionalnoj ekipi. Zato cijena ovog uređaja nije niska i iznosi 1500 dolara.

PROTEINOM DO 50 TB

Nedavno su publicirani rezultati istraživanja obavljenih u medicinskoj školi na Harvardu koji su otkrili da se na diskove dimenzija klasičnog DVD-a može smjestiti čak 50 TB podataka. Za razliku od klasičnih medija koji koriste magnetni sloj za snimanje podataka, mediji koje je razvio profesor *V. Renugopalakrishnan* (nemojte ni pokušati izgovoriti ovo prezime) prekriveni su slojem proteina pod imenom bakteriorodopsin. Ovi proteini su interesantni jer se pod djelovanjem sunčeve svjetlosti privremeno transformiraju u serije molekula. To svojstvo omogućuje da se koriste kao zasebni bitovi u binarnom sistemu. Međutim, s obzirom da se nakon nekoliko dana bakteriorodopsin vraća u prvotno stanje, profesor je sa svojim timom uspio modificirati njihov DNA tako da zadrže promijenjeno stanje u periodu od nekoliko godina. Nažalost, ovaj sistem je tek u ranoj eksperimentalnoj fazi i procijenjeni teorijski kapacitet od 50 TB je još uvijek daleko od svojih mjesta u prodavaonicama.

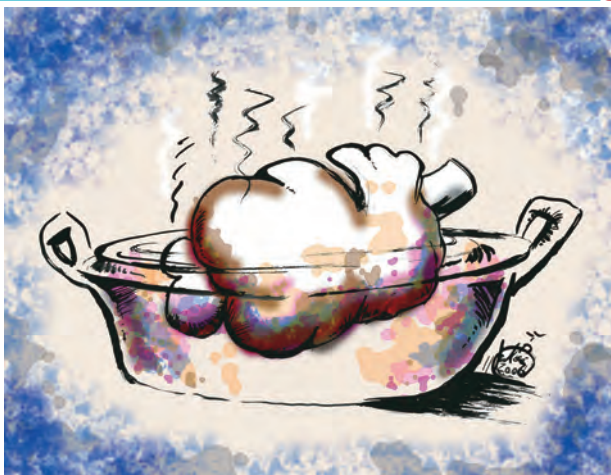
Priređuje: Siniša Jurić

GASTRONOMSKI KUTAK

Teleća koljenica

Sastojci:

1 teleća koljenica
Glavica kupusa
1 kg krumpira
20 dag mrkve
15 dag celera
2 rajčice
Sol, papar
1 dcl vina (bijelo)
Peršin

Priprema.:

Koljenicu rasjeći na pola, pa kratko kuhati u kipućoj vodi. Potom tu vodu baciti i nastaviti je kuhati, na laganoj vatri dok ne omekša, u 2 dcl vode, uz dodatak soli i papra. Dodati celer, rajčicu i mrkvu. Poslije petnaest minuta dodati narezan krumpir i kupus. Kuhati uz dodavanje bijelog vina. Na koncu, koljenicu odvojiti od kostiju i služiti uz kuhano povrće, te posuti peršinom.

Mirko Kujundžić, alpinist

Uspješna priprema za alpinističku budućnost

Iako se nije »penjao« do samog vrha Gashebruma 1 i 2, mladi subotički alpinist stekao je potrebno iskustvo velikih visina i već sljedeće godine će biti spreman i za najveće domete

Razgovor vodio: Dražen Prčić

Zahvaljujući svom profesoru iz srednje Građevinske škole *Isi Planiću*, koji ga je usmjerio put alpinizma, *Mirko Kujundžić* (20) je ovog ljeta skupa sa svojim mentorom stigao i do Pakistana, učestvujući kako član ekspedicije koja je osvojila vrhove na *Karakorumu*, drugoj po veličini planini svijeta. Iako ih, kao još uvijek mladi alpinist, nije »ispeo« do kraja, ostajući u kampu 2 na visini od 6500 metara u svojstvu čovjeka za vezu, već sljedeće godine pred njim su nove ekspedicije u kojima će ravnopravno sudjelovati i penjati se sve do vrha. O svojim impresijama tijekom gotovo tromjesečne alpinističke odiseje razgovarali smo s Mirkom, na za njega maloj visini drugog kata na kojemu se nalazi redakcija našeg i vašeg tjednika.

► **Ekspedicija s koje ste se vratili predstavlja dosadašnju krunu vaše alpinističke karijere, a kako je ona uopće započela i koliko već dugo traje?**

Alpinizmom se bavim već pet godina, a sve je započelo na nagovor mog profesora *Ise Planića* koji mi je predavao u Građevinskoj školi i zahvaljujući kojemu sam i zavolio ovaj atraktivni sport. U početku smo vježbali na umjetnoj stijeni, na kojoj smo usavršavali osnovnu tehniku i pravilno korištenje opreme, a potom smo

počeli odlaziti na Frušku Goru, da bi prvi »ozbiljniji« osvojeni vrh bio *Jakupica* u Makedoniji, visine oko 2000 metara.

► **Što je uvjetovalo izborom alpinizma kao sportske grane kojom ćete se baviti?**

U biti moj izbor je neraskidivo povezan s mojom ljubavi prema prirodi i svim vidovima organiziranog bavljenja njom. Još kao dječak bio sam član izviđača, pa je moj izbor alpinizma došao kao neki logičan nastavak želje da budem u bližem kontaktu s prirodom.

Put do Pakistana

Do planine Karakorum, cilja ove alpinističke ekspedicije, put je vodio preko Dubaia, Islamabada (zrakoplovom), Skadruma (minibusom), Askolija (jeepovima) i potom uspon do baznog logora (pješice), što sve u konačnici čini nevjerojatnih 15 dana putovanja i već samu avanturu za sebe.

► **Kako je uopće došlo do Vašeg sudjelovanja u ovoj čisto vojvodanskoj ekspediciji i što je bio njezin osnovni cilj?**

Ekspedicija na Karakorum, koju su činili vođa *Milivoj Erdeljan* (Novi Sad), *Miodrag Jović* (Vrbas), *Goran Ferlan* (Ruma), *Miša Nikolić* (Novi Sad), te *Isa Planić* i ja (Subotica) je započela 5. lipnja i trajala je sve do 18. kolovoza ove godine, u najidealnijem vremenskom razdoblju s najmanje monsuna i padavina. Ovom timu iskusnih penjača sam se priključio u želji stjecanja potrebitih iskustava za buduće ekspedicije s kojima imam namjeru osvajati razne vrhove svijeta. Cilj naše ekspedicije bila su dva vrha, *Gashebrum 1* na visini od 8068 i *Gashebrum 2* visine 8035, koji spadaju u samo 14 vrhova viših od 8000 metara koji postoje na našoj planeti. Obzirom kako sam bio uvjerljivo najmlađa osoba u baznom logoru, zahvaljujući mojim mladanim godinama, napša ekspedicija je dobila nadimak – baby ekspedicija.

► **Koliko su trajale pripreme za ovako zahtjevnju alpinističku avanturu?**

Same pripreme traju cijele godine, a obzirom kako smo u neposrednoj životnoj okolici uskraćeni za uspon na neke veće vrhove najviše trčimo i plivamo, pokušavajući na taj način prikupiti što više snage za napore koji nas očekuju prilikom savladavanja planinskih terena. Opet, radi konkretnog treninga u izvornom ambijen-

Vojvođanska ekspedicija sa zastavom Subotice

tu, često odlazimo na Frušku Goru koja predstavlja našu matičnu planinu.

► **Koliko je trajao uspon do baznog logora, u kojemu se odvijaju brojne centralne aktivnosti tijekom svake ekspedicije i kako se provodi vrijeme tijekom boravka u njemu?**

Naš uspon do baznog logora na visini od 5100 metara trajao je punih sedam dana tijekom kojih smo se postupno aklimatizirali na specifične uvjete boravka na toj visini. Glede samog života u baznom logoru postoji određeni »komfor« jer postoji mogućnost solidnog održavanja higijene (kupanje), te kvalitetnijeg spravljanja osnovnih dnevnih obroka (kuhinja). Ustajanje je tek kada sunce izađe na horizont, inače je veoma hladno, u samom šatoru je temperatura oko -6 stupnjeva u ovom ljetnom razdoblju kada su idealni uvjeti za osvajanje željenih vrhova. Potom se obavljaju određene svakodnevne aktivnosti poput spravljanja obroka, sređivanja higijenskih potreba i opreme, dok je ostatak dana namijenjen, prije svega odmoru i planiranju nastupajućih aktivnosti.

► **Obzirom kako se niste penjali sve do**

vrha, što je bila vaša osnovna zadaća kao člana ekspedicije?

Praktično, osim navikavanja na uvjete i pripreme za buduće ekspedicije, moja glavna zadaća bila je bavljenje računarskim vezama putem interneta uz pomoć kojih smo obavljali komunikaciju s našim najbližima, te analiza vremenskih uvjeta za predstojeće razdoblje bez kojih se niti ne može upustiti u ozbiljnije osvajanje tako teških vrhova kao što su Gashebrum 1 i 2.

► **Kakvi su vremenski uvjeti na visini iznad 5.000 metara?**

U letnjem periodu, tijekom kojeg smo mi bili tamo, po danu je oko 40 stupnjeva i mi smo sve vrijeme bili u kratkim majicama. Ali zato, kada sunce zađe, nastupa pravi zimski ambijent, jer ipak je to kraljevstvo vječitog leda.

► **Na koji način se obavlja redovita ishrana i pripremanje dnevnih obroka?**

Glede svakodnevne ishrane tu se kombiniraju zaliha naše hrane koju smo ponijeli od kuće, prije svega šunke bez koje se nigdje niti ne ide, te »domaće« pakistanske hrane koja je pak dosta začinjena i odudara od naše tradicionalne kuhinje. Snabdijevanje

zalihama hrane vrši se isključivo uz pomoć naroda Balta, tradicionalnih nosača koji su u stanju pješačiti i po nekoliko dana bez prestanka, noseći težak teret svake vrste.

► **Koga ste sve upoznali tijekom boravka u baznom logoru i na koji način se obavljala komunikacija?**

Bazni logor predstavlja svojevrсни centar okupljanja svih ekspedicija i središnjicu svih zbivanja na planini koja se osvaja. Obzirom kako se ove godine slavi 50 godina od prvog osvajanja Karakorumu, na planini je, ovog ljeta, bilo mnogo ekspedicija iz cijelog svijeta. Komunikacija se obavlja isključivo na engleskom jeziku, kojim se služe i spomenuti nosači Balti bez kojih ni ne bi mogao biti realiziran niti jedan alpinistički pothvat.

► **Kada se laički, iz ravničarske perspektive, gleda na osvajanje nekog planinskog vrha onda se, gotovo, uvijek nameće jedno pitanje. Što je teže, uspinjati se ili silaziti niz planinu?**

Osobno mislim, a s time se slažu i gotovo svi alpinisti, da je silazak znatno teži nego uspon. Prije svega, prilikom uspona »penjač« je znatno koncentriraniji i oprezniji, dok nakon »obavljena posla« prilikom silaska zna doći do opuštanja i najčešće nesreće i nezgode događaju se, ponajviše u spuštanju dole.

► **Kakvi su vaši sljedeći alpinistički planovi?**

Tijekom sljedeće godine se planira odlazak na K2, najzahtjevniji svjetski vrh, ali do njega treba prvo učiniti pripreme na nekim »manjim« vrhovima, koji su isto preko 8.000 metara, ali nisu toliko zahtjevni za penjanje.

Skupocjena oprema

Za potpuno opremanje jednog alpinista potrebna su velika novčana sredstva, otprilike u vrijednosti jednog prosječnog automobila. Primjerice samo specijalnim šator košta oko tisuću američkih dolara, a cipele koje izdržavaju temperaturu od -60 stupnjeva staju šest stotina dolara. U prosjeku ova ekspedicija je koštala oko 15.000 dolara po čovjeku pojašnjava Mirko Kujundžić.

Politička čvrstina Željezne Lady

Priredio: Zdenko Samaržija

10. listopada 1985. godine umro je u Los Angelesu *Orson Welles*, američki glumac i redatelj.

12. listopada 1492. godine *Kristofer Kolumbo* je pristao na obale Novoga svijeta.

12. listopada 1935. godine rođen je operni pjevač *Luciano Pavarotti*.

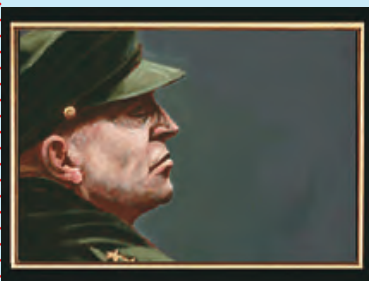
13. listopada 54. godine na rimsko je prijestolje stupio *Neron*.

13. listopada 1884. godine dogovoreno je da meridijan koji prolazi zvjezdarnicom Greenwich pored Londona bude nulti meridijan.

13. listopada 1925. godine rođena je *Margaret Thatcher*, britanska političarka i predsjednica vlade od 1979. do 1990. godine. Zbog čvrstine u politici nazvana je Željeznom Lady.

14. listopada 1503. godine rođen je *Nostradamus*, francuski liječnik, astronom i astrolog.

14. listopada 1890. godine rođen je *Dwight Eisenhower*, američki general, vojskovođa, političar i predsjednik SAD-a. Umro je 28. ožujka 1969. godine.

14. listopada 1990. godine umro je u New Yorku *Leonard Bernstein*, američki kompozitor i pijanist.

15. listopada 70. godine prije Krista rodio se najveći rimski pjesnik *Vergilius Publius Maron - Vergilije*. Umro je 19. godine prije Krista.

15. listopada 1964. godine imenovan je *Leonid Brežnjev* generalnim sekretarom Centralnoga komiteta Komunističke partije Sovjetskoga Saveza. Izboru je prethodila žestoka politička borba između skupina odanih *Nikiti Hruščovu* i sku-

pina koje je objedinio Brežnjev.

15. listopada 1844. godine rodio se *Fridrich Nietzsche*, njemački filozof. Kritizirao je postojeći društveni sustav koji ubija volju za moć u čovjeku, temeljnu pokretačku snagu pozitivnih društvenih procesa. Najvažnija su djela *Volja za moć* i *Tako je govorio Zaratustra*.

15. listopada 1814. godine rodio se u Moskvi *Mihail Jurjevič Lermontov*, ruski romantičarski pisac. Umro je 27. srpnja 1841. godine.

15. listopada muslimanima počinje ramazanski post.

15. listopada 1874. godine osnovano je Hrvatsko planinarsko društvo. Sedamnaest godina prije toga, 1857. godine u Londonu je osnovano prvo planinarsko društvo u Europi. *Dr. Đuro Pilar*, mineralog i geolog, prihvatio je ideju *Bude Budisavljevića* o osnutku planinarskog društva te su njih dvojica poradili na dokumentima potrebnim da se društvo registrira. Prvi predsjednik Hrvatskoga planinarskoga društva bio je *Josip Šloser*, liječnik i botaničar, a u upravni odbor ušli su *Ljudevit Vukotinović*, liječnik i botaničar, *Spiridon Brusina*, zoolog, *Mijo Kišpatić*, mineraklog, *Petar Matković*, geograf te *August Šenoa*.

16. listopada 1793. godine na giljotini je odrubljena glava *Mariji Antonietti*, detroniziranoj francuskoj kraljici. Marija Antonietta kćerka je *Marije Terezije* i *Franje I.*, cara Svetoga Rimskog Carstva Njemačke Narodnosti.

16. listopada 1854. godine rođen je *Oscar Wilde*, irski književnik. Kritizirao je britansko društvo za vrijeme kraljice *Viktorije* te je nekoliko puta zatočen zbog homoseksualnosti. Napisao je *Sliku Doriana Graya*.

16. listopada 1978. godine izabran je *Karlo Wojtyła*, krakovski nadbiskup i kardinal, za papu. Novi je poglavar Katoličke crkve uzeo ime *Ivan Pavao II.*

16. listopada 1927. godine rođen je *Günter Grass*, njemački književnik.

16. listopada 1859. umro je *Wilhelm Grimm*, pisac bajki.

16. listopada 1801. godine u Petrovaradinu je rođen *Josip Jelačić*, najpoznatiji hrvatski ban.

16. listopada 1982. godine umro je *Jakov Gotovac*, hrvatski skladatelj. Rođen je

11. listopada 1895. godine u Splitu. Nakon kratkoga studiranja prava u Zagrebu, odlazi u Beč gdje studira glazbu, no više na njega utječe *Antun Dobronić*, uz kojeg se oduševljava narodnom glazbom. U Šibeniku osniva Filharmonijsko društvo (1922. godine), a godinu dana kasnije seli se u Zagreb. Bio je dirigent opere Hrvatskog narodnog kazališta i zborovođa akademskog društva Mladost. Osim mnoštva orkestralnih kompozicija, pravih bisera hrvatske glazbene baštine, komponirao je i opera *Morana*. Ero s onoga svijeta, komična opera skladana na libreto *Milana Begovića*, praižvedena je 1935. godine. Prevedena je na devet jezika i izvedena na mnogim svjetskim pozornicama.

	POPULARNI KOMIČAR NA "NOVOJ TV"	TRGOVINA VINOM	SUMARAK OMORIKE	PODRUČJE U SUDANU JUŽNO OD EGIPTA	STARI NAZIV ZA ALEGORIJU	"MALAJSKI"	PRIZOR NEPOMU- ĆENE SREĆE	TEHNIKA PEČENJA KERAMIKE										
NOGO- METAS BOBAN																		
PICE OD LIMUNOVA SOKA																		
PREPARAT ZABRA- NJEN SPORTA- SIMA																		
GLUMAC I VODITELJ FILOPOVIĆ						"LUTECLJ" PLAĆA ZA JEDAN DAN RADA												
GLUMICA I SPISATE- LJICA ČULINA								LIUBITELJ RAKIJE										
RUGOBA, GRDOBA							"RADIJUS" VIJATI											
"ZAPAD"		RIBARSKO ORUĐE	NEVOLJA, BIJEDA	EBANOVO DRVO	√4 BRZINSKA NATJE- CANJA													
SLIKAR, PJESNIK ILI GLAZBENIK																		
SOKOLITI, BODRITI									SVJEDODŽ- BA, OVJERA		HRVATSKI JEZIKO- SLOVAC, VLADIMIR	VOZILO NA DVA KOTAČA	ŽENA KOJU JE NETKO IZABRAO	"ZUID AFRICA"	GORKI APERITIV			
UREDNIŠ- TVO										MONDENI SPANJOL- OTOK STARI SLAVENI								
JADRANSKI OTOK			"NUCLEAR ENERGY AGENCY" ROŽNINA				POJAVA SVOJSTAVA DALEKIH PREDAKA ŽITELJ PARIZA											
OTAC OD MILJA U DALMATI, ZAGORI					BOŽANSKI PRAOTAC JAPANACA	VRSTA ŽITARICE OGRAĐENI PROSTOR ZA STOKU									"AUSTRIJA" NOSITI SA SOBOM			
PRED- ZADNJE SLOVO ABECEDA		DRŽAVNICA PERON ČUPERCI KOSE (ZBIRNO)						JUNAK IZ PRIČA I.B. MAŽURANIĆ GLUMICA BOJANIĆ										
POSTAVITI TEKST NA SCENU											STADO ČETVR- TASTI NAPRSNIK KALUDERA							
NOVČANA POMOĆ ZA ISHRANU										DIRIGENT BJELINSKI MJERA ZA EL. OTPOR (MNOŽ.)							PRODAJNA IZLOŽBA ROBE	
VRSTA BAMBUŠA (NAMJES- TAJ)						SREDSTVO PLAĆANJA U CASINU GL. GRAD TOGOA						ORGAN NJUHA GLAVNI GRAD LATVIJE						
STARI TIP "CITROENA"				RJEČNI RIBAR TAL- PISAC UMBERTO					GLUMICA TOMEI GLAVNI DODATAK JELU									
SASTAVIO IVICA ŠUBAT	SREDSTVO PROTIV KRVARENJA "AMERICIJA"							KEMIJSKI ELEMENT (ZNAK SI) NICOLE KIDMAN										
1.120. SLOVO ABECEDA			AMERIČKI REŽISER, MICHAEL ("LOVAC NA JELENE"), "SUMPOR"								ŽENSKO IME SUPROTNJI VEZNIK							
ŽIVEŽNA NAMIRNICA					PODRUČJE ODVOJENO OD MATIČNE DRŽAVE									"IMOTSKI"				

RJEŠENJA:

GERSHWIN, OTEKLINA, REKLAMER, A, TAD, SE, NEODIM, D, VAR, OLIB, IR, ANICA, ŠLEZIJA, NJ, MIKENA, ILIJ, KAMENO DOBA, ČELAVO, ALONIM, P, MECI, SREĆA, ADA, NIZ, SUTON, GONIČ, ILOVAČA, ATELANI, KILIKIJA, URICA, OCAT, TATARIN, MO, LA, ATENJANI, ANIS, I, OMILJENOST, OKA, NAVITI, AUTOGRAM, ATONA, ESKIMKA, A

PETAK 13. 10. 2006.

HRT 1

06.45 TV raspored
 06.50 TV kalendar
 07.00 Dobro jutro, Hrvatska
 09.10 Villa Maria, serija
 10.00 Vijesti
 10.05 Dan kada... dan kada sam postao ubojica za upravljačem priča o pokusnome vozaču
 10.50 Vijesti iz kulture
 11.00 Među nama, znanstveno obrazovna emisija
 12.00 Vijesti
 12.16 TV kalendar
 12.30 Protiv vjetra i oluje, serija
 13.15 Radni ručak
 14.15 Hitna služba 12., serija
 15.00 Vijesti
 15.12 TV raspored
 15.15 Puka, crtani film
 15.20 Nora fora, igra za djecu
 15.50 Znanstvena petica
 16.20 Vijesti + prijevod za gluhe
 16.28 Vrijeme sutra
 16.35 Život uživo
 17.35 Vijesti
 17.43 Vrijeme sutra
 17.45 Znanstvene vijesti
 17.55 Najslabija karika, kviz
 18.40 Obični ljudi, serija
 19.30 Dnevnik
 19.57 Sport
 20.01 Vrijeme
 20.10 Idemo u Ameriku
 21.00 Daredevil, američki film
 22.45 Vijesti dana
 22.55 Vijesti iz kulture
 23.05 Želim te, britanski film
 00.35 New Jersey Drive, američki film
 02.10 Tales From the Crypt: Bordello of Blood, američki film
 03.35 Reprizni program
 07.40 Protiv vjetra i oluje, serija

HRT 2

07.30 TEST
 07.45 TV raspored
 07.50 TV kalendar
 08.00 ŽUTOKLJUNAC
 08.55 Bitka planeta, crtana serija
 09.20 NULTI SAT
 10.20 Sjednica Hrvatskog sabora, prijenos
 13.30 Vijesti na drugom
 13.35 Sounder, američki TV film
 15.00 Las Vegas, serija
 15.45 Hrvatska danas

16.00 Vijesti na drugom
 16.10 Vrtlarska godina, dokumentarna serija
 16.45 M.A.S.H. 3., humoristična serija
 17.10 Allo, allo 5. humoristična serija
 17.35 Život je lijep
 18.10 Županijska panorama
 18.28 Vrijeme sutra
 18.30 Vijesti na drugom
 18.55 Povijesne legende 6.: Napoleon istine i zablude
 19.50 Svijet prema Jimu 3., humoristična serija
 20.15 Genijalci
 20.55 Večernja škola
 21.30 Vijesti na drugom
 21.45 Parovi 4., humoristična serija
 22.20 Krvne veze, miniserija
 00.40 Allo, allo 5. humoristična serija
 01.05 Las Vegas, serija
 01.50 Pregled programa za subotu

nova

06.35 Klinci s Beverly Hillsa, crtana serija
 07.00 Power Rangers, serija za djecu
 07.20 Šaljivi kućni video
 07.50 Život na jezeru, serija
 08.20 TV prodaja
 08.30 Zemlja strasti, serija
 09.20 Vrtlareva kći, serija
 10.10 TV prodaja
 10.20 VIP DJ, glazbena emisija
 10.55 TV prodaja
 11.05 Svi vole Raymonda, serija
 12.05 Slučajni partneri, serija
 13.00 Vijesti
 13.25 Sudnica Melani Vukmirice
 14.20 TV prodaja
 14.30 Vrtlareva kći, serija
 15.20 TV prodaja
 15.30 Zemlja strasti, serija
 16.25 Rebeca, serija
 17.15 Vijesti Nove TV
 17.30 Rebeca, serija
 18.20 Sudnica Melani Vukmirice
 19.15 Dnevnik Nove TV
 20.05 Dvoboj, talk show
 21.05 Eksperiment, igrani film
 22.45 Vijesti Nove TV
 22.55 Seinfeld, serija
 23.25 National geographic report
 23.30 Dva metra pod zemljom, serija
 00.20 Barbarella, igrani film
 01.55 Dvoboj, talk show
 02.50 Izvještaj Matrix, serija
 03.40 Dnevnik Nove TV
 04.25 Kraj programa

RTL

05.50 Školske tajne, dramska serija (R)
 06.15 Battle B'Daman, crtana serija
 06.40 Medvjedići dobra srca, crtana serija
 07.00 Princ iz Bel-Aira, humoristična serija (R)
 07.30 Fifi i cvjetno društvo, crtana serija
 07.40 Pod istim krovom, humoristična serija (R)
 08.10 Sam svoj majstor, humoristična serija (R)

08.35 Bračne vode, humoristična serija (R)
 09.05 Roseanne, humoristična serija (R)
 09.35 Sudnica, show (R)
 10.30 Eksploziv, magazin (R)
 10.55 Zabranjena ljubav, sapunica (R)
 11.30 Vijesti, informativna emisija
 11.35 Big Brother, reality show (R)
 12.40 Macho muškarci, telenovela
 13.35 Začin života, telenovela
 14.30 Školske tajne, dramska serija
 15.20 Princ iz Bel-Aira, humoristična serija
 15.50 Pod istim krovom, humoristična serija
 16.20 Sam svoj majstor, humoristična serija
 16.45 Bračne vode, humoristična serija
 17.15 Roseanne, humoristična serija
 17.45 Sudnica, show
 18.45 Vijesti, informativna emisija
 19.10 Eksploziv, magazin
 19.40 Zabranjena ljubav, sapunica
 20.05 Big Brother, reality show
 22.20 Smrt Smoochy, igrani film, komedija
 00.15 Vijesti, informativna emisija
 00.25 Big Brother, reality show
 00.35 Pritajeni život, igrani film, komedija
 02.10 Astronautova žena, igrani film, znanstveno-fantastični triler/horor (R)

SUBOTA

HRT 1

08.50 TV raspored
 08.55 TV kalendar
 09.05 Vijesti
 09.10 Kinoteka filmovi Billyja Wildera: Dvostruka obmana, američki film
 10.55 Vijesti iz kulture
 11.05 Meta, emisija za branitelje
 12.00 Vijesti
 12.15 TV kalendar
 12.30 Protiv vjetra i oluje, serija
 13.20 Prizma, multinacionalni magazin
 14.10 Duhovni izazovi međureligijski magazin
 14.25 TV raspored
 14.30 Vijesti
 14.38 Vrijeme sutra
 14.45 Oprah Show
 15.35 Reporteri: Olimpijske igre
 16.45 Vijesti
 16.53 Vrijeme sutra
 17.00 Uzmi ili ostavi, TV igra
 17.40 Život u gustišu: Proizvođači svile
 18.35 TV Bingo Show
 19.15 LOTO 7/39
 19.30 Dnevnik
 19.57 Sport
 20.01 Vrijeme
 20.10 Divlja rijeka, američki film
 22.05 Vijesti dana
 22.15 Vijesti iz kulture
 22.25 CryBaby, američki film
 23.55 Cecil je poludio, američko brancuski film
 01.25 Film
 03.15 Film
 05.05 Reprizni program
 06.55 Protiv vjetra i oluje, serija

HRT 2

08.00 TV vodič, panorame turističkih središta Hrvatske
 08.30 TV raspored
 08.35 Obični ljudi, serija (repriza tri tjedne epizode)
 10.50 Kućni ljubimci
 11.20 Briljanteen
 12.10 Parlaonica
 13.05 O.C. 2., serija
 13.50 Automagazin
 14.25 Nepodnošljivi susjedi, američki film
 16.05 Kulturni magazin

14. 10. 2006.

- 16.25 Gilmoreice 6., serija
17.10 Rukometna Liga prvaka: Metalurg Skoplje Zagreb, prijenos
18.50 Slobodna zona, kratki dokumentarni film
19.05 Simpsoni 16., humoristična serija
- 14.35 Automotiv, auto moto magazin
15.05 Smrtonosna laž, igrani film
16.40 Kviskoteka, kviz
17.40 Vijesti Nove TV
17.50 Istraga, kriminalistički magazin
19.15 Dnevnik Nove TV
20.05 Zuhra light show, zabavna emisija
21.10 Cimmer fraj, serija
21.50 Nekažnjiv zločin, igrani film
23.35 Generalova kći, igrani film
01.30 VIP DJ, glazbena emisija
02.05 Eksperiment, igrani film
03.35 Dnevnik Nove TV
04.20 Kraj programa

- 19.30 Svijet prema Jimu 3., humoristična serija
20.00 Hrvatska nogometna liga emisija
20.10 HNL prijenos utakmice
22.05 Hrvatska nogometna liga emisija
22.45 Sportske vijesti
22.55 Deadwood 1., serija
23.45 Zločinački umovi, serija
00.30 Život poslije smrti, serija
01.15 Pregled programa za nedjelju

- 05.55 Saga o avanturama Parve, crtani film
07.20 Ninja kornjače, crtana serija
08.10 Atom, crtana serija
08.35 Power Rangersi S.P.D., serija
09.00 Bratz, crtana serija
09.25 Yu-Gi-Oh GX, serija
10.25 Moja ekipa, serija
11.25 Čarobnice, serija

- 12.20 Smallville, serija
13.15 Kuća na plaži, serija
14.05 Navigator, nautički magazin

- 06.35 Lud za tobom, humoristična serija
07.05 Nikola, humoristična serija (2 epizode)
08.00 Fifi i cvjetno društvo, crtana serija (3 epizode) (R)
08.40 Jagodica Bobica, crtana serija
09.05 Trollz, crtana serija
09.30 SpužvaBob Skockani, crtana serija
09.50 Lijepe žene, dramska serija
10.40 Zabranjena ljubav, sapunica (5 epizoda) (R)
13.10 Everwood, dramska serija
14.00 Put u središte Zemlje, fantastična mini serija (prvi dio)
15.40 Big Brother, reality show (R)
17.40 Zvijezde Extra: 101 zvjezdana dijeta, zabavna emisija
18.45 Vijesti, informativna emisija
19.10 Žuta minuta, zabavna emisija
20.05 Dokaz života, igrani film, akcijski
22.20 Big Brother, reality show
23.25 Vladačice Playboyevog carstva, reality show
00.20 Big Brother, reality show
00.30 Playboy: Bez granica, igrani film, erotski
02.15 Smrt Smoochyu, igrani film, komedija (R)
04.05 Pritajeni život, igrani film, komedija (R)
05.40 Big Brother, reality show

NEDJELJA 15. 10. 2006.

- 07.35 TV raspored
07.40 TV kalendar
07.50 Daj sve od sebe, američki film za djecu
09.25 Nove pustolovine medvjedića Winnieja Pooha
09.50 Lilo i Stitch, crtana serija

- 10.10 Vijesti
10.20 Gospodica Marple, serija
12.00 Vijesti
12.15 TV kalendar
12.30 Plodovi zemlje
13.25 Split: More
14.00 Nedjeljom u dva
15.05 Vijesti
15.13 Vrijeme danas
15.17 TV raspored
15.20 U potrazi za mitovima i herojima, dokumentarna serija
16.20 Svirci moji (3/8)
17.05 Uzmi ili ostavi, TV igra
17.45 Helen of Troy, serija
19.15 LOTO 6/45
19.30 Dnevnik
19.57 Sport
20.01 Vrijeme
20.10 Tko želi biti milijunaš?, kviz
21.10 Snivaj, zlato moje dramska serija
22.00 Vijesti dana
22.05 Vijesti iz kulture
22.15 Lica nacije
23.15 Zajedno smo 50 godina (3/3)
01.45 Reprizni program
05.25 Plodovi zemlje
06.15 Split: More

- 07.45 TEST
08.10 TV raspored

- 08.15 Obični ljudi, serija
09.45 TV raspored
09.50 Opera Box
10.20 Biblija
10.30 Zagreb: Grkokatolička liturgija, prijenos
12.00 TV raspored
12.05 Vrijeme ljubavi, serija
13.50 Mir i dobro
14.20 Kremenkovi u Viva Rock Vegasu, američki film
16.15 Sportski program
16.55 Mali nogomet kvalifikacije za LP: Split Atena, prijenos
18.30 Arena
19.30 Magazin nogometne Lige prvaka
20.05 Obitelj Soprano 6., serija
21.00 Pregled tjedna
21.55 Shpitzza
22.40 Sportske vijesti
22.50 Evergreen filmovi Jamesa Deana: Div, američki film
02.05 Pregled programa za ponedjeljak

- 06.10 Saga o avanturama Parve, crtani film
07.35 Ninja kornjače, crtana serija
08.25 Atom, crtana serija
08.50 Power Rangersi S.P.D., serija
09.15 Bratz, crtana serija
09.40 Yu-Gi-Oh GX, crtana serija
10.40 National Geographic report: Mumije - glas mrtvih
10.45 Kuća na plaži, serija
11.35 Tri muškarca i mlada dama, igrani film
13.30 Nekažnjiv zločin, igrani film
15.15 Žena iz snova, reality show
16.25 Cimmer fraj, serija
17.05 Vijesti Nove TV
17.15 Pevecov kutak
17.20 Naša mala klinika, serija
18.15 Red Carpet, zabavna emisija
19.15 Dnevnik Nove TV
20.05 Nad lipom 35, humoristično glazbeni show
21.05 Danielle Steel: Tajne, igrani film
22.45 Epicentar, talk show
23.45 Nesavjesno liječenje, igrani film
01.20 Zuhra light show, zabavna emisija
02.20 VIP DJ, glazbena emisija
02.55 Dnevnik Nove TV

NEDJELJA

03.40 Kraj programa

07.25 Nikola, humoristična serija (2 epizode)
 08.20 Fifi i cvjetno društvo, crtana serija (2 epizode) (R)
 08.45 Looney tunes, crtana serija
 09.10 Trollz, crtana serija
 09.35 SpužvaBob Skockani, crtana serija
 09.55 Od Zemlje do Mjeseca, dramska serija
 10.45 Cijena savjesti, dramska serija (2 epizode)
 12.20 Policajac s Petlovog brda, dramska serija
 13.10 Put u središte Zemlje, fantastična mini serija (2. dio)
 14.45 Dokaz života, igrani film, akcijski (R)
 17.00 Salto, zabavna emisija
 18.05 Exkluziv, magazin
 18.45 Vijesti, informativna emisija
 19.10 Big Brother, reality show
 20.05 CSI, kriminalistička serija
 21.00 Zakon braće,

kriminalistička serija
 22.00 FBI: Istraga, dokumentarno-kriminalistička serija
 22.55 Novi forenzičari, dokumentarno-kriminalistička serija
 23.50 Autopsija, dokumentarno-kriminalistička serija
 00.20 Big Brother, reality show
 00.30 Playboy: Bez granica, igrani film, erotski (R)
 02.15 Put u središte Zemlje, fantastična mini serija

PONEDJELJAK 16. 10. 2006.

06.45 TV raspored
 06.50 TV kalendar
 07.00 Dobro jutro, Hrvatska
 09.10 Villa Maria, serija
 10.00 Vijesti
 10.05 Dan kada je došao val noćna mora u Bangniangu, dokumentarni film
 10.55 Vijesti iz kulture
 11.05 Riječ i život, religijski program
 12.00 Vijesti
 12.15 TV kalendar
 12.30 Protiv vjetrova i oluje, serija
 13.15 Radni ručak
 14.15 Hitna služba 12., serija
 15.00 Vijesti
 15.10 Vrijeme danas
 15.12 TV raspored
 15.15 Pucca, crtani film
 15.20 Nora fora, igra za djecu
 15.50 Ekozona
 16.20 Vijesti + prijevod za gluhe
 16.35 Život uživo
 17.35 TV raspored
 17.40 Vijesti
 17.48 Vrijeme sutra
 17.55 Najslabija karika, kviz
 18.40 Obični ljudi, serija
 19.30 Dnevnik
 19.57 Sport
 20.10 Latinica: Reket (1. dio)
 21.05 Latinica: Reket (2. dio)
 21.40 Ludi rimski carevi: Elagabal, znanstveno obrazovna serija
 22.20 Otvoreno (+Vijesti)
 23.15 Vijesti iz kulture
 23.25 Na rubu znanosti: Moć mantre i tajne zvuka
 00.30 Vijesti dana
 00.35 Dobro ugođena večer: Portret Edina Karamazova
 01.35 Reprizni program
 06.00 Protiv vjetrova i oluje, serija

07.30 TEST
 07.45 TV raspored
 07.50 TV kalendar
 08.00 ŽUTOKLJUNAC
 08.55 Bitka planeta, crtana serija
 09.20 NULTI SAT
 09.35 Na glasu
 09.55 Kratki spoj
 10.20 U australskoj divljini, serija za mlade
 10.45 W.I.T.C.H., crtana serija

11.05 W.I.T.C.H., crtana serija
 11.30 Crtani film
 11.40 Billy Madison, američki film
 13.10 Vijesti na drugom
 13.15 Ljubav je bol, američki film
 15.00 Las Vegas 2., serija
 15.45 Hrvatska danas
 16.00 Vijesti na drugom
 16.10 Maja: Eko etiketa, talkshow
 16.45 M.A.S.H. 3., humoristična serija
 17.10 Allo, allo 5. humoristična serija
 17.35 Direkt: Direktna akcija
 18.10 Županijska panorama
 18.28 Vrijeme sutra
 18.30 Vijesti na drugom
 18.55 Povijesne legende 6.: Krv boga Sunca
 19.45 8 jednostavnih pravila 3., humoristična serija
 20.10 CSI: Las Vegas, serija
 20.55 Luda kuća 2., serija
 21.35 Vijesti na drugom
 21.50 Teška meta, američki film
 23.30 The Rich Man's Wife, američki film
 01.00 Las Vegas 2., serija
 01.45 Pregled programa za utorak

06.35 Klinci s Beverly Hillsa, serija
 07.00 Power Rangers, serija
 07.20 Šaljivi kućni video
 07.50 Život na jezeru, serija
 08.30 Zemlja strasti, serija
 09.20 Vrtlarova kći, serija
 10.20 VIP DJ, glazbena emisija
 11.05 Svi vole Raymonda, serija
 12.05 Slučajni partneri, serija
 13.00 Vijesti
 13.25 Sudnica Melani Vukmirice, court show
 14.30 Vrtlarova kći, serija
 15.30 Zemlja strasti, serija
 16.25 Rebeca, serija
 17.15 Vijesti Nove TV
 17.30 Rebeca, serija
 18.20 Sudnica Melani Vukmirice, court show
 19.15 Dnevnik Nove TV
 20.05 NAVY CIS, serija
 21.00 Žena iz snova, reality show
 22.05 Kućanice, serija
 23.15 Vijesti Nove TV
 23.15 Uvod u anatomiju, serija
 00.05 Seinfeld, serija
 00.35 Ispod maske, igrani film
 02.25 Red Carpet, zabavna emisija
 03.20 Izvještaj Matrix, serija
 04.10 Dnevnik Nove TV
 05.05 Kraj programa

05.20 Školske tajne, dramska serija (R)
 06.10 Battle B'Daman, crtana serija
 06.35 Medvjedići dobra srca, crtana serija
 06.55 Princ iz Bel-Aira, humoristična serija (R)
 07.25 Fifi i cvjetno društvo, crtana serija
 07.35 Pod istim krovom, humoristična serija (R)
 08.00 Sam svoj majstor, humoristična serija (R)
 08.30 Bračne vode, humoristična serija (R)
 09.00 Roseanne, humoristična serija (R)
 09.25 Sudnica, show (R)
 10.25 Exkluziv, magazin (R)
 11.00 Zabranjena ljubav, sapunica (R)
 11.35 Vijesti, informativna emisija
 11.40 Big Brother, reality show (R)
 12.40 Macho muškarci, telenovela
 13.35 Začin života, telenovela
 14.30 Školske tajne, dramska serija
 15.20 Princ iz Bel-Aira, humoristična serija
 15.50 Pod istim krovom, humoristična serija
 16.20 Sam svoj majstor, humoristična serija
 16.45 Bračne vode, humoristična serija
 17.15 Roseanne, humoristična serija
 17.45 Sudnica, show
 18.45 Vijesti, informativna emisija
 19.10 Exploziv, magazin
 19.40 Zabranjena ljubav, sapunica
 20.05 Big Brother, reality show
 21.05 Zakon braće, kriminalistička serija
 22.00 Najbolji od najboljih, igrani film, akcijski
 23.45 Vijesti, informativna emisija
 00.00 Big Brother, reality show
 00.10 CSI, kriminalistička serija (R)
 01.00 Zakon braće, kriminalistička serija (R) (2 epizode)
 02.45 FBI: Istraga, dokumentarno-kriminalistička serija (R)
 03.35 Novi forenzičari, dokumentarno-kriminalistička serija (R)

UTORAK 17. 10. 2006.

HRT 1

06.45 TV raspored
06.50 TV kalendar
07.00 Dobro jutro, Hrvatska
09.10 Villa Maria, serija
10.00 Vijesti
10.05 Dan kada sam pobjegla od
svojeg vjenčanja bijeg
obećane mladenke,
dokumentarni film
10.55 Vijesti iz kulture
11.05 Normalan život, emisija za
osobe s invaliditetom
12.00 Vijesti
12.16 TV kalendar
12.30 Protiv vjetra i oluje, serija
13.15 Radni ručak
14.15 Hitna služba 12., serija
15.00 Vijesti
15.12 TV raspored
15.15 Pucca, crtani film
15.20 Nora fora, igra za djecu
15.50 Potrošački kod
16.20 Vijesti + prijevod za gluhe
16.35 Život uživo
17.35 Vijesti
17.43 Vrijeme sutra
17.45 Znanstvene vijesti
17.55 Najslabija karika, kviz
18.40 Obični ljudi, serija
19.30 Dnevnik
19.57 Sport
20.01 Vrijeme
20.10 Globalno sijelo
20.45 Kontraplan
21.40 Poslovni klub
22.20 Otvoreno (+Vijesti)
23.15 Vijesti iz kulture
23.25 Mutogras,
dokumentarna emisija
00.00 Vijesti dana
00.10 Ponoćna antologija: Lov na
ljubav, australski film
01.45 Reprizni program
06.00 Protiv vjetra i oluje, serija

HRT 2

07.30 TEST
07.45 TV raspored
07.50 TV kalendar
08.00 ŽUTOKLJUNAC
08.55 Bitka planeta, crtana serija
09.20 NULTI SAT
09.35 Ciak Junior
09.55 Tamara želi čuti, izraelski
dokumentarni film
10.20 U australskoj divljini,
serija za mlade
10.45 W.I.T.C.H., crtana serija

11.05 Crtani film
11.15 Doal Miner's Daughter
(Rudareva kći),
američki film
13.15 Vijesti na drugom
13.20 Sprema se oluja,
britansko američki film
15.00 Las Vegas 2., serija
15.45 Hrvatska danas
16.00 Vijesti na drugom
16.10 Maja: Duhovni odgoj u
školi, talkshow
16.45 M.A.S.H. 3.,
humoristična serija
17.10 Allo, allo 5.
humoristična serija
17.35 Umnjak,
znanstveni magazin
18.10 Županijska panorama
18.28 Vrijeme sutra
18.30 Vijesti na drugom
18.50 Povijesne legende 6.: Vasco
da Gama: Potraga za
Začinskim otocima
19.40 8 jednostavnih pravila 3.,
humoristična serija
20.05 Neka jedu kolače,
humoristična serija
20.40 Nogometna Liga prvaka:
Steaua Real (M), prijenos
22.40 Vijesti na drugom
22.55 Dr. House, serija
23.40 Sažeci nogometne
Lige prvaka
00.20 Vrhunski prevaranti 2.,
serija
01.15 Las Vegas 2., serija
02.00 Pregled programa za srijedu

nova

06.35 Klinci s Beverly Hillsa,
crtana serija
07.00 Power Rangers, serija
07.20 Šaljivi kućni video
07.50 Život na jezeru, serija
08.30 Zemlja strasti, serija
09.20 Vrtlareva kći, serija
10.20 VIP DJ, glazbena emisija
11.05 Svi vole Raymonda, serija
12.05 Slučajni partneri, serija
13.00 Vijesti
13.25 Sudnica Melani Vukmirice,
court show
14.30 Vrtlareva kći, serija
15.30 Zemlja strasti, serija
16.25 Rebeca, serija
17.15 Vijesti Nove TV
17.30 Rebeca, serija
18.20 Sudnica Melani Vukmirice,
court show
19.15 Dnevnik Nove TV
20.05 Naša mala klinika, serija

21.00 Kći mog bossa, igrani film
22.35 Vijesti Nove TV
22.45 Seinfeld, serija
23.15 JAG, serija
00.05 RRRrrr!!!, igrani film
01.45 Epicentar, talk show
02.45 Na rubu zakona, serija
03.35 Dnevnik Nove TV
04.20 Kraj programa

RTL

05.25 Školske tajne,
dramska serija (R)
06.15 Battle B'Daman, crtana serija
06.40 Medvjedići dobra srca,
crtana serija
07.00 Princ iz Bel- Aira,
humoristična serija (R)
07.30 Fifi i cvjetno društvo,
crtana serija
07.40 Pod istim krovom,
humoristična serija (R)
08.10 Sam svoj majstor,
humoristična serija (R)
08.35 Bračne vode,
humoristična serija (R)
09.05 Roseanne,
humoristična serija (R)
09.35 Sudnica, show (R)
10.30 Eksploziv, magazin (R)
10.55 Zabranjena ljubav,
sapunica (R)
11.30 Vijesti, informativna emisija
11.35 Big Brother, reality show (R)
12.40 Macho muškarci, telenovela
13.35 Začin života, telenovela
14.30 Školske tajne, dramska serija
15.20 Princ iz Bel- Aira,
humoristična serija
15.50 Pod istim krovom,
humoristična serija
16.20 Sam svoj majstor,
humoristična serija
16.45 Bračne vode,
humoristična serija
17.15 Roseanne,
humoristična serija
17.45 Sudnica, show
18.45 Vijesti, informativna emisija
19.10 Eksploziv, magazin
19.40 Zabranjena ljubav, sapunica
20.05 Big Brother, reality show
21.20 Golf klub 2, igrani film,
komedija
23.05 Cobra 11,
kriminalistička serija
00.05 Vijesti, informativna emisija
00.20 Big Brother, reality show
00.30 Najbolji od najboljih,
igrani film, akcijski (R)
02.05 Cobra 11,
kriminalistička serija (R)

SRIJEDA

HRT 1

06.45 TV raspored
06.50 TV kalendar
07.00 Dobro jutro, Hrvatska
09.10 Villa Maria, serija
10.00 Vijesti
10.05 Dan kada sam čuo svoje srce
tri života osuđenoga
na smrt, dokumentarni film
10.55 Vijesti iz kulture
11.05 Treća dob, emisija
za umirovljenike
12.00 Vijesti
12.16 TV kalendar
12.30 Protiv vjetra i oluje, serija
13.15 Radni ručak
14.15 Hitna služba 12., serija
15.00 Vijesti
15.12 TV raspored
15.15 Pucca, crtani film
15.20 Nora fora, igra za djecu
15.50 Glas domovine
16.20 Vijesti + prijevod za gluhe
16.35 Život uživo
17.30 Vijesti
17.38 Vrijeme sutra
17.45 Najslabija karika, kviz
18.30 Obični ljudi, serija
19.15 LOTO 7/39
19.30 Dnevnik
19.57 Sport
20.01 Vrijeme
20.10 Piramida, zabavni program
21.15 Sudski poziv
22.00 Otvoreno (+Vijesti)
22.55 Vijesti iz kulture
23.05 Drugi format
00.00 Vijesti dana
00.10 Festivalni filmovi: Zapadni
Bejrut, francusko norveško
libanonsko belgijski film
01.55 Reprizni program
06.00 Protiv vjetra i oluje, serija

HRT 2

07.30 TEST
07.45 TV raspored
07.50 TV kalendar
08.00 ŽUTOKLJUNAC
08.55 Bitka planeta, crtana serija
09.20 NULTI SAT
09.35 Športerica
09.55 Iznad crte
10.20 U australskoj divljini,
serija za mlade
10.45 W.I.T.C.H., crtana serija
11.05 W.I.T.C.H., crtana serija
11.30 Crtani film
11.35 Dragonslayer, američki film

SRIJEDA 18. 10. 2006.

13.25 Vijesti na drugom
13.30 The Colony, američki film
15.00 Las Vegas 2., serija
15.45 Hrvatska danas
16.00 Vijesti na drugom
16.10 Sasvim obični ljudi
16.45 M.A.S.H. 3.,
humoristična serija

17.10 Allo, allo 5.
humoristična serija
17.35 Euromagazin
18.10 Županijska panorama
18.28 Vrijeme sutra
18.30 Vijesti na drugom
18.55 Povijesne legende 6.:
Sfinga kamena zagonetka
19.40 8 jednostavnih pravila 3.,
humoristična serija
20.10 Emisija
20.35 Chelsea Barcelona,
prijenos
22.35 Emisija
22.55 Vijesti na drugom
23.10 Galactica 1., serija
23.55 Sažeci nogometne
Lige prvaka
00.35 Las Vegas 2., serija
01.20 Pregled programa
za četvrtak

06.35 Klinci s Beverly Hillsa,
crtana serija
07.00 Power Rangers, serija
07.20 Šaljivi kućni video
07.50 Život na jezeru, serija
08.30 Zemlja strasti, serija
09.20 Vrtlareva kći, serija
10.20 VIP DJ, glazbena emisija
11.05 Svi vole Raymonda, serija
12.05 Slučajni partneri, serija
13.00 Vijesti
13.25 Sudnica Melani Vukmirice,
court show
14.30 Vrtlareva kći, serija
15.30 Zemlja strasti, serija
16.25 Rebeca, serija
17.15 Vijesti Nove TV
17.30 Rebeca, serija
18.20 Sudnica Melani Vukmirice,
court show
19.15 Dnevnik Nove TV
20.05 Kviskoteka, kviz
21.05 U sridu, društveno politički
magazin
22.15 Vijesti Nove TV
22.25 Novac, business magazin
22.55 Seinfeld, serija
23.25 Will i Grace, serija
23.55 National Geographic report
00.00 JAG, serija
00.50 Savršeni stranac, igrani film
02.30 U sridu, društveno politički
magazin

03.35 Na rubu zakona, serija
04.25 Dnevnik Nove TV
05.10 Kraj programa

05.15 Školske tajne,
dramska serija (R)
06.05 Battle B'Daman,
crtana serija
06.30 Medvjedići dobra srca,
crtana serija
06.50 Princ iz Bel- Aira,
humoristična serija (R)
07.20 Fifi i cvjetno društvo,
crtana serija
07.30 Pod istim krovom,
humoristična serija (R)
08.00 Sam svoj majstor,
humoristična serija (R)
08.25 Bračne vode,
humoristična serija (R)
08.55 Roseanne,
humoristična serija (R)
09.25 Sudnica, show (R)
10.20 Eksploziv, magazin (R)
10.45 Zabranjena ljubav,
sapunica (R)
11.20 Vijesti, informativna emisija
11.25 Big Brother,
reality show (R)
12.40 Macho muškarci, telenovela
13.35 Začin života, telenovela
14.30 Školske tajne,
dramska serija
15.20 Princ iz Bel- Aira,
humoristična serija
15.50 Pod istim krovom,
humoristična serija
16.20 Sam svoj majstor,
humoristična serija
16.45 Bračne vode,
humoristična serija
17.15 Roseanne,
humoristična serija
17.45 Sudnica, show
18.45 Vijesti, informativna emisija
19.10 Eksploziv, magazin
19.40 Zabranjena ljubav, sapunica
20.05 Big Brother, reality show
21.05 Zaboravljeni slučaj,
kriminalistička serija
22.00 Dokaz krivnje,
kriminalistička serija
22.55 Cobra 11,
kriminalistička serija
23.55 Vijesti, informativna emisija
00.10 Big Brother, reality show
00.20 Golf klub 2, igrani film,
komedija (R)
02.05 Cobra 11,
kriminalistička serija (R)

ČETVRTAK

06.40 TV raspored
06.45 TV kalendar
07.00 Dobro jutro, Hrvatska
09.10 Villa Maria, serija
10.00 Vijesti
10.05 Osvajanje istoka švicarski
seljaci u Rusiji:
Jakob, Sepp i Hans
traže sreću
10.55 Vijesti iz kulture
11.05 Hrvatska kulturna baština,
znanstveno obrazovna
emisija
12.00 Vijesti
12.16 TV kalendar
12.30 Protiv vjetera i oluje, serija
13.15 Radni ručak
14.15 Hitna služba 12., serija
15.00 Vijesti
15.12 TV raspored
15.15 Pucca, crtani film
15.20 Nora fora, igra za djecu
15.50 Povijest u Grivi,
dokumentarna emisija
16.20 Vijesti + prijevod za gluhe
16.35 Život uživo
17.40 Vijesti
17.48 Vrijeme sutra
17.55 Najslabija karika, kviz
18.40 Obični ljudi, serija
19.30 Dnevnik
19.57 Sport
20.01 Vrijeme
20.10 Tko želi biti milijunaš?, kviz
21.10 Brisani prostor
22.05 Pola ure kulture
22.45 Otvoreno (+Vijesti)
23.40 Vijesti iz kulture
23.50 A Night in the Life of
Jimmy Reardon,
američki film
01.30 Vijesti dana
01.35 Reprizni program
06.00 Protiv vjetera i oluje, serija

07.30 TEST
07.45 TV raspored
07.50 TV kalendar
08.00 ŽUTOKLJUNAC
08.55 Bitka planeta, crtana serija
09.20 NULTI SAT
09.35 Navrh jezika
09.55 Glazbeceda
10.20 U australskoj divljini,
serija za mlade

10.45 W.I.T.C.H., crtana serija
11.05 W.I.T.C.H., crtana serija
11.30 Crtani film
11.35 Swing Kids, američki film
13.25 Vijesti na drugom
13.30 Washingtonski snajperist:
23 dana straha, američki
film
15.00 Las Vegas 2., serija
15.45 Hrvatska danas
16.00 Vijesti na drugom
16.10 Sasvim obični ljudi
16.45 M.A.S.H. 3.,
humoristična serija
17.10 Allo, allo 5.
humoristična serija
17.35 Znati živjeti
18.10 Županijska panorama
18.28 Vrijeme sutra
18.30 Vijesti na drugom
18.55 Euroazija,
dokumentarna serija
19.45 8 jednostavnih pravila 3.,
humoristična serija
20.10 Američka predsjednica 1.,
serija
21.00 Vijesti na drugom
21.15 CSI Miami 3., serija
22.05 Dnevno svjetlo,
američki film
00.00 Big Shot: Confessions of a
Campus Bookie,
američki film
01.30 Las Vegas 2., serija
02.15 Pregled programa za petak

06.35 Klinci s Beverly Hillsa,
crtana serija
07.00 Power Rangers, serija
07.20 Šaljivi kućni video
07.50 Život na jezeru, serija
08.30 Zemlja strasti, serija
09.20 Vrtlareva kći, serija
10.20 VIP DJ, glazbena emisija
11.05 Svi vole Raymonda, serija
12.05 Slučajni partneri, serija
13.00 Vijesti
13.25 Sudnica Melani Vukmirice,
court show
14.30 Vrtlareva kći, serija
15.30 Zemlja strasti, serija
16.25 Rebeca, serija
17.15 Vijesti Nove TV
17.30 Rebeca, serija
08.20 Sudnica Melani Vukmirice,
court show
19.15 Dnevnik Nove TV
20.05 Istraga,
kriminalistički magazini
21.35 Forezičari u potrazi za
istinom, serija

19. 10. 2006.

22.30 Vijesti Nove TV
 22.40 Izgubljeni, serija
 23.35 Seinfeld, serija
 00.05 JAG, serija
 01.00 Wendigo, igrani film
 02.35 Novac, business magazin
 03.05 Na rubu zakona, serija
 03.55 Dnevnik Nove TV
 04.40 Kraj programa

05.50 Školske tajne, dramska serija (R)
 06.15 Battle B'Daman, crtana serija
 06.40 Medvjedići dobra srca, crtana serija
 07.00 Princ iz Bel-Aira, humoristična serija (R)
 07.30 Fifi i cvjetno društvo, crtana serija
 07.40 Pod istim krovom, humoristična serija (R)
 08.10 Sam svoj majstor, humoristična serija (R)
 08.35 Bračne vode, humoristična serija (R)
 09.05 Roseanne, humoristična serija (R)
 09.35 Sudnica, show (R)
 10.30 Exploziv, magazin (R)
 10.55 Zabranjena ljubav, sapunica (R)
 11.30 Vijesti, informativna emisija
 11.35 Big Brother, reality show (R)
 12.40 Macho muškarci, telenovela
 13.35 Začin života, telenovela
 14.30 Školske tajne, dramska serija
 15.20 Princ iz Bel-Aira, humoristična serija
 15.50 Pod istim krovom, humoristična serija
 16.20 Sam svoj majstor, humoristična serija
 16.45 Bračne vode, humoristična serija
 17.15 Roseanne, humoristična serija
 17.45 Sudnica, show
 18.45 Vijesti, informativna emisija
 19.10 Exploziv, magazin
 19.40 Zabranjena ljubav, sapunica
 20.05 Big Brother, reality show
 21.05 Isplata, igrani film, znanstveno-fantastični triler
 23.10 Cobra 11, kriminalistička serija
 00.10 Vijesti, informativna emisija
 00.25 Big Brother, reality show
 00.35 Zaboravljeni slučaj, kriminalistička serija (R)
 01.45 Dokaz krivnje, kriminalistička serija (R)
 02.35 Cobra 11, kriminalistička serija (R)

TV TJEDNIK NA YU ECO

Emisija na hrvatskome jeziku TV Tjednik emitirat će se u petak 13. listopada u ustaljenom terminu od 21 sat na programu YU ECO televizije. Repriza ove emisije je 14. listopada u 15 sati

FILM TJEDNA

ISPLATA

znanstveno-fantastični triler

(PAYCHECK)

RTL, četvrtak 19.10.2006., 21.05

Susret znanstveno-fantastične legende, Philipa K. Dicka, i akcijskog genija, Johna Wooa, bio je jedan od najintrigantnijih filmskih događaja 2003. Woo je uspio u naizgled nemogućoj misiji: spojiti fascinantne Dickove ideje sa svojim virtuosnim akcijskim sekvencama!

U svijetu budućnosti, Michael Jennings (Ben Affleck) je vrlo traženi spoj računalnog genija i iznimno sposobnog špijuna. Jenningsova je profesija dočepati se strogo čuvanih tajni velikih kompanija te ih prodati njihovom konkurentu koji mu, nakon svakog obavljenog posla, izbriše sjećanje zbog sigurnosti od progona. Kad Jennings nakon jednog posebno zahtjevnog posla ostane posve bez novca, poznanstava i djevojke u koju se zaljubio, dr. Rachel Porter (Uma Thurman), on shvaća kako je posrijedi zavjera. Uskoro su na Jenningsovu tragu policajci i zločinci, a on je optužen za zločin koji nije počinio. Jedini spas bjegunac pronalazi u nizu predmeta koje je ostavio prije brisanja sjećanja, a koji ga vode do osobe koja mu je sve namjestila...

Scenarist Dean Georgaris (»Lara Croft Tomb Raider: Kolijevka života«) preuzeo je na sebe ogroman teret adaptacije kratke priče Philipa K. Dicka (»Blade Runner«), u kojoj je naglasak na vrlo jednostavnom vremenskom paradoksu. Georgaris je, naravno, prilagodio priču za film, i stavio naglasak na karakter Michaela Jenningsa.

Pored Bena Afflecka, u »Isplati« se pojavljuje doista veliki broj provjerenih glumačkih imena, poput Ume Thurman (»Kill Bill«, »Gattaca«), legendarnog negativca Colma Feorea (»Egzorcizam Emily Rose«, »Riddickove kronike«), sjajnog karakternog glumca Paula Giamattija (»Stranputica«) te uvijek izvrsnog Joea Mortona (»Ali«, »Astronautova žena«). Kao i svi ostali filmovi Johna Wooa, i »Isplata« je prava akcijska gozba, a intrigantan zaplet, ponikao iz zapanjujućeg unutarnjeg svijeta velikana znanstvene fantastike, donosi dodatne bodove ovom projektu!

Redatelj: John Woo

Uloge: Ben Affleck, Aaron Eckhart, Uma Thurman, Paul Giamatti, Colm Feore, Joe Morton, Michael C. Hall, Peter Friedman, Kathryn Morris

Peti Balintovi dani

7. – 9. X. 2006.

Mislim da je dosta samovolje i sad ću otvoreno upačiti prstom na »Dane Balinta Vujkova« u organizaciji Katarine Čeliković, ravnateljice Hrvatske čitaonice. U samovolji nije upitna veličina Balinta Vujkova, već je upitan program ti dana. Priređivačica je nesporno u ponikim kulturnim priredbama pokazala zavidno znanje: rad s recitatorima, okupljanje pisnika naivaca u »Liru naivu«, fale je vridno njezino veliko zalaganje na tiskanju Zvonika i Subotičke Danice i sl. i otprilike tu je kraj. Laća se posla u više drugi kulturni oblasti koje nije kadra uraditi valjano. O ovom mož više raspređat, al to (možda) drugom zgodom.

*****

* Med gostima pridstavnicima institucija nije pozdravila Jelenu Piuković, članicu Izvršnog odbora Hrvatskog nacionalnog vijeća, zaduženju za kulturu u našoj zajednici. Zašto? Zar nije vridna pažnje njezina dužnost koju obavlja? Najpre pozdravila je goste i spominila je i one koji nisu mogli doć. Med gostima je i izustila i pozdrav Lazara Merkovića, počasnog pridsidnika »Dana Balinta Vujkova«.

* Nije istina da je Lazar Merkoć uputio pozdrav skupu, nit se on privatio da bude počasni pridsidnik. To mi kazo Lazar Merkoć i dodo da joj zabavlja zloupotribu njegovog imena i što svojata tuđ projekat i š njim se dići.

* Više puta je naglašena književnost Hrvata, al nije spomenito, na priliku da ove godine: Lazo Merkoć slavi 80. godišnjicu života Blašku Rajiću je (+1951.) 55. godišnjica smrti.

Anti Evetović – Miroljubu je (1862.-1921.) 85. godišnjica smrti.

Nikola Kujundžić (1861.-1906.) je umro prija

100 godina.

Staniši Neorčiću je (1868.-1926.) 80. godišnjica smrti.

Mihajlo Radnić (1636.-1703.) je rođen prija 370. godina.

Aleksi Kokiću (1913.-1940.) na »II. Balintovim danima« je bila 70. godišnjica rođenja, itd.

* Nije bio ni jedan naš književnik, osim Tomislava Žigmanova.

* Ako će se svake godine napraviti slikovnica el »iznenadenje« film po Balintovoj pripovitki, onda se Balintovi dani mogu rastegniti na jedno dva-tri vika, svake godine obraditi po jednu, el jednu pripovitku na više puta.

* U velikoj vijećnici varoške kuće ima oko 220 mista, a ako se izuzmu počasni gosti i izvođači programa onda je dvorana bila polak puna/prazna. Od viđenja naši ljudi nisam primetio kog bi moglo istaknuti, osim zvanični pridsavnika i sudionika.

* Kome su naminjani ovi Dani? Puku ? Pa njeg je jedva bilo. Naminjeno je veličanju glavnog priređivača, baš ko što je i sebe veličo onaj poznat kralj »Država to sam ja«.

* Divanim u ime nevidljivi ljudi, a koliko ji je bilo vidilo se po praznim stocovima.

* Ne zabavljam Katarini Čeliković što nije upućena u našu književnost, al joj zabavljam što se nije okružila s ovdašnjim književnicima, da se makar paštrila da puk upoznae današnje književnike, al i da se sićamo stariji književnika.

* Narod koji ne čuva, koji se ne dići veličinama prošlosti, pa ji još i zatire, taj nema budućnost, osuđen je da mu se potomci izgube u lugavom svitu današnjice.

* Ko i poniki drugi i ja sam joj spominjo ranije da se ljudi ne slažedu s ovakim kulturnim pridsavljanjem naše književnosti. To je pričula.

* Ako tria birat izmed prijateljstva i ljubavi prema prošlosti i istini, put sam izabro.

Alojzije Stantić

Nama je dovoljno da znate za nas...

FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće

- Subotica, Karađorđev put 2,

telefon (danonoćno): (024) 55-44-33

- Horgoš, Borisa Kidriča 7,

telefon (danonoćno): (024) 792-202

Raspored sprovoda i umrlice na

Internetu: www.funero.co.yu

e-mail: funero@funero.co.yu

Mogućnost odloženog plaćanja

IN MEMORIAM

Ožalošćeni, ali s nadom u uskrsnuće, u ime supruge, tate, dida i brata

STIPANA VUKOVIĆA
(1927. – 2006.)

svim čitateljima »Hrvatske riječi«, koju je za života ustrajno i vjerno kupovao, čitao i širio, posljednji ovozemaljski pozdrav.

Pokoj vječni daruj mu Gospodine!

Ožalošćeni: supruga Terezija, sinovi Tomislav i Bela s obiteljima, sestre i ostala rodbina.

PRIVATNO POGREBNO PREDUZEĆE

''URNA''

A.D.-d.o.o.

Trg žrtava fašizma br. 1

PREDUZEĆE ZA PRODAJU

POGREBNE OPREME

PREVOZ I CEREMONIJAL

SAHRANE

Tel.: 024/558-011

Cvećara:

Tel.: 024/557-130

Subotica-trans

SUBOTICA-TRANS obavljaštava cijenjene putnike na međunarodnoj autobusnoj liniji, Subotica - Zagreb, važe cijene prijevoza s nizom pogodnosti:

- djeca do 6 godina voze se besplatno

- djeca od 6 do 12 godina imaju popust 50% (cijena povratne karte iznosi 1.942 din.)

- studenti uz prikaz indeksa uživaju popust od 30% (povratna karta je 2.707 din., a u jednom pravcu 1.514 din.)

- osobe starije od 60 godina imaju popust od 30%

POPUSTI VAŽE ISKLJUČIVO ZA DIREKTNU LINIJU OD SUBOTICE DO ZAGREBA U OBA PRAVCA I VAŽE 30 DANA.

VAŠ SUBOTICA-TRANS

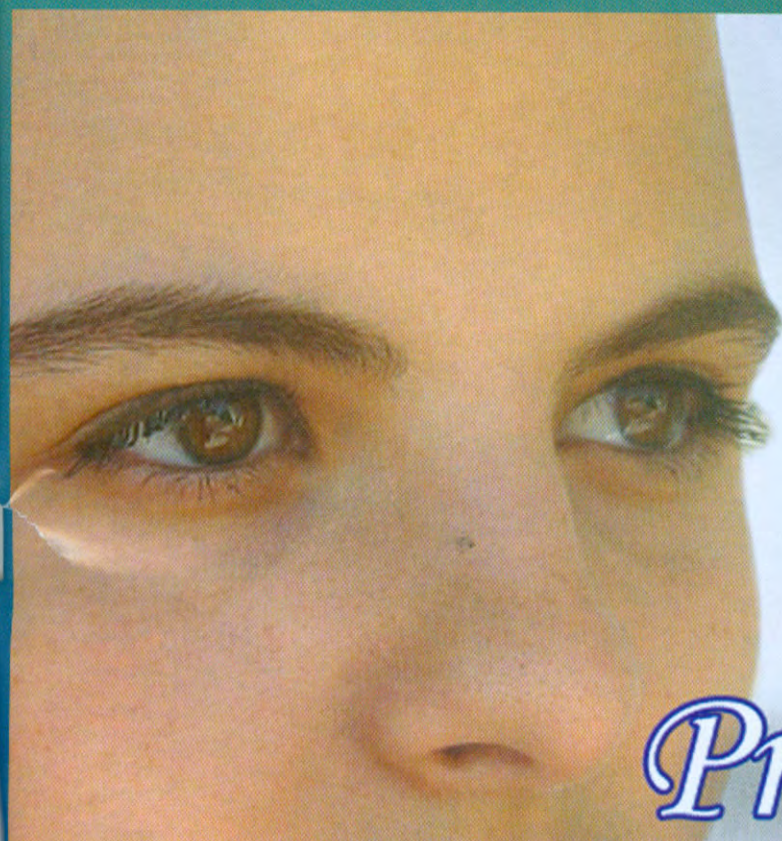

agria

AGRIA D.O.O. SUBOTICA
PROIZVODNJA SIJAČICA I
REZERVNIH DIJELOVA
SUBOTICA, BARANJSKA 23
tel. i fax: 024-561-553
e-mail: agria@suonline.net

**Zlatna medalja
za kvalitetu 2005.**

TippNet

Pravi izbor

www.tippnet.co.yu Tel.: 555-765 E-mail: support@tippnet.co.yu

ALPINIST MIRKO KUJUNDŽIĆ NA PLANINI KARAKORUM U PAKISTANU

